

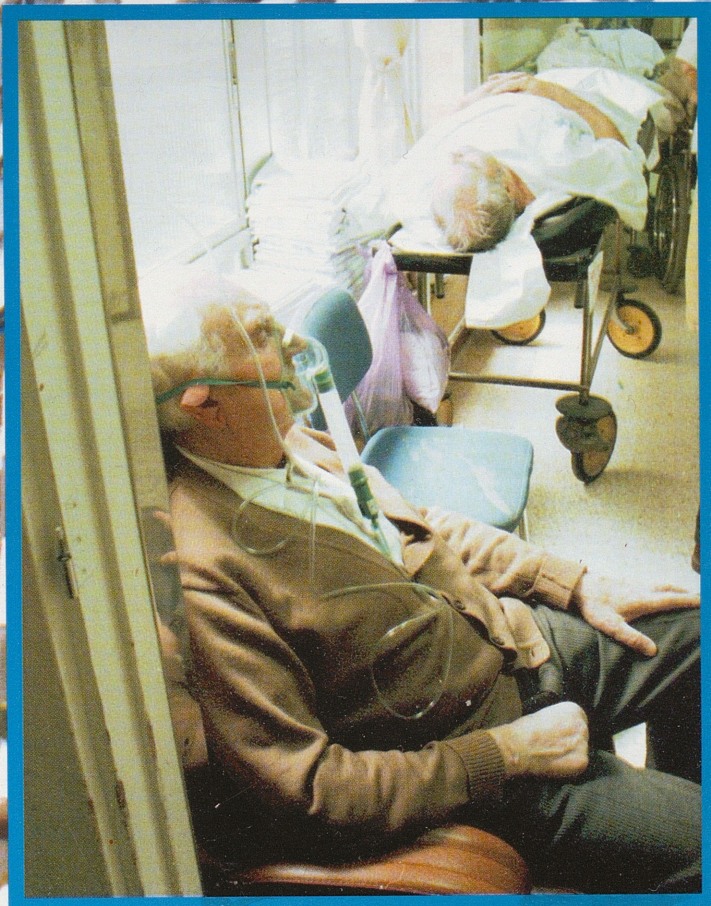
ona

Quadern de debat

Número 56 - març 1998 - 600 pta.

► **Moratoria turística:
un punt i a part**

► **Cor i càncer,
perill de mort**

TEATRE PRINCIPAL
Presenta

XII TEMPORADA D'ÒPERA 1998

IL TROVATORE de Verdi

27, 29 i 31 de Març i 2 i 4 d'Abril

amb ELENA OBRAZTSOVA

FALSTAFF de Verdi

27, 29 i 31 de Maig

En Concert **MEFISTOFELE** de Boito

3 de Juliol

ADRIANA LECOUVREUR de Ciléa

3, 5, 7 i 9 de Desembre

amb JAUME ARAGALL

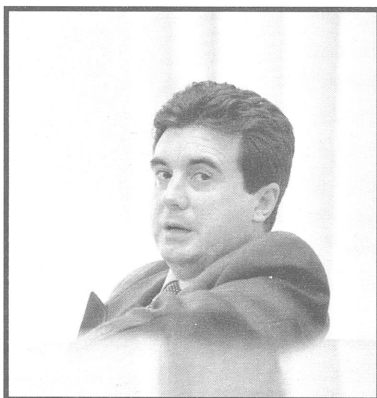
Consell de Mallorca

4-5 hemeroteca i editorial

6 moratòria turística

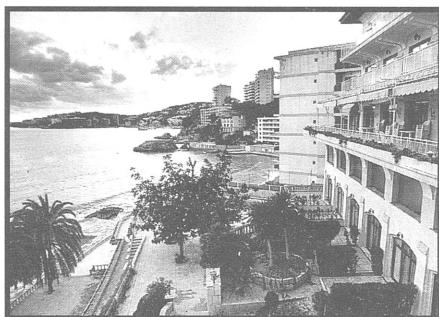
Ordenar el creixement.

*Entrevista a Jaume Matas,
per Sebastià Verd.*

12

L'hora de la veritat.
*Informe per Maria
Ferrer.*

18

**L'oposició,
escèptica.**

Per Gina Garcías.

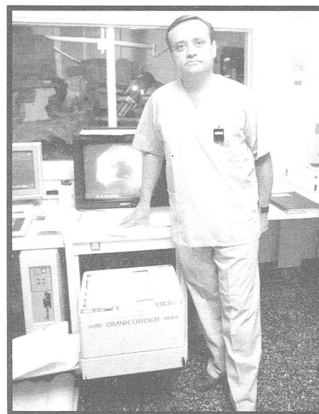
24

sanitat

Salut delicada.

*Taula rodona amb
Manuel del Castillo,
Lluís Coll, Miquel*

Dalmau i Manuel García Beneyto, per Magdalena F. Mulet

31

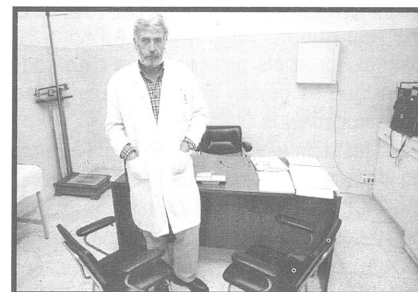
El cor, perill de mort.

*Entrevista a Armando
Bethencourt, per Antoni Oliver.*

36

**Un metge amb
bona lletra.**

*Entrevista a Gustau
Català, per Joana
Maria Roque.*

41 la clau d'ONA

ona Quadern
de debat

n. 56, març 1998

Edita: Fundesba, S.L.

Directora gerent: Sinfo García Gómez.

Director: Sebastià Verd.

Consell assessor: Mateu Carrió (arquitecte). Antoni Fleixes (economista).
Jaume Garau (psicòleg). Sinfo García (dir. gerent Fundesba).
Pere Mascaró (economista). Francesc Obrador (tècnic turístic).
Empar Rocabruna (economista).

Secretària de redacció: Magdalena F. Mulet.

Redacció i col·laboradors: Gina Garcías. Maria Ferrer. Miquel Massutí.
Antoni Oliver. Joana M. Roque. Antoni Rosselló.

Disseny: A. Caro. - **Impressió:** Imp. Homar. Tel. 43 08 61 - Palma de Mallorca

Administració i Publicitat:

Fundesba, S.L. C. Joaquim Botia, 11, 1r. A - Tel. 71 16 61 - Fax 71 91 94.
07012-Palma de Mallorca.

Dipòsit legal: PM-608-1992

Preu: 600 pessetes - Subscripció: 5.000 pta. per any (10 números)

(Miquel Massutí és l'autor de totes les fotografies no signades)

Tarja de subscripció

En

Adreça

Ciutat Tel

C/c. Banc o Caixa d'Estalvis

Signatura:

Per a subscripcions, copiau aquesta tarja i adreçau-la a **Fundesba, S.L.**
Joaquim Botia, 11, 1r. A. 07012-Palma de Mallorca o telefonau al
71 16 61 - Fax 71 91 94 - e mail: fundesba@jet.es

Diari de
Balears

• Dimecres, 8 de març de 1996, any LXIII, Núm. 19.021, Preu: 200 ptes, Punt de venda: Mallorca, tel. 76.6.6.61. Pàgina 4

Local
Baixos: Vigilància tot Palma per controlar els temporers

INCA
Els veïns puguen al Puig per reclamar l'hospital

CAMPOS
El poble recorda l'obra de sor Maria Rafela

Espanya
El Suprem dona llum verda al judici pel cas Marey

Avui
Balears Cultural

La UIB marcarà les pautes de l'educació viària a l'Estat

Una jove de 19 anys, greu per les agressions del seu home

El Barça goleja el Madrid (3-0) i Núñez supera la moció

El Bori, festibat

Els jocs equestres varen ser seguits per centenars de ciutadans en una festa que continua avui amb els

FESTA MEDIEVAL PER CELEBRAR L'AUTONOMIA

L'espectacle no va decebre l'expectació, tal com recull el *Balears* en fer-se ressò de la festa medieval que el Govern organitzà per celebrar el quinè aniversari de l'Autonomia. Aquesta i el discurs del president Matas denuncià el centralisme que continua covant a l'Administració estatal, foren els protagonistes d'un esdeveniment que es pretén que tenguí continuació en anys successius.

La festa ha estat criticada, però el seu èxit no ha passat desapercebut. En qualsevol cas, el que sí sembla és que l'Autonomia mereix una certa dosi de reivindicació històrica més actualitzada. Les justes i els cavalls varen ser molt espectaculars i són, ben segur, un excel·lent reclam turístic, però més enllà d'aquesta festa el que hi ha sobre la taula en aquests moments és la reforma de l'Estatut d'Autonomia, el règim especial i el reconeixement europeu de la insularitat. No s'ha d'oblidar.

LA MEMÒRIA DE L'ARXIDUC ENCÉN LA POLÈMICA

El Consell Insular de Mallorca va declarar les possessions que foren propietat de l'Arxiduc

Lluís Salvador d'Àustria com a "llocs històrics", la qual cosa obliga la propietat actual a obrir les portes als visitants quatre dies a la setmana. El CIM va fer cas a la sol·licitud dels "Amics de l'Arxiduc", una associació que vol difondre entre els mallorquins la seva obra.

La reacció dels propietaris no es va fer esperar, al·legant que la declaració imposava una servitud que, de fet, significava expropiar un 40% del valor de les possessions. A més a més, negaren que el llegat arquitectònic de l'Arxiduc tengués res d'excepcional i sí, en canvi, reconeixer que la seva obra important és la de geògraf i etnòleg.

Com se sap -a la foto que publicava el *Diario de Mallorca* només apareix el seu misser- un dels propietaris actuals és Michael Douglas que, poc després d'aquesta picabaralla dialèctica, va dur a terme una particular campanya d'imatge, deixant-se fotografiar al costat del president Matas. Douglas ha dit no tenir inconvenient a fer una pel·lícula sobre l'Arxiduc i Mallorca.

MALGRAT TOT, EL RÈGIM CONTINUA ENDAVANT

Malgrat tots els entrebancs i retallades, el règim especial per a les Balears -un cop perdut l'altre llinatge, el de fiscal- continua endavant. Jaume Matas s'entrevistà a Madrid amb el vicepresident del Govern central, Francisco Álvarez Cascos, per cercar una imatge que llevàs tots els dubtes sobre el suport del PP. La foto, que veim a *Última Hora*, n'és el resultat.

Més enllà, tot fa pensar que d'aquí a pocs mesos el règim serà una realitat i amb ell la possibilitat de veure compensats els costos de

Última Hora LOCAL
Martes, 10 de febrero de 1996

Francisco Álvarez Cascos prometió a Jaume Matas el apoyo del Gobierno central al régimen especial, cuya transición parlamentaria será discutida hoy por la Mesa del Congreso de los Diputados. El vicepresidente del Gobierno dijo que reconocer el hecho insular de Baleares es «un sujeción al mandato constitucional».

Cascos promete a Matas todo el respaldo del Gobierno al régimen especial balear

El vicepresidente primero del Gobierno de Aznar anuncia que «Baleares recibirá compensaciones al hecho insular»

El vicepresidente del Gobierno, Francisco Álvarez Cascos, se reunió hoy con el presidente balear, Jaume Matas, en la Moncloa.

LA SITUACIÓN

El PSOE quiere que el pleno del Congreso pueda debatir un texto alternativo del PP al régimen especial.

El PSN le pide que la Mesa del Congreso de los Diputados acuerde hoy que el primer de los textos alternativos del PP al régimen especial es el mejor de los tres.

En este momento, existe una propuesta que está calificada los dos textos alternativos de los grupos, aunque el PP ha presentado más de 10 propuestas para cambiar el Estatuto de Baleares.

Andrés Belloch, secretario general del PSN, criticó que el texto alternativo del PSN...

UN ANY DE TÚNEL

El túnel de Sóller, que derivà en el principal escàndol polític de l'Autonomia, però que en definitiva suposa la major obra d'infraestructura que s'ha fet en aquest període, ja ha complert el primer any. És hora, per tant, de fer el balanç. La

comunitat

CRÍTICAS DEL PSM

El PSM ha manifestado su sorpresa por la partida de 92 millones destinada por el Gobierno a «un plan genómico» que no existe.

REFORESTACIÓN

La Asociación de Boscos de Baleares lleva a cabo ayer la reforestación de 150 árboles en la zona del Pto de Calder en colaboración con Medi Ambiente.

La empresa concesionaria cumplió las obligaciones de obras de mejora en agosto, en un plazo de tiempo que se anticipó a los propios previsiones.

Un año de túnel de Sóller

El primer aniversario de la apertura del túnel de Sóller no ha borrado los ecos del escándalo.

Voz ho feia el passat 15 de febrer amb una doble pàgina en la qual contraposava els efectes polítics als socials per a la Vall de Sóller, on ara deia el periòdic- "la darrera estrena de cinema o una excursió a Andratx no requereixen, necessàriament, invertir una hora en recórrer els setanta revolts de l'anterior carretera".

El túnel ha incidit sobre la vida quotidiana de tota la Vall. El comerç n'ha sofert les conseqüències, però són pocs els ciutadans de Sóller que avui tornarien enrere. Hi ha més gent a Sóller, més activitat als bars i restaurants, però les cases s'han encarit. S'escriu, en definitiva, una nova realitat.

Part Forana

Los dueños de las fincas del Archiduque acusan al CIM de vulnerar la propiedad privada

Aseguran que el valor de sus posesiones bajará entre un 30 y 40 por ciento

MORAP, BERNAT, Valdemoro. Condenados por la declaración de legalización de las fincas del Archiduque. Los propietarios de las fincas del Archiduque acusan al CIM de vulnerar la propiedad privada.

ARGUMENTACIÓN

Los propietarios alegan que el CIM no tiene la jurisdicción para decidir la legalización de las fincas del Archiduque.

EXENCIÓN

Quieren evitar, representantes de Morap, Bernat y Valdemoro, que el CIM decida la legalización de las fincas del Archiduque.

Una qüestió d'ordre

La moratòria hotelera decretada pel Govern va sorprendre el sector turístic durant els preparatius per a la nova temporada alta que, segons totes les previsions, tornarà a desbordar la capacitat de càrrega de les Illes Balears. Jaume Matas va dir, en anunciar el "decretàs", que la sensació d'ofegament viscuda l'estiu passat no es podia repetir i que, per tant, s'havien de posar en marxa totes les mesures que fessin falta per ordenar el creixement cap a una oferta de major qualitat i, d'una manera especial, durant els mesos de temporada baixa o mitjana. Els hotelers hi estan d'acord i amb ells un ample sector de la societat, perquè sabem que el control és l'única manera de rendibilitzar les places actuals i que, endemés, aquestes s'han de modernitzar d'acord amb els nous gusts i exigències de la clientela. Però per damunt això: els uns i els altres coincideixen a afirmar que allò que primer s'ha de satisfer és la demanda dels mateixos illencs que l'any passat se'n temeren, per primera vegada, que les Illes, i Mallorca d'una manera molt especial, havien sobrepassat els límits de les seves possibilitats demogràfiques i territorials. En aquest sentit, cal dir que la reacció de l'executiu balear va ser oportuna i, conseqüentment, mereixedora de tots els suports que calguin per aconseguir l'objectiu final: entrar en una nova fase de creixement ordenat.

El "decretàs" (o s'hauria de dir "decretarro", els lingüistes tenen la paraula) ha de servir per llevar la pressió dels poders econòmics sobre una decisió que el Govern creu, amb raó, que és inajornable: una llei general de turisme que aposti per un desenvolupament sostenible del

sector, la qual cosa exigeix posar punt i final al consum sistemàtic de territori i, en la mesura del que sigui possible, seleccionar els turistes que ens visiten entre aquells que aportin més benefici o més qualitat cultural a la nostra societat. És una tasca difícil, però irrenunciable i això ho sap molt bé Jaume Matas i el seu govern que, no obstant això, com hem vist aquestes darreres setmanes, no ho tendran gens fàcil.

La moratòria hotelera ha de servir per restar pressió a la redacció de la llei i poder dur endavant la reflexió que el Govern vol propiciar sobre el model turístic i la seva reforma, però dissortadament aquest no és l'únic front de batalla actual de l'executiu que, per dir-ho d'una manera entenedora, es troba cada pic més entre l'espasa i la paret. L'aparent unanimitat de criteris sobre el decret hotelier, tot i que algunes fonts pretenen desmentir aquesta generalització i informen sobre pròximes campanyes que afavoriran un rebrot del desenvolupisme, contrasta amb els enfrontaments que hom ha pogut veure al si del Partit Popular sobre les Directrius Territorials. En aquest cas, els sectors més conservadors del partit s'han agrupat entorn d'una associació per evitar, s'ha dit, que la "carta magna" del territori restringeixi els drets de la propietat sobre l'espai rural. Diuen que les Directrius "atempten contra la propietat privada", la qual cosa ha obligat el conseller de Medi Ambient i el mateix president a reiterar els cants del PP al seu favor.

Les Directrius Territorials són ara en fase d'estudi de les al·legacions. El Govern les analitzarà i, en el seu cas, les incorporarà al text o les rebutjarà. L'opinió de l'executiu és incloure tots els suggeriments

que siguin possible, és a dir, aquells que no s'allunyin de l'objectiu inicial que és, no pot ser d'altra manera, emparar un desenvolupament sostenible de veritat. Però les tres mil firmes dels "amics de fora vila" - que són aquelles a les quals fèiem esment a l'anterior paràgraf - preocupen tant el Govern com l'oposició, que mai no ha cregut en la voluntat d'aquell de dur a bon port l'ordenament territorial. En qualsevol cas, el conseller de Medi Ambient, Miquel Ramis, va fer conèixer que si les al·legacions modificaven substancialment les Directrius hi hauria una nova informació pública.

La situació és complicada, però alhora obre una porta a l'esperança. La filosofia de les Directrius, a pesar de la manca de concreció que denuncien l'oposició i els ecologistes, ha provocat una controvèrsia que, sens dubte, anima un debat sobre el futur del territori que és absolutament inajornable, com també ho és el debat sobre el model turístic. Com bé sabem tots els illencs un i l'altre són inseparables i, en aquest sentit, una mínima qüestió d'ordre recomana la racionalitat, aquesta mateixa racionalitat que fa unes setmanes es concretà en la moratòria turística.

És hora d'acabar decididament amb el passat. La moratòria hotelera ha establert una indiscutible línia divisòria entre aquest passat i el present. En aquest sentit, l'obligació de l'executiu és ser fidel al seu objectiu i evitar que les pressions exteriors ofeguin les bones intencions que reiteradament ha exposat.

ILLES BALEARS

Una comissió parlamentària conclou que els accidents de tràfic són en Balears la primera causa de mort no natural. Propone establir un examen antes de obtener licencia de ciclomotors. — Reclama mejoras en las carreteras existentes

El Parlament balear recomienda reducir el límite de velocidad

Reprocha la existencia de un clima social demasiado tolerante hacia los infractores de tráfico

TEMER BLASCO

ALMA.— Reducir a 90 kilómetros por hora la velocidad en la Vía de circunvalación del centro de Palma, para un examen previo a la obtención de la licencia de ciclomotors. Este comité concluye que la primera causa de muerte no natural en las islas es la velocidad, ya que en ocasiones "se cometen los errores al volante" y se genera un clima social demasiado tolerante hacia los infractores de tráfico. Por ello, propone reducir el límite de velocidad y en su lugar la velocidad de los ciclomotors. Hay que tener en cuenta que los conductores de los ciclomotors son a menudo jóvenes y no tienen experiencia.

Aspecto del pavimento de la Vía de Circunvalación de Palma: recién reparado, volvió a estropearse.

El transporte colectivo, el gran olvidado de Mallorca

El conseller de Foment elude la invitación a un debat sobre el tema.

PANQUE MOVI.— Este comité concluye que la primera causa de muerte no natural en las islas es la velocidad, ya que en ocasiones "se cometen los errores al volante" y se genera un clima social demasiado tolerante hacia los infractores de tráfico. Por ello, propone reducir el límite de velocidad y en su lugar la velocidad de los ciclomotors. Hay que tener en cuenta que los conductores de los ciclomotors son a menudo jóvenes y no tienen experiencia.

REDUIR LA VELOCITAT A LES CARRETERES

El *Dia del Mundo* es feia ressò en aquesta informació sobre les conclusions de la comissió parlamentària que ha analitzat la situació del trànsit a les Balears. Destaca en els titulars la recomanació de reduir el límit de velocitat i una actitud reprovable de la societat ja que, segons diu l'informe, existeix un clima social massa tolerant amb els infractors de trànsit.

Una tolerància que és més indignant si es té en compte que les imprudències són la principal causa de la sinistralitat. De fet, els accidents de trànsit són la primera causa de mort no natural. L'estat de les carreteres n'és també responsable i, per això, la comissió demana més inversions i una major atenció al transport col·lectiu.

Ordenar el creixement

Entrevista a **Jaume Matas**
per *Sebastià Verd*

El president de l'executiu aparegué solemne i satisfet entre els conseller de Turisme i de Medi Ambient i Ordenació del Territori per fer conèixer a l'opinió pública els acords del Consell de Govern. Justificà el decret de moratòria turística en la sensació viscuda l'estiu de l'any passat, quan les Balears semblaren ofegades per una allau turística inesperada. I és que les Illes Balears travessen moments d'eufòria econòmica que amenacen amb incrementar -encara més- l'oferta d'allotjaments turístics. Hem de posar-hi un fre per poder reflexionar tranquil·lament sobre el futur del nostre model turístic, afirmà. Semblava tranquil mentre les imatges de televisió duïen el seu missatge a tots els despatxos d'hotelers, de constructors, de polítics... també a despatxos d'influències polítiques, on es prenia una acurada nota de tot el que se sentia. Sens dubte era la decisió més meditada del seu mandat que mira ja cap a les eleccions de 1999 i sap, per tant, que

només li queda un any per embastar la modernització del poder conservador d'aquestes illes, abans de presentar-se amb el seu suport a la revàlida de les urnes.

Sigui com sigui, el "decretàs" ha causat impacte en tot el món turístic. El Govern balear l'ha hagut d'explicar a les fires turístiques de Madrid i de Berlín. De moment plouen els elogis, el mercat turístic ha acollit amb satisfacció una mesura que intenta incrementar la qualitat de l'oferta, però ningú no ignora que el president Matas ha obert una disputa soterrada amb el passat, els resultats de la qual només es coneixeran a mig termini. Per exemple: quan es rep al Consolat de la Mar fa una setmana que la junta regional del Partit Popular s'ha reunit per tractar aquesta qüestió i, segons sembla, hi ha sectors que s'han manifestat obertament en contra de la política turística i territorial del Govern. El president ho nega.

- L'executiu balear va sorprendre l'opinió pública amb un decret que limita el creixement de l'oferta turística. Em pot explicar la gènesi d'aquesta mesura i els objectius que pretén?

- Aquest decret és una mesura provisional, necessària econòmicament i social, per millorar l'actual model de desenvolupament turístic de les Illes, després que l'estiu passat fos evident que havíem sobrepassat un punt crític. Totes les places turístiques eren ocupades i

*El president del Govern balear, **Jaume Matas**, va néixer a Palma el 1956. És casat i té tres fills. Es va llicenciar en ciències econòmiques i empresarials per la Universitat de València, on s'especialitzà en economia conjuntural i hisenda pública.*

És funcionari de carrera de la Comunitat Autònoma. Va guanyar la plaça de cap de servei. El 1989 va ser nomenat director general de pressuposts i el 1993, conseller d'Economia. Tres anys després va ser elegit president del Govern per substituir Cristòfol Soler que, a la vegada, havia rellevat Gabriel Cañellas.

pareixia que les infraestructures ja no podien donar més de si. Des del Govern varem creure, doncs, que havia arribat el moment d'ordenar el creixement.

Perquè, i això ho vull deixar ben clar, d'això es tracta: d'ordenar el creixement, no d'aturar-lo ni d'aplicar mesures que el puguin restringir. No som partidaris del creixement zero, ni volem cap regressió, sinó d'un creixement que substitueixi la quantitat per la qualitat. En aquest sentit el decret és una moratòria que ens dóna temps per reflexionar sobre el futur i

redactar la Llei general de turisme, en la qual els creixements quantitatius han de deixar pas a la qualitat com a un valor afegit al producte actual. De fet, aquesta moratòria i la futura llei no es poden deslligar dels plans de modernització de l'oferta hotelera i de l'oferta complementària, de la mateixa manera que ningú no pot oblidar que el decret afecta tant els habitatges vacacionals com els allotjaments turístics pròpiament dits... En resum: volem posar ordre al creixement amb dues finalitats concretes: en primer lloc, com he dit, incrementar la qualitat i en segon, dirigir el creixement cap a la desestacionalització.

- Quina ha estat la reacció dels sectors afectats més directament pel decret. Coneixem les reaccions que han recollit els mitjans de comunicació, però segurament desconeixem algunes de les que vostè haurà pogut sentir directament en el seu despatx? Ha rebut pressions, queixes... que la premsa desconegui?

- Com sempre passa, una mesura com aquesta provoca reaccions molt diverses i és lògic que qui se sent afectat vulgui conèixer de primera mà quines són les intencions del Govern. No hi ha cap secret, les nostres intencions són les que acab de dir i, segons crec, l'opinió pública les ha entès molt bé. Les reaccions que s'han conegut a través dels mitjans de comunicació han estat, en general, positives. L'opinió pública està sensibilitzada i, d'això no en tenc cap dubte, dóna suport a l'ordenació del creixement. El que passa és que qualsevol decisió sempre perjudica molts, pocs o algú, mai no és possible satisfer tothom i, lògicament, qui se sent perjudicat defensa els seus interessos. Però aquesta és la grandesa de l'exercici polític. Governar vol dir prendre decisions i que aquestes beneficiïn l'interès general.

UN ABANS I UN DESPRÉS

- En qualsevol cas, creu que el decret marca una línia divisòria, és a dir, que hi haurà un abans i un després?

-Sí, crec que sí, però no és l'única línia divisòria, sinó que n'hi ha moltes, perquè la política turística d'aquesta comunitat no neix, evidentment, en el moment que es publica el decret. Ja fa molts d'anys que hi va haver els decrets Cladera i més recentment el Pla d'ordenació de l'oferta turística, el POOT... com tampoc, tal com li he dit, no podem oblidar les lleis de modernització hotelera o de l'oferta complementària, o els plans d'embelliment. El decret és una continuació lògica d'aquests projectes, com ho serà la Llei general de turisme. Contra el que alguns han pogut pensar, no s'ha produït un canvi radical d'actitud des del Govern i és que, a vegades, hi ha gent que a base de repetir sempre la mateixa mentida pensa que es pot convertir en realitat o, més ben dit, en una falsa realitat. L'oposició és incapaç de reconèixer que el Govern segueix una línia coherent i, sobretot, que fa les coses bé. En aquest sentit creu que el decret és positiu però afegeix que arriba tard i que l'única cosa que demostra és el fracàs del POOT, la qual cosa és una absoluta mentida. El Pla d'ordenació de l'oferta turística no ha fracassat, no només això, sinó que si s'ha pogut fer el decret és perquè abans ja hi havia una normativa que facilitava la conversió de places obsoletes en places de quatre o de cinc estrelles, o la necessitat dels seixanta metres per plaça. El POOT, en concret, és plenament vigent, si més no la seva normativa, tot i que en molts de casos el procés no s'hagi acabat perquè manca l'adaptació dels planejaments municipals al contingut del Pla. En qualsevol cas el decret

respon a la mateixa filosofia del POOT, per exemple en tot allò que afecta els futurs plans d'esponjament.

EL POOT, L'ANTECEDENT IMMEDIAT

- Amb la seva resposta s'ha avançat a alguna pregunta que tenia preparada. Per exemple, vostè s'ha referit al decret Cladera com a un precedent positiu. No hi ha dubte que aquest decret ha estat positiu a la llarga, però a curt termini són molts els que afirmen que va tenir efectes negatius perquè accelerà la construcció de milers de noves places turístiques. I pel que fa al POOT, bé... també hi ha moltes veus que parlen de fracàs.

- Estic rotundament en contra d'aquestes veus que no fan sinó parlar de fracassos i sobretot d'aquelles que aprofiten el decret per mirar enrere... és que no sabem fer altra cosa? La filosofia dels decrets Cladera va marcar una línia d'adaptació de l'hoteleria a les exigències futures i aquesta línia no s'ha interromput. D'altra banda si parlem del POOT no hi ha res més a afegir. N'hi ha prou a afirmar que és una excel·lent eina per modernitzar la nostra oferta turística, com ho demostra el simple fet que regula la concessió de noves llicències d'allotjament... Però, miri.. crec que és millor mirar cap endavant: tenir ben clar cap on volem anar per corregir els problemes que tenim plantejats.

- D'acord, mirem cap endavant. Els hotelers han rebut satisfactòria-ment el decret, però han dit que ells no estan tots sols en el mercat dels allotjaments turístics i que, per tant, tenen por que pugui proliferar la creació d'oferta il·legal. Aquest estiu que ve s'ha anunciat una nova allau turística, i les Illes, a pesar de la seva enorme oferta, no tenen places suficients per atendre tota la demanda. Hi ha por de sobreocupació i que aquesta s'amagui gràcies a l'oferta il·legal.

- Li record que la moratòria es fonamenta en dos decrets, un que afecta els hotels i l'altre els habitatges vacacionals. Això és molt important, perquè estableix una limitació per a tot el conjunt de l'oferta d'allotjaments turístics, sigui del tipus que sigui. La moratòria té tres cares essencials que li donen suport: els dos decrets esmentats i la Llei de modernització per establir l'ordenació transitòria prèvia a la Llei general de turisme. Per tant, els habitatges vacacionals estan regulats, i això ens permet assegurar-ne el control. En conseqüència, no té per què produir-se cap increment de l'oferta il·legal, i si a pesar de tot es produeix, els serveis d'inspecció compliran la seva tasca i intervendran.

PROLEGÒMENS DE LA LLEI DE TURISME

- El decret és el prolegomen de la Llei general de turisme. Quins són els eixos principals d'aquesta llei?

- Crec que és obvi parlar de la filosofia de la llei perquè quan varem aprovar el decret de moratòria ja la varem posar damunt la taula i que, tot i que ja s'hagi dit tantes vegades que sembla un tòpic, es resumeix dient que el creixement de l'oferta ha de ser en qualitat i no en quantitat i que, endemés, ha d'afavorir el desenvolupament turístic fora de la temporada alta. Però això que sembla tan senzill és molt complicat. Hi ha en joc moltes qüestions a resoldre i molts d'interessos, de manera que hem fet el decret per llevar la pressió i per permetre una negociació àgil i

eficaç. La llei ha de ser fruit del diàleg amb tots els sectors implicats... Com li dic, és complicat. Requereix una feina rigorosa i especialitzada per no deixar cap fil a lloure, però com que no tenim pressió, per això mateix no hi ha excusa: s'ha de fer una feina ben feta. S'han d'establir els paràmetres d'equipaments, s'han de qualificar zones saturades, zones no saturades... etcètera. Com també s'ha de definir l'actuació respecte de l'oferta. Un 80% dels hotels anteriors a 1984 han passat la Llei de modernització, però no n'hi ha prou amb això. Hem de crear qualche sistema que garanteixi que aquests hotels es modernitzaran permanentment..

- Una espècie d'ITV per als hotels...?

- Sí, una revisió permanent... Però no només això. També hem de saber què feim amb l'altre 20% dels hotels que no s'han modernitzat. D'entrada, la idea és clara: s'han de tancar. No hi ha d'haver lloc per a una oferta obsoleta o de baixa qualitat. Però dur a la pràctica tot això és complicat. Teoritzar és fàcil, però escriure negre sobre blanc i dur a la realitat les idees es fa més complicat. Què feim amb aquestes places? Quin ha de ser el seu destí una vegada s'hagin tancat? Com articular la conversió de places velles en places noves? Com li dic, el sistema és complicat, sobretot perquè s'ha de fer d'acord amb la iniciativa privada, però segons criteris d'interès general i que beneficiïn la col·lectivitat.

EL PP I EL GOVERN

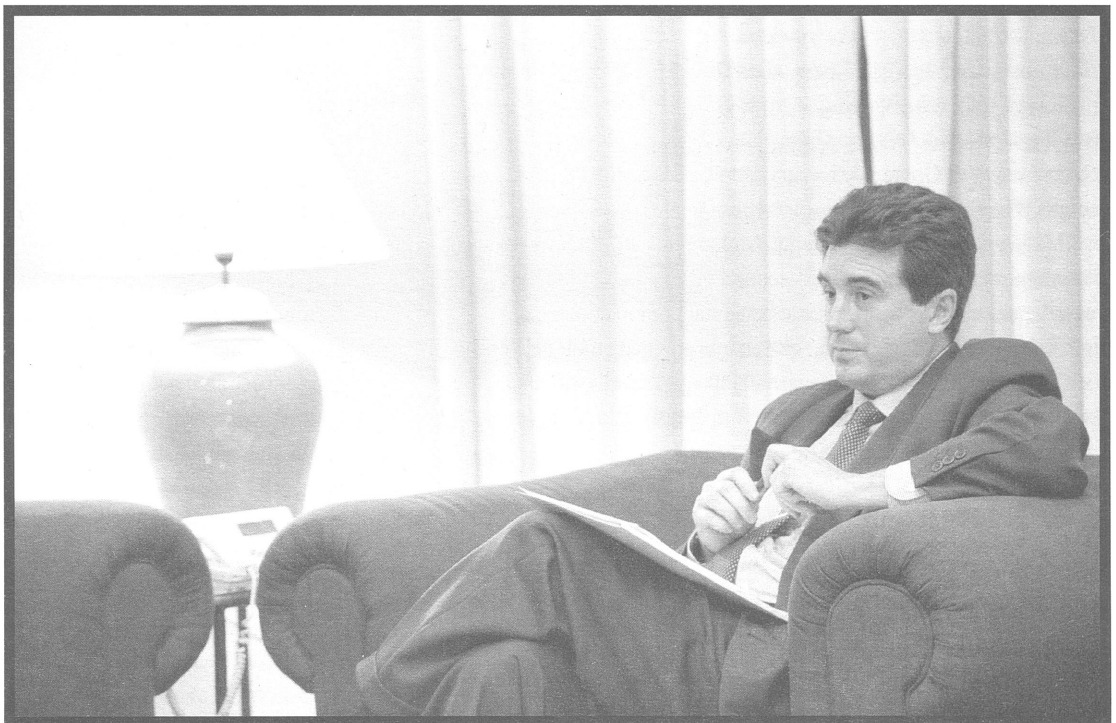
- A la darrera junta regional del Partit Popular es va demanar al Govern que s'ajornàs l'aprovació de la Llei general de turisme fins a final d'any. Hi ha una divergència d'opinió entre l'executiu i el partit? Hi ha qui creu que el Govern sofreix una forta pressió des dels sectors més conservadors del PP.

- No, de cap manera, no hi ha divergències, si més no d'aquelles que vostè insinua. Tot el contrari. El partit està unit, encara que, com és lògic, s'hi poden produir opinions diverses, que és una cosa ben diferent. Des del Govern sempre tenim en compte les opinions del partit i viceversa, el diàleg és permanent i obert, com no podia ser d'altra manera. Però aquesta no és la qüestió. Que jo sàpiga no s'ha demanat cap ajornament de la llei, sinó que des del partit, convençuda la junta regional de la importància del procés, s'ha cregut convenient aprofitar la tranquil·litat que ens ofereix el decret per reflexionar seriosament sobre el futur turístic i redactar la llei sense improvisacions de cap casta. I en aquest context, evidentment, el Govern escoltarà el parer del Partit Popular, com també escoltarà tots aquells que tinguin qualche cosa a

dir. Tengui en compte que la Llei general de turisme serà una eina essencial per definir el futur d'aquesta societat i que, per tant, estam obligats a fer una feina ben feta. I això és possible, entre d'altres coses, gràcies al decret que evita la pressió a la qual vostè ha al·ludit abans. El decret és, en si mateix, temporal, és a dir, que té fixada una caducitat. Pot ser fins a l'estiu, pot ser fins a final d'any... el mateix procés d'elaboració de la llei ens ho dirà. El que és important és que sigui ben feta.

- A la junta regional del PP també s'analitzà la situació creada amb l'Avanç de les Directrius Territorials. Pot ser hi hagi una altra informació pública i que es retardi la seva vigència. Creu que coincidirà la data d'aprovació de les Directrius amb la de la Llei de turisme?

- Francament, no hi he pensat. Podria ser, no ho sé. Són dos projectes diferents, que tenen punts de relació, és evident, però, que segueixen processos distints... I, per descomptat, en aquests moments estan molt més clares les Directrius que no la Llei general de turisme.

POLÈMICA AMB LES DIRECTRIUS TERRITORIALS

- Més avançat, pot ser, però també hi pot haver més enfrontament dins del Partit Popular. És públic i notori que un grup de militants influents del PP participen de l'associació "Amics de la fora vila" que s'oposa obertament a les Directrius perquè atempten, diuen, contra la propietat privada. També en aquest cas sembla haver-hi enfrontament intern en el partit que dona suport al Govern.

- No, ja li he dit... enfrontaments, el que es diu enfrontament, no n'hi ha. Miri, el que passa és que hi ha gent interessada a destacar les possibles discrepàncies i a subratllar-les davant l'opinió pública per desacreditar el partit, quan la realitat és absolutament diferent: el que passa és que en el

PP no només hi ha debat intern, com hauria de succeir a qualsevol partit que es digui democràtic, sinó que, endemés, trasllada aquest esperit a la societat. Amb les Directrius, com amb la Llei de turisme, nosaltres volem animar el debat, que hi hagi una profunda i seriosa reflexió social sobre l'abast de les propostes. El Partit Socialista el que volia era que nosaltres haguessin dut les Directrius directament al Parlament i, en canvi, el que hem fet és sometre-les a una informació pública prèvia perquè, precisament, surtin totes les opinions, totes les sensibilitats, per fer que les Directrius, finalment, responguin a la realitat social de les Illes. Quan el Partit Popular inicià aquesta legislatura, i així es deia al programa electoral, sabia que un dels grans reptes que tenia al davant era l'ordenació territorial i, cregui'm, això és el que es fa des del Govern, deixant que tothom digui la seva i amb l'esperit de recollir totes les al·legacions que enriqueixin l'Avanç.

- En qualsevol cas, les tres mil firmes dels "Amics de la fora vila" han causat impacte al PP. El mateix conseller de Medi Ambient ho va dir quan les va fer conèixer. És que no s'esperaven al·legacions des de la dreta?

- Naturalment que se n'esperaven... Les Directrius afecten tothom i ningú no en té l'exclusiva. El que passa és que fins ara, al marge de les al·legacions, tant l'esquerra com els ecologistes s'havien omplert la boca i acusat el Govern de fer una simple declaració d'intencions i, per tant, d'haver presentat unes directrius que no barataven res... Miri, amb tota sinceritat: jo puc admetre que les Directrius s'han fet tard, que s'haguessin pogut presentar i aprovar molt abans... d'acord, però el que importa és que ben aviat podran començar a vigir, que s'ha fet molt de camí i que encara en queda molt per fer, i que s'ha de fer bé. Tots ens jugam molt en aquestes qüestions i, per això, hem de saber escoltar tothom, siguin del PP, dels Amics de la fora vila o de qualsevol altre partit o associació.

PRESERVACIÓ DEL MEDI AMBIENT

- Però tal volta hi ha sensibilitats que tenen millor acollida, els "Amics de la fora vila" subratllen, per exemple, la propietat privada... Bé, el que jo li volia demanar és si aquesta al·legació serà atesa i si, com va anunciar el conseller, hi haurà una nova informació pública. El conseller va dir que sí, en el cas que les Directrius sofrissin canvis substancials en el seu contingut.

- Sí, així serà si es donen aquests canvis. Però jo ara no li puc dir altra cosa, perquè no tenc suficient informació sobre l'anàlisi que es fa de les al·legacions presentades. No sé quin en serà el resultat i, per tant, francament, ara no li puc dir si hi haurà o no cap nova informació pública. El que sí li puc dir, per llevar qualsevol malentès, és que aquest govern, que evidentment és del Partit Popular, defensa la propietat privada, com també defensa el creixement... no hi creim en creixements zero. Però també tenim molt clar que en aquest moment l'eix fonamental de l'ordenació territorial és la preservació del medi ambient i que la nostra obligació és intentar harmonitzar una cosa amb l'altra.

- No obstant això, ja que hem parlat d'amics de fora vila, vostè tendrà una idea molt clara d'allò que s'ha de fer amb l'agricultura. En què s'ha de convertir la fora vila?, en un jardí? Només s'ha de mantenir l'agricultura per conservar el paisatge?

- Ni vostè, ni ningú, no m'haurà sentit dir mai que hem de convertir els nostres pagesos en jardineros o que la fora vila només té valor paisatgístic. Té molts d'altres valors, amb els quals no ens costaria gaire ni a vostè ni a mi posar-nos d'acord. Però el que és indiscutible és que per conservar l'agricultura, la nostra agricultura, només ho aconseguirem si la feim rendible. No pot ser d'altra manera, perquè, com diuen, fets són realitat. I no ens queda més remei que tocar amb els peus a terra. Nosaltres podem ajudar l'agricultura, poden donar subvencions, ja que avui és difícil que s'entengui l'activitat agrària sense subvencions, siguin europees, estatals o de la Comunitat Autònoma. Podem, també, establir mesures i normes d'ordenament territorial que facilitin el seu manteniment i evitin el canvi d'ús de les terres, però si no reeixim amb la comercialització dels productes, tot això no ens haurà servit de res. A les Illes, per exemple, tenim un greu problema amb l'aigua i són molts els que creuen que el subministrament a les zones turístiques hauria de ser prioritari al consum foraviler. Jo no ho he dit mai, tot el contrari: el camp ha de tenir tota l'aigua que faci falta, però això tampoc no serà la seva salvació. Des del Govern hem ajudat la ramaderia a superar les successives crisis que ha patit en els darrers anys, però... com poden lluitar els pagesos amb la competència que ve de fora, si a més del que els costa el fet d'haver de produir aquí han de lluitar contra els costos de la insularitat? Per això nosaltres insistim molt en la comercialització, per aconseguir que els nostres pagesos puguin fer productes que obtenguin fàcilment un valor afegit, el de la qualitat i la frescor... sense anar més enfora. Només d'aquesta manera serà rendible l'agricultura com a activitat econòmica... Encara que, no ens enganem: el gran repte que tenim és conservar allò que ja hi ha. Seria utòpic pensar que l'activitat agrària pugui tornar a tenir el pes econòmic que tenia fa algunes dècades.

URBANISME I CARRETERES

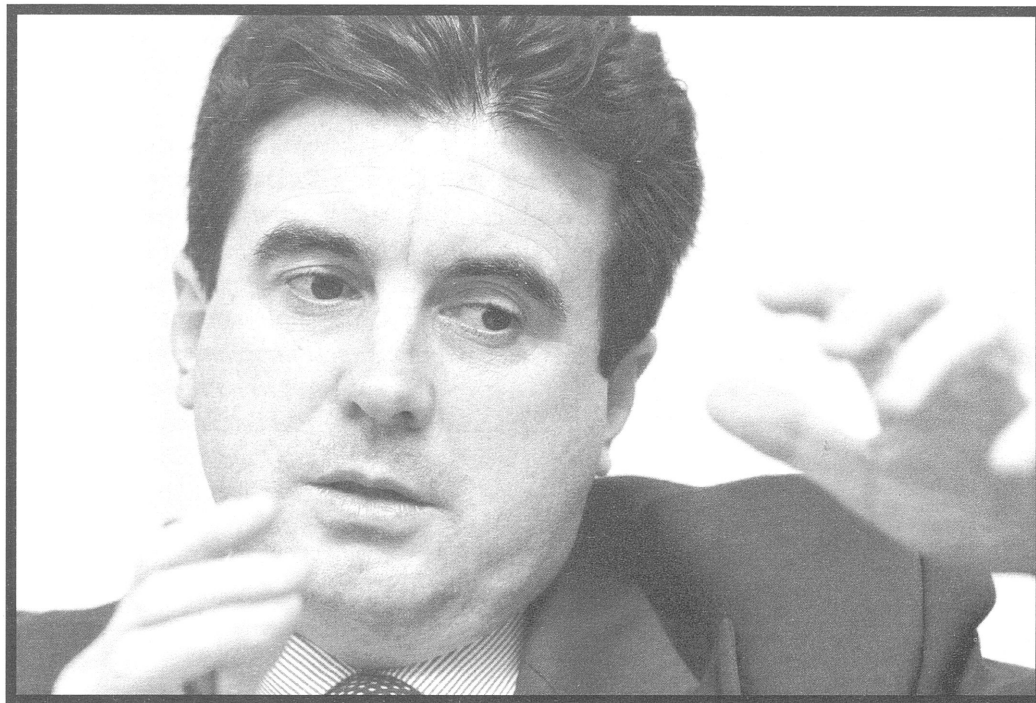
Si tornam una mica enrere. El Govern ha propiciat una moratòria turística, al mateix temps que fa front a la necessitat d'ordenar el territori d'una manera més equilibrada. Ja sé que em dirà que no, però li he de fer la pregunta: creu que s'ha d'anar més enfora i decretar també una moratòria urbanística?

- I si ja sap la resposta, per què m'ho demana?... eh! Parlant seriosament, crec que la moratòria turística era perfectament justificada i així ho ha entès l'opinió pública que majoritàriament s'ha manifestat a favor. Una moratòria urbanística és una altra cosa i jo ja li he dit que nosaltres, des del Govern, el que volem és ordenar el creixement, no posar traves a l'economia. Per això es fan les Directrius Territorials que, com li he dit, tenen com a objectiu principal la preservació del medi ambient. Joestic convençut que la repercussió de les Directrius en el futur de les Illes serà decisiva i que, a llarg o mitjan termini, seran molt més profitoses i efectives que una hipotètica moratòria en aquests moments.

- Doncs, si li sembla bé parlem d'un altre assumpte que també té

relació amb l'ordenament territorial: les carreteres. No creu que el Pla de carreteres del Govern és contradictori amb voler ordenar el creixement?

- De cap manera. Miri, jo respect tots els punts de vista si són coherents, però no la demagògia i, en aquest cas, sembla que se n'ha feta molta de demagògia. Només el fet d'haver aconseguit 57.000 milions de pessetes

de l'Administració central per invertir en la millora de les carreteres és, ja de per si, un èxit que mereixeria un suport general. Aquests milions ens permeten assegurar a hores d'ara que si s'inverteixin bé hauran servit perquè les Illes hagin solucionat tots els problemes de xarxa viària de per vida. Perquè, almenys en això tothom hi estarà d'acord, els problemes són molts. Les Illes estan molt endarrerides en infraestructures, no li sembla? En qualsevol cas el que es pot discutir són els projectes concrets. I, en aquest sentit, proposar alternatives que siguin viables... Miri: el Pla de carreteres només planteja tres vies ràpides, una de les quals la que unirà Palma amb la comarca del Llevant i que els tècnics creuen que ha de ser una autopista. La carretera actual de Manacor té una intensitat de trànsit que supera els límits de seguretat i que, a més a més, suposa una amenaça per a les comunicacions, que podrien col·lapsar-se si es manté l'actual ritme de creixement de trànsit...

- Hi ha el tren o els transports públics...

- Això és molt bo de dir, però mal de fer... I en tot cas, no són incompatibles. Juntament al Pla de carreteres hem dissenyat un Pla de transport que potenciarà els serveis ferroviaris i públics per carretera. Ningú no ens ha de convèncer d'això. Nosaltres som, sense anar més enfora, els que hem aconseguit invertir el procés de deteriorament que patia el tren d'Inca. Els socialistes varen manar durant dotze anys en el Govern central i no varen fer res per conservar-lo, mentre que nosaltres ja hi hem invertit 3.500 milions i n'hi invertirem 2.000 més o els que facin

falta perquè les vies arribin a sa Pobla. I, després, a Alcúdia. Què més voldríem nosaltres que el tren fos la solució a tots els problemes del transport, que no fes falta cap nova autopista, però... si no ens diuen quina és la solució, sense fer demagògia, no ens queda més remei que fer allò que estam convençuts que ens demana la societat: unes carreteres còmodes i segures. Endemés, sincerament li he de dir que les carreteres, dins d'un adequat ordenament territorial, constitueixen un element equilibrador i no distorsionador, tal com alguns volen fer creure. Com el ferrocarril, evidentment.

EL FUTUR DE LES TELECOMUNICACIONS

- L'economia, i per tant la política, de la nostra comunitat autònoma giren al voltant del turisme i l'ordenació del territori. És que no hi ha alternatives?

- No, no n'hi ha... si com a alternativa entenem la substitució. Però sí que n'hi ha sí, per contra, pensam en vies complementàries que ens permetin, justament, aquest creixement ordenat del qual li parlava. Les Illes Balears no es poden permetre el luxe de créixer a costa del consum de recursos naturals no renovables i, per això, d'ara endavant hem d'estalviar el territori, consumint només allò que sigui necessari i dedicar

la màxima atenció a la rehabilitació. La insularitat ens imposa uns límits que no podem sobrepassar i, per això, hem d'estudiar altres vies de desenvolupament com, per exemple, les telecomunicacions.

- Hi ha qui diu que això és mastegar fesols.

- S'equiviquen. Miri: la insularitat ens imposa limitacions no només territorials sinó que també és un entrebanc a l'hora d'exportar els nostres productes o d'importar-ne de fora per poder gaudir d'una indústria de transformació moderna i eficaç, com passa amb el sector del calçat. Doncs bé: a les noves tecnologies de la comunicació no els afecta ni una cosa ni l'altra. Podem dir que ens iguala als territoris continentals amb un avantatge sobre ells, que és el nostre atractiu com a lloc de residència. No tenguim cap dubte: la vocació quaternària que desperta a les Illes Balears és la nostra gran oportunitat de futur per fer que el desenvolupament econòmic es faci d'una manera respectuosa amb l'entorn. En aquest sentit, l'èxit del Parc BIT està més que assegurat i és que si fa cinc anys jo ja creia en les possibilitats del sector quaternari per a les Balears, ara no només hi continu creient sinó que, endemés, no tenc més remei que creure-hi. La realitat s'imposa i la realitat més pròxima és que les telecomunicacions estan experimentant un creixement impressionant que, vulguem o no, afectarà les nostres vides. És bo, per tant, que ens aprofitem d'aquesta circumstància perquè la nostra economia creixi de manera ordenada i amb prou rendiment per garantir-nos la qualitat de vida que tots desitjam.

La moratòria turística i les reaccions en el sector turístic

L'hora de la veritat

Per Maria Ferrer

El Govern balear ha decidit aturar el creixement turístic de Balears. Una capacitat de gairebé 400.000 allotjaments turístics ha fet que es prengui la determinació de no deixar que aquesta xifra augmenti si abans no s'eliminen algunes d'aquestes places que ja han quedat obsoletes. La decisió té forma de decret transitori, però la idea de limitar el creixement serà desenvolupada en una nova llei de turisme que vol ser aprovada abans de l'estiu. Els principals afectats per la decisió del Govern, el sector turístic, han reaccionat de manera positiva. Creuen que és bo que desapareguin els establiments que no compleixen uns criteris de qualitat, però es mostren preocupats per la forma en què es durà a terme aquest intercanvi entre places obsoletes i places noves. La satisfacció és, tot i això, superior a la inquietud, i la mesura ha rebut el vist-i-plau tant dels hotelers de les Illes com dels empresaris de l'arxipèlag que han creat el seu imperi turístic a Balears i l'han traspassat fora de les nostres fronteres.

La futura Llei General de Turisme eliminarà les places obsoletes.

La xifra de 393.850 places a 2.377 establiments d'allotjament turístic amb què s'ha tancat 1997, a Balears passarà a la història. Aquest ha estat el moment en què el Govern ha decidit dir basta i ha aprovat un decret que supedita la creació de noves places a l'eliminació de places obsoletes. Una mesura transitòria que donarà pas a una nova llei de turisme que regularà el sector amb uns paràmetres que ja ens indica el mateix decret: qualitat en lloc de quantitat i una exigència de modernització als establiments que farà desaparèixer progressivament l'oferta obsoleta. La mesura ha agafat per sorpresa a quasi tothom i ha estat rebuda amb moderat optimisme pel sector.

El decret va ser aprovat al Consell de Govern el passat dia 23 de novembre i entrà en vigor el mateix dia. En l'exposició de motius s'explica que la nova regulació territorial a les Illes, prevista a les Directrius d'Ordenació Territorial, per una banda, i el fet que s'hagi de posar fi als objectius prevists pel Pla de modernització d'allotjaments turístics, aprovat el maig de 1990, per l'altra, obre una "nova etapa". Aquesta etapa suposa, en l'àmbit turístic, la preparació "d'una norma general que preveurà, ordenarà i simplificarà tota la diversa legislació turística vigent, promulgada tant per l'Estat com per la Comunitat Autònoma".

Evitar l'especulació

L'objectiu del decret, que serà d'aplicació fins a l'aprovació d'aquesta nova llei de turisme, amb un termini màxim de vigència fins el 1999, és "fonamentalment evitar accions especulatives en matèria d'autoritzacions turístiques mentre es desenvolupi un ampli debat públic que permeti definir clarament el futur que la societat balear vol", tal i com s'assenyala a l'exposició de motius.

El decret suposa que la creació de noves places, tant en sòl urbà com en sòl urbanitzable, queda supeditada a l'eliminació de places obsoletes. L'intercanvi es produirà amb la fórmula del Pla d'ordenació de l'oferta turística, el POOT, que preveu que els establiments de fins a cent places

donats de baixa puguin suposar dues-centes places noves. Quan les places obsoletes són entre cent i dues-centes, la relació és d'una per 175 places noves; en els establiments, d'entre dues-centes i tres-centes places, d'una per 150 places noves, mentre que quan se supera aquesta xifra, es pot crear una plaça nova per cada plaça que es dona de baixa.

Quan es presenti la sol·licitud d'autorització per a la construcció d'allotjaments turístics, s'hauran de fer constar les places turístiques que es donen de baixa. El decret obliga que els edificis obsolets es donin de baixa en la seva totalitat, i a esbucar-los abans de l'autorització per a l'obertura del nou establiment, amb l'excepció de la reconversió en un ús diferent al turístic, al qual haurà de donar el vist-i-plau l'Administració.

rístics del medi rural i és menys estricte a Menorca. Així mateix, preveu que el Govern, "per raons d'excepteional interès turístic", pugui eximir del compliment de les mesures establertes els establiments turístics amb una oferta que haurà de ser "nova, d'excepteional qualitat o contribuir a la desestacionalització".

La nova llei del turisme

Les directrius contingudes en el decret són les que desenvoluparà la nova llei de turisme, la qual el sector ha demanat que s'aprovi amb rapidesa per aclarir de forma definitiva la situació. El Govern vol que la normativa sigui una realitat abans de l'estiu. De fet, ja hi ha un primer esborrany, del qual es coneixen pocs detalls. Com en el de-

Gabriel Escarrer, president del grup Sol-Meliá:

"A Balears hem de qüestionar-nos si volem qualitat o quantitat i si volem qualitat és important el decret; fer una aturada en el camí i un balanç del que tenim. Veure on anam i amb quins recursos comptam"

Es consideren obsoletes les places antigues que no han complert el Pla de modernització. Segons la Conselleria de Turisme, hi ha menys d'un 10% dels establiments turístics, devers dos-cents, en aquesta situació. Els qui hagin iniciat el seu expedient (segons Turisme, 507 hotels i 197 apartaments) hauran de complir els requisits en el termini d'un any i mig per no ser declarats obsolets.

El decret no és d'aplicació als allotjaments tu-

cret, la llei tindrà com a objectiu paralitzar la creació de noves places mentre no s'eliminin els allotjaments obsolets. La incògnita que haurà de desvetllar la llei és la forma en què es desenvoluparà aquest intercanvi. El fet que els establiments que no ha complert el Pla de modernització cobrin ara un valor en el mercat perquè les seves places serveixen per a la creació de noves, provoca el temor que es pugui produir especulació. S'estudien diferents alternatives per evitar

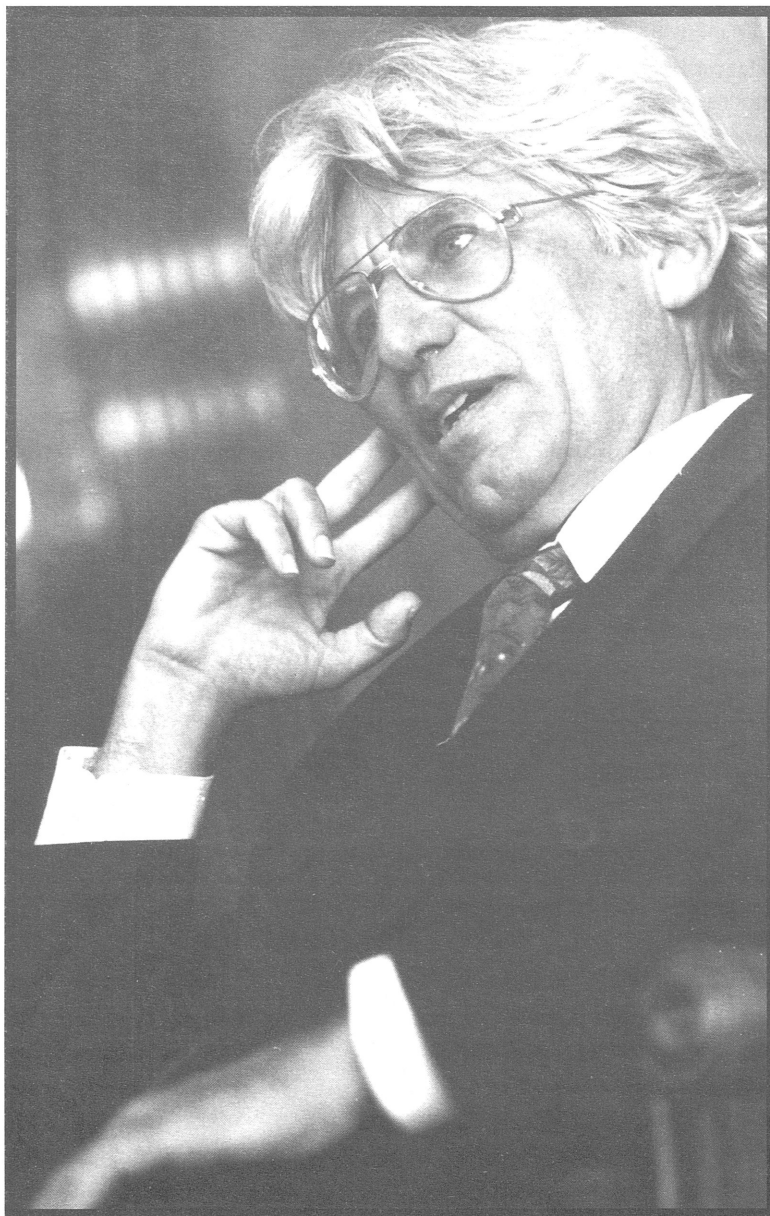
que això sigui així, encara que el Govern ha reconegut que la legislació sobre aquest tema és "complexa".

Es parla de la creació d'un banc de places obsoletes, gestionat per un organisme privat amb control públic, on estarien enregistrades totes aquelles places que es poden donar de baixa. Una altra de les mesures possibles donades a conèixer és la fixació d'uns preus màxims per les places obsoletes.

Una altra de les mesures que contemplarà la nova llei, segons es desprèn del que ha transcendit del seu primer esborrany, és la implantació d'un nou sistema de control de la qualitat dels establiments turístics, un cop es dona per acabat el procés obert pel Pla de modernització. Amb la progressiva eliminació de les places obsoletes que es pretén, quedaran aquells hotels i apartaments que sí varen complir els requisits de la llei. Però el Govern vol controlar que mantenen els nivells de qualitat, i per això la nova llei establirà revisions periòdiques en els hotels i apartaments turístics. "Una espècie d'ITV" per als allotjaments turístics, s'ha explicat des de l'executiu autonòmic.

Generalitzada satisfacció

Les intencions del Govern han estat acollides amb una generalitzada satisfacció pel sector turístic. La rapidesa en l'aprovació de la nova llei i les mesures per evitar l'especulació amb les places obsoletes han estat les dues crides al Govern per part dels hotelers. S'ha valorat com a positiu el fet que no s'ha tornat a repetir la mateixa situació que es va donar quan es va aprovar el decret restrictiu de l'exconseller de Turisme, Jaume Cladera, que va provocar que les setmanes abans es presentassin milers de projectes per tal d'evitar la normativa. Aquesta moratòria del Govern ha estat una decisió que ha sorprès el sector, encara que les dues setmanes prèvies a la seva aprovació es presentaren projectes que suposen més de mil places turístiques noves (que no es veuen afectades pel decret), una xifra superior a la mitjana, tal i com va donar a conèixer la Federació

Miquel Fluxà, predient del grup Viajes Iberia:

"La moratòria serà sobretot important per reflexionar i per veure que a Mallorca no es poden fer més hotels iguals dels que ja tenim; hi ha d'haver un creixement controlat i qualitatiu"

Hoteleria de Mallorca.

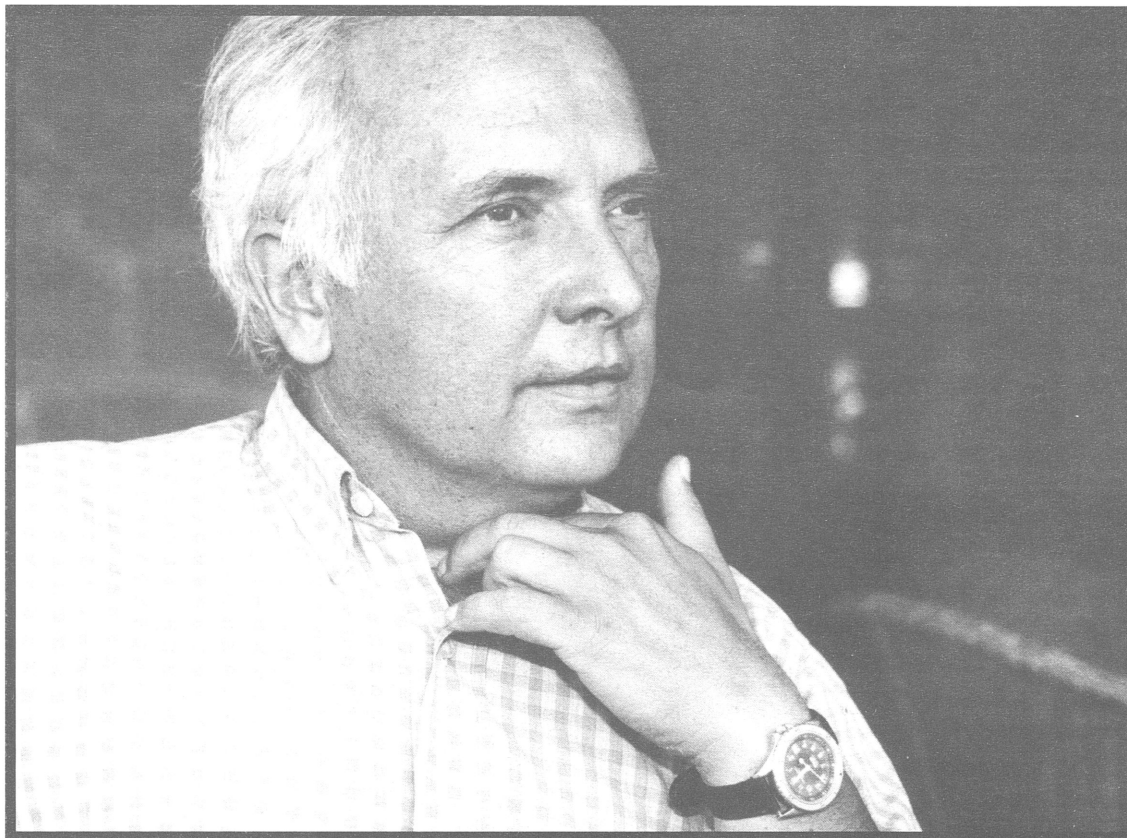
El president de la Federació, **Ferran Porto**, creu que més que el decret, "el més important és el desenvolupament de la nova llei de turisme, que haurà d'aclarir les idees del mateix decret en allò referent al tema de la transformació de places". Segons Porto, s'obre un parèntesi que ha de ser el més curt possible. El principal interrogant que la Federació Hoteleria creu que s'ha de resoldre és la forma com s'eliminaran les places obsoletes per construir un nou hotel, i mostra el temor que es puguin veure beneficiats els empresaris que no hagin complert el Pla de modernització, que ara podrien veure revaloritzar les seves places i donar peu a l'especulació. Ferran

Porto, en aquest sentit, qualifica de "sortida raonable" la possible creació d'un òrgan gestor de les places obsoletes.

Els associats a la Federació creuen que el camí emprès pel Govern és bo. El president de l'Associació Hoteleria de Palmanova-Magaluf, **Luis Orejudo**, creu que el decret és molt "encertat" i que "dinamitzarà" els hotels. "Amb aquesta mesura s'aconsegueix més qualitat, es podran apujar els preus i tendrem una visió de futur més positiva que la que tenim fins ara". Orejudo reconeix que es produeix el fet que els hotels que no han complert el Pla de modernització "cobren un valor" i creu, en aquest sentit, que el Govern ha de "prendre part i donar unes armes perquè això no passi; els hotels que han tengut set anys per modernitzar-se i no ho han fet han de sortir del mercat". El president dels hotelers de Palmanova-Magaluf considera que la nova llei de turisme s'ha de dur endavant de manera "valenta" i que ha de donar resposta a tots els dubtes que planteja la forma com s'ha de limitar el creixement.

Luis Carrasco, president de l'Associació d'Hotelers de Peguera, pensa que el decret arriba "en un bon mo-

ment" i que "era necessari prendre alguna mesura per ordenar el sector". Per la seva banda, **Miquel Amengual**, president d'Hotels Mac, opina que un dels aspectes que ajudarà les intencions del Govern és que "la conjuntura econòmica és favorable, els constructors estan construint i no els perjudicarà". Des de la platja de Muro, **José Luna**, president de l'Associació Hoteleria, destaca que "s'ha fet no només en el moment oportú, sinó també de la forma correcta, evitant el que va passar amb el decret Cladera". Quant a la possible gestió de les places obsoletes per un organisme, Luna creu que "això és una cosa que s'ha de fer ben feta per evitar que hi hagi suspicàcies, perquè podria originar pro-

Ferran Porto, president de la Federació Hotelera de Mallorca:

"L'important és el desenvolupament de la nova llei de turisme, que haurà d'aclarir les idees del decret referents al tema de la transformació de places".

blesmes; ha de quedar molt clar, però l'Administració tampoc no pot torbar-se massa a donar a conèixer què passarà; amb un temps prudencial de sis, vuit mesos ha de sortir una llei consensuada per tothom".

Gabriel Escarrer

La importància de la mesura per a Balears ha fet que s'hagin sentit també les opinions d'alguns dels empresaris turístics més importants de les Illes. És el cas de **Gabriel Escarrer**, president del grup hotelier Sol-Meliá. Escarrer valora molt positivament les intencions de limitar el creixement turístic: "Hem de qüestionar-nos si volem qualitat o quantitat i si volem qualitat és important el decret; fer una aturada en el camí i un balanç del que tenim. Veure on anam i amb quins recursos comptam". El president de Sol-Meliá creu que Balears "ha arribat gairebé al grau de saturació" i que "les Illes tenen molts d'al·licients als quals hem de donar suport". Els camps de golf o els ports esportius són, segons Gabriel Escarrer, fonamentals per atreure "un turisme d'elit".

També es va referir a la moratòria turística el president del grup Viajes Iberia, **Miquel Fluxà**:

"D'una manera o de l'altra s'ha d'ordenar el creixement de Mallorca i fer una aturada, un consens per saber cap on volem anar és encertat". Segons Fluxà, "la moratòria serà sobretot important per reflexionar i per veure que a Mallorca no es poden fer més hotels iguals dels que ja tenim; hi ha d'haver un creixement controlat i qualitatiu".

D'altra banda, el president de Foment de Turisme de Mallorca, **Miquel Vicens**, ha donat el seu "suport total" al decret que congela la creació de noves places, però s'ha mostrat "escèptic" respecte de la seva eficàcia per aturar l'augment real de places turístiques a les Illes, a causa de la forta demanda d'habitatges vacacionals. Segons el Foment de Turisme de Mallorca, "la solució és una legislació urbanística i no tant una legislació turística; es necessita aturar el creixement dels habitatges per la via urbanística a més a més de fer-ho per la via de la legislació turística, perquè aquesta darrera via no és suficient".

Sobre la forma en què es podran intercanviar les places obsoletes per places noves, Miquel Vicens es mostra crític amb una solució excessivament intervencionista per tal d'evitar l'especulació. "L'especulació no té per què ser dolenta; si un senyor té doblers per comprar un hotel vell

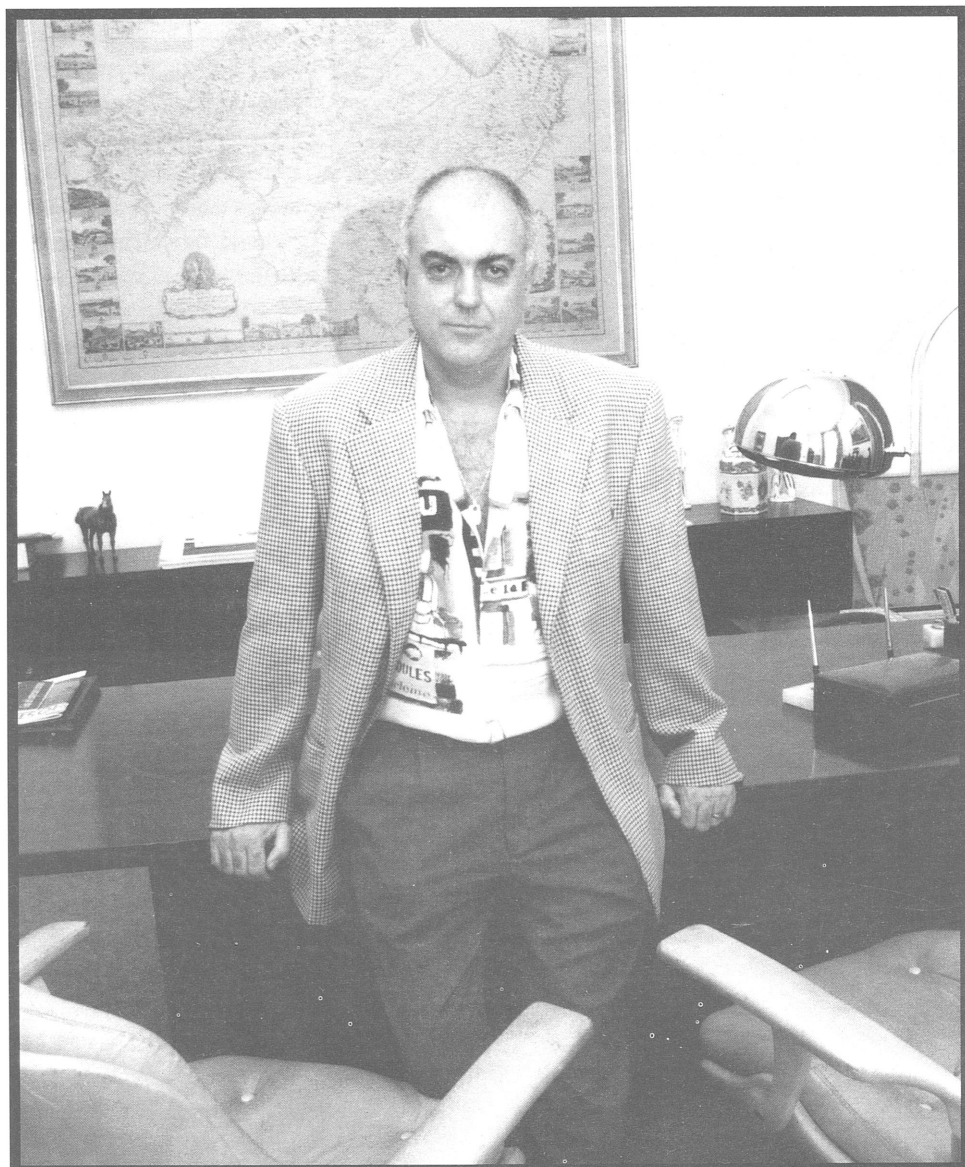
i tomar-lo i fer-ne un de nou, per què li han de prohibir? Si els especuladors no existissin els hauríem d'inventar perquè fan net el mercat de tant en tant", assegura el president de Foment de Turisme de Mallorca.

Fins i tot s'han sentit veus que reclamen l'aplicació d'una mesura similar per al seu sector. És el cas d'**Antoni Gil**, president de l'Associació de Restauració de Mallorca, que creu que "la restauració es troba ja també amb una oferta molt extensa i són molt pocs mesos per a tota aquesta oferta; el missatge que es vol donar ara amb l'hospedatge, de mantenir el que tenim i anar cap a una major qualitat, s'hauria de dur també al sector de la restauració".

Presentació oficial a FITUR

La presentació oficial de les noves mesures del Govern davant el sector turístic tengué lloc uns dies després de la seva aprovació, en el marc de la Fira Internacional de Turisme (FITUR) que se celebrà a Madrid. El decret de moratòria de Balears es va convertir en l'autèntica "estrella" de la fira tant per a l'executiu autonòmic com per als empresaris turístics, que tengueren l'ocasió de conèixer per boca del president Jaume Matas els motius de la seva decisió, que fins aquell moment els havia arribat pels mitjans de comunicació.

Matas i el conseller de Turisme, José María González Ortea, foren consultats pels representants d'altres autonomies sobre la forma en la qual havien paralitzat la construcció de noves places turístiques. I foren felicitats pels responsables del Govern central per la mesura. "El decret balear és molt positiu; és una decisió molt valenta que marca el camí cap al futur pel qual hem d'avançar tots els països turístics; he felicitat personalment al president del Govern i al conseller de Turisme per haver obert un camí important i haver iniciat un gran debat que ens pot dur a conclusions molt positives", declarà a FITUR el secretari d'estat de Comerç, Turisme i la petita i mitjana empresa, José Manuel Fernández Norniella.

Miquel Vicens, president de Foment de Turisme de Mallorca:

"La solució és una legislació urbanística i no tant una legislació turística; es necessita aturar el creixement dels habitatges per la via urbanística a més a més de fer-ho per la via de la legislació turística, perquè aquesta darrera via no és suficient".

La fira de Madrid va servir perquè el Govern donàs a conèixer les dades finals de l'exercici turístic de 1997, que ens mostren un increment de la capacitat d'allotjaments que fou un dels factors que propiciaren la decisió de la moratòria. De 1996 a 1997, es va passar de 2.370 establiments i 388.510 places a 2.377 establiments i 393.850 places. L'augment es produeix sobretot en el nombre de places dels hotels de tres (els més nombrosos amb 124.106 places en tot l'arxipèlag) i quatre estrelles, mentre que es registra una disminució dels allotjaments als hotels de menys categoria.

El nombre de places turístiques ha seguit una tendència creixent pràcticament ininterrompuda els darrers vint anys. L'any 1979 hi havia a Ba-

lears 226.477 places i 1.669 establiments. Deu anys després, 345.902 places i 2.599 establiments. En aquest període l'increment de la capacitat d'allotjament dels apartaments turístics, d'una, dues i tres claus, és progressiu, així com el del nombre de places dels hotels de tres estrelles, que passen de 63.633 places a 96.694 places.

Hotels de tres estrelles

De 1989 fins ara, s'ha mantengut el creixement en els apartaments de dues i tres claus, però es registra un descens de la capacitat dels apartaments de menys categoria. Baixen també les places dels hotels d'una i dues estrelles i conti-

EL TURISME ESPANYOL DEMANA EL SEU LLOC

FITUR 98 va servir perquè els principals majoristes de viatges espanyols demanassin el seu lloc a Balears com a destinació turística. En unes reunions amb els responsables turístics de les Illes, es posà de manifest que les reserves des d'Alemanya i Gran Bretanya en els mesos centrals de l'estiu dificulten que els visitants nacionals trobin places. El fet que aquests no planifiquen amb tanta antelació les seves vacances és un problema afegit, segons coincidiren a manifestar tant els majoristes de viatges com els responsables autonòmics de Turisme. En tot cas, tots arribaren a la conclusió que el mercat nacional cap a Balears podia créixer més.

Les alternatives que es plantejaren són millorar la promoció del producte balear i, sobretot, potenciar la presència de turistes espanyols als mesos de temporada baixa.

La xifra de visitants nacionals a l'arxipèlag augmentà l'any 1997 un 7%, amb un total de 865.000 turistes. Mallorca fou l'illa més visitada, amb 619.200 turistes espanyols (+5'9%), seguida d'Eivissa i Formentera, amb 139.300 (+3'5%) i Menorca, amb 107.000 visitants nacionals (+11'8%).

Segons les dades donades a conèixer per la Conselleria de Turisme, la despesa per terme mitjà del turista espanyol és de 9.273 pessetes per dia. Són uns visitants joves, ja que un 46% tenen menys de 30 anys, un 42% entre 30 i 45 anys i un 10% més de 45 anys. La major part tria com a allotjament un hotel (67%) de tres estrelles (69%) amb un règim de mitja pensió.

Quant al lloc on fan la reserva del seu viatge, la majoria dels espanyols que vénen a Balears passen per una agència de viatges, en un percentatge d'un 77%. Les dades reflecteixen el problema del curt termini amb el qual fan la seva reserva, ja que un 50% dels visitants nacionals planifiquen les seves vacances amb entre una setmana i un mes d'antelació. Un 14% amb menys d'una setmana de temps i un 26% ho fan entre un mes i tres mesos abans.

La majoria vénen a les Illes en parella i se'n duen una impressió bona o molt bona de la seva estada, consideren que el preu, en relació a la qualitat, és normal, en un 72% dels casos, mentre que un 20% creu que és car o bastant car. Les platges, el bon temps, la tranquil·litat, l'entorn i l'ambient nocturn són els principals motius que fan que els espanyols triïn Balears com a lloc per passar les seves vacances.

nua l'augment en els establiments de tres estrelles, que representen un 66% de la capacitat hotelera de les Illes, seguida dels hotels de quatre estrelles (14'7%) i els de dues estrelles (14'5%). Quant als apartaments, un 41% són de dues claus i la resta es reparteixen a parts iguals entre els d'una i tres claus.

Per illes, Mallorca concentra la major part de la capacitat d'allotjament turístic, amb 265.720 places a 31 de desembre del 97, seguida de Eivissa (77.802 places), Menorca (42.798 places) i Formentera (7.530 places).

La imatge turística del que ha estat 1997 era acompanyada també de les dades del trànsit aeri, que confirmen un significatiu augment del nombre de visitant a les Illes. Per l'aeroport de Palma passaren l'any passat 16.562.090 passatgers amb un total de 145.235 vols, la qual cosa suposa un increment d'un 7'67% de la primera xifra i d'un 11'83% de la segona respecte a l'any anterior. El nombre de passatgers que passa anualment per Son Sant Joan s'ha multiplicat per dos des de l'any 1980.

A Eivissa es registrà l'any passat un trànsit aeri de 3.539.817 passatgers i a Menorca, de 2.235.600 passatgers, un 7% i un 10% més, respectivament, que l'any 96.

Per nacionalitats, a l'aeroport de Palma els visitants més nombrosos són d'origen alemany (2.859.700 passatgers), seguits dels britànics (1.768.100 passatgers) i dels francesos (240.400 passatgers). A Eivissa és superior el nombre de

passatgers de nacionalitat britànica (589.700), igual que a Menorca, (521.800), seguits en ambdós aeroports pels passatgers d'origen alemany.

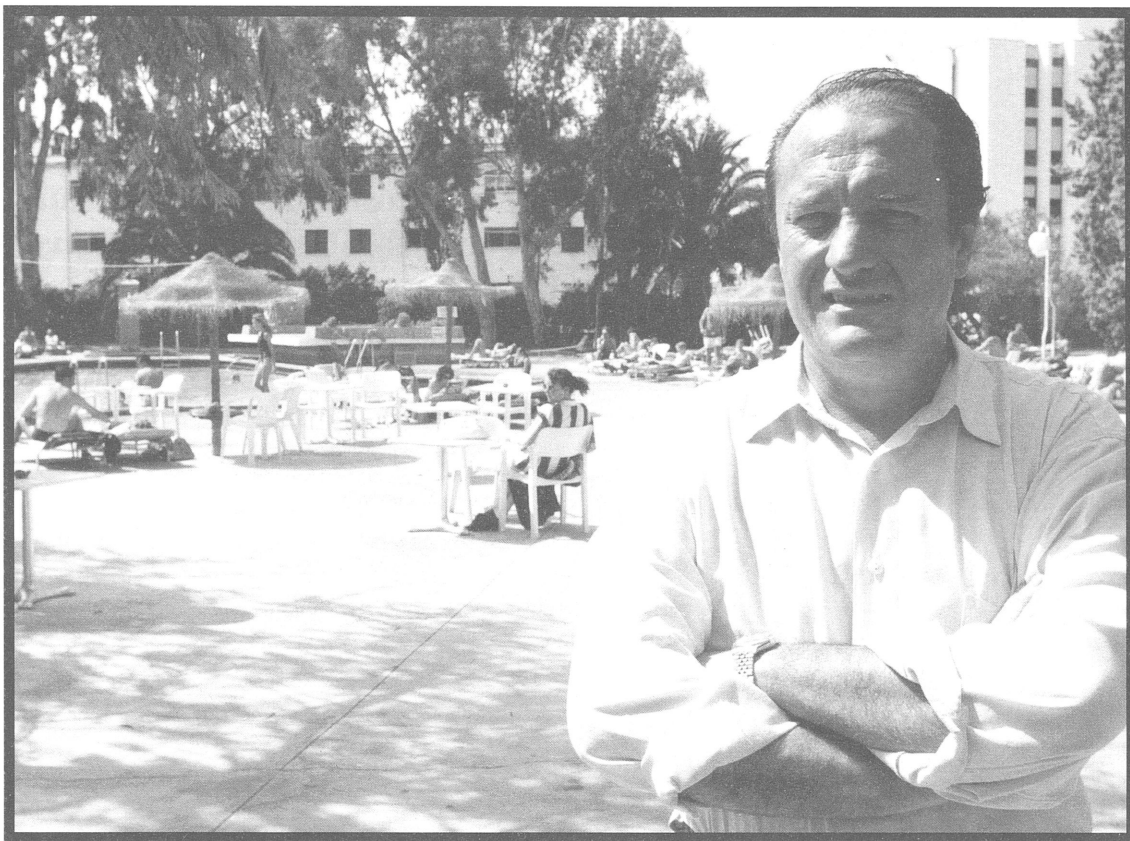
Els principals aeroports emissors de passatgers cap a Balears són, a Gran Bretanya, Londres (21%) i Manchester (16%) i a Alemanya, Düsseldorf (18%) i Frankfurt (9%).

1998 continuarà la tendència creixent d'aquests dos mercats de turistes cap a les Illes, l'alemany i l'anglès. Les perspectives donades a conèixer a FITUR són especialment optimistes per a aquest darrer. Segons l'Oficina Espanyola de Turisme a Londres, les reserves per a l'estiu cap a Balears des de Gran Bretanya havien crescut a dia 1 de gener de 1998 un 28% respecte de

l'any anterior. Una xifra quatre punts per damunt de l'augment del turisme britànic cap a tot l'Estat espanyol. En termes mundials, el turisme britànic creixerà un 19%.

Les xifres són diferents per illes. Es desconeixen les dades concretes de Menorca, però per a Mallorca les reserves creixen un 27%, un 36% per a Eivissa i un 24% per a Formentera.

Quant al turisme alemany previst per a Balears el pròxim estiu, i segons les dades donades a conèixer pels principals majoristes, TUI i Neckermann, hi ha una pujada entorn al 10%. Molt alta si es té en compte que l'economia alemanya no passa pels seus millors moments.

Luis Orejudo, president de l'Associació Hotelera de Palmano-Magaluf:

"El Govern ha de prendre part i donar unes armes perquè això no passi; els hotels que han tengut set anys per modernitzar-se i no ho han fet han de sortir del mercat".

El decretàs ha estat rebut per l'oposició amb un somriure escèptic. Simplement no es creuen que l'executiu balear tengui voluntat de limitar el creixement i, en aquest sentit, dubten que serveixi per a res.

L'oposició, escèptica

Per Gina Garcías

Per a alguns, les illes i les comarques balears formen ja una única metròpoli on l'activitat dels seus habitants i l'ambició de la intel·ligència productiva i del capital giren al ritme uníson del profit turístic. Segons aquests, l'ordenació del territori, el creixement urbanístic i la distribució dels recursos s'han de decidir de forma globalitzada i coherent. Per a uns altres, en canvi, encara és possible dividir el territori de les Balears en "zones saturades" i "zones obertes" al creixement turístic i, en conseqüència, actuar-hi de forma diversificada. En aquesta dicotomia, en la globalització o en la fragmentació de zones i d'activitats -l'hotelera, la residencial...- es fonamenten alguns pilars ocults de la polèmica que envolta els preàmbuls o els balbuceigs de la futura llei d'ordenació turística, que el Govern balear ha anunciat que donarà a conèixer en pocs mesos.

Ni suficient ni realista

El "Decret limitador del creixement de les places hoteleres a les Balears" s'ha considerat el preàmbul necessari de la futura llei. Als hotelers els ha caigut en gràcia. A l'oposició política del Govern balear l'ha reafirmat en l'escepticisme crític

amb el qual assisteix a la tasca d'ordenació i gestió turística del Govern.

Per a la majoria dels grups de l'oposició aquest decret, que limita, però no congela, el creixement de places turístiques, és insuficient, i és també una cortina de fum amb la qual el Govern amaga la seva permissivitat davant l'augment incontrolat de places de residència temporal per a ciutadans estrangers. Aquests grups consideren que parlar exclusivament de limitar l'augment de les places hoteleres i no parlar del creixement sostingut d'apartaments turístics en sistema de multipropietat controlada des de l'estranger i del creixement sostingut de segones residències per a estrangers -conseqüència de la venda progressiva del nostre millor sòl rústic-paisagístic- és amagar el cap sota l'ala. No enfrontar-se de veritat al problema. No subjectar les brides d'aquest animal que ens creix i ens pot devorar.

Per a **Francesc Triay**, del Partit Socialista, "si qualche cosa tothom accepta a Mallorca, és la necessitat de limitar el creixement urbanístic, en places de tots els tipus." Segons Triay les Directrius d'Ordenació del Territori proporcionen xifres alarmants que s'han de corregir: ara per ara es pot duplicar l'edificació existent, i es pot mul-

tiplicar per cinc el nombre de ciutadans empadronats a les Balears. Triay opina que "és dramàticament necessària una política de racionalització de l'oferta. I desgraciadament aquest decret afecta només una petita part de l'oferta que vol créixer, la part que controla la Conselleria de Turisme. De les grues que s'alcen sobre el sòl mallorquí, només una de cada deu fa hotels. Les altres creen bàsicament una altra oferta d'allotjament turístic."

Margalida Thomàs, diputada d'Esquerra Unida, opina que el decret de limitació del creixement hotelier "és un pegat foradat. Només pren mesures transitòries i no és un instrument adient ni en el fons ni en la forma. El decret desvia el focus d'atenció i de preocupació ciutadana, que ara és la proliferació de segones residències per a estrangers. L'ús que la llei fixa al sòl rústic ha canviat espectacularment amb la venda massiva de terres als alemanys. S'ha produït un lliure creixement de segones residències al sòl rústic sense més condició que comptar amb uns solars més grans. Per això deim que el decretàs és una cortina de fum i un pegat foradat. Hauria estat millor fer una llei global. O és que és tan difícil ordenar el territori?"

Antoni Sansó: "Una benvinguda amb molts de dubtes".

Antoni Sansó, diputat del PSM, i **Josep de Lluís**, portaveu d'Unió Mallorquina, donen, en principi la benvinguda al nou decret. El PSM assegura que fa anys que demana una regulació d'aquests tipus; Unió Mallorquina considera que el decret respon a una reiterada demanda social: "S'ha d'aturar el creixement del consum del territori", tal com pretén el decret, diu UM, però afegeix que "ens preocupa quina és la incidència real de la construcció hotelera en el consum de territori. Perquè pensam que en consumeixen més les segones residències, turístiques i no turístiques." Per la seva banda, el PSM es demana si "servirà el nou decret per aturar realment el creixement turístic" i contesta dient que "tot i que li donam la benvinguda, ho dubtam. El PSM fa molt que denuncia l'excés de places turístiques, i se'n continuen construint. Quina incidència tindrà aquest decret a es Canons, per exemple?".

Josep Ramon Balanzat, diputat d' Els Verds, és ple de desconfiança: "Les Directrius d'Ordenació del Territori parlaven d'eliminar tres places

turístiques per cada una de nova que se'n construïssin. Aquest decret rebaixa tres vegades l'objectiu. Nosaltres pensam que ara ja el nombre de places és excessiu, i el Govern el vol mantenir." Segons Els Verds "El decret beneficia el sector hotelier més potent, que no vol tenir més competència. I desvia el problema més important al qual ens hauríem d'enfrontar. Perquè en aquests moments la vertadera pressió és la que el desig de fer segones residències causa al sòl rústic. És aquí on el Govern hauria de treballar amb seriositat, i en canvi permet que aquest problema romangui intocable." Balanzat conclou que "El decret no servirà per racionalitzar l'oferta turística sinó per mantenir la massificació a les Balears."

El negoci de les places obsoletes

Com a conseqüència d'aquesta situació, **Francesc Triay** vaticina que "Aquest decret no impedirà el creixement de l'afluència de visitants. Si l'any passat el creixement turístic no va passar

de l'1%, en canvi el nombre de passatgers a l'aeroport va créixer a un ritme superior al 3%. La part fonamental del creixement és a una altra banda." El portaveu socialista considera també que el decret és en realitat un premi insospitat per als pitjors hotelers, per als que han deixat que els seus establiments tornin vells, per als especuladors. "Amb el decret, les places obsoletes es converteixen en un valor de canvi, en unes fitxes que han de comprar els hotelers innovadors". Triay ha sentit dir -assegura, a pesar dels desmentits de les autoritats de la Conselleria- que la supressió de l'oferta obsoleta es comercialitzarà a un milió de pessetes per plaça. A més, segons el portaveu socialista, la introducció d'un numerus clausus a l'oferta hotelera -tal com fa el decret- no pot contribuir mai a millorar-ne la qualitat. Triay conclou aquest punt tot dient que el decret és una mesura provisional amb molts d'elements de discrecionalitat: "uns hauran de pagar el peatge als especuladors. Uns altres tendran bo i aconseguiran privilegis excepcionals. Altres han disposat

Margalida Thomàs: "El decret és un pegat foradat".

d'informació privilegiada i han pogut sol·licitar llicències pocs dies abans de la publicació del decret limitador".

Aquesta desconfiança és compartida per tots els grups de l'oposició parlamentària. Tots han arrufat el nas en llegir que el decret permet construir places hoteleres sense necessitat d'amortitzar-ne el mateix nombre, en el cas que un projecte pugui ser qualificat "d'excepcional". Tots els partits de l'oposició desconfien del sentit de la discrecionalitat amb el qual -segons ells- el Govern utilitza la seva capacitat de decisió quan l'ambigüitat le-

gal li permet.

Amb la mateixa desconfiança, l'oposició ha observat que poques setmanes abans de l'aparició pública del decret, alguns promotors han fet arribar a la Conselleria la tramitació per a la construcció de mil noves places turístiques. Una xifra que es considera excessiva en el reduït espai de les primeres setmanes d'enguany. "Quin tipus de filtracions hi ha hagut?" es demana la diputada d'Esquerra Unida **Margalida Thomàs**, que va sol·licitar en nom del seu grup parlamentari documentació escrita sobre les noves places turísti-

ques tramitades des de l'octubre del 97 fins al 27 de gener del 98. **Josep de Lluís**, portaveu d'Unió Mallorquina denuncia que "una iniciativa que teòricament havia de ser una sorpresa, va provocar la prèvia arribada d'un nombre inusual de projectes entre els mesos de desembre i de gener. Per parlar finament, qualificam el tema de "preocupant". En qualsevol cas respon a la política de deixar les portes obertes davant determinades qüestions, una política que sempre han utilitzat els governs del Partit Popular. L'article 2.2 del Decret permet botar-se el criteri general "per raons d'excepcional interès turístic" i el 3.3 permet salvar "l'edifici obsolet sempre que es canviï el seu ús". "Tot depèn sempre -diu UM- que l'afectat tenguí bo amb la Conselleria de Turisme." **Antoni Sansó**, del PSM espera que el conseller reaccioní amb valentia davant aquestes crítiques i comparegui davant una comissió parlamentària per aclarir les sospites d'amiguisme.

Els partits de l'esquerra parlamentària també se sorprenen desagradablement que el decret limitador del creixement de l'oferta hotelera faci una excepció amb l'oferta als nuclis rurals, es digui agroturisme o turisme rural o qualsevol altre nom. Antoni Sansó, del PSM, diu que "una vegada més ens trobam que, com que l'interior encara no està saturat, no posen límits al seu creixement. Seria bo que se n'adonassin abans que no sigui massa tard. Aquesta era una ocasió per fer-ho. Contestar, com el Govern ha fet davant el Parlament, que el sòl rústic no pateix una pressió excessiva, ens sembla una evasiva. Pensam que les Directrius d'Ordenació Territorial no protegeixen suficientment el medi rural. Serà aquesta una altra ocasió desaproveitada?" Per a **Josep Ramon Balanzat**, d'Els Verds l'omissió del Govern significa perdre una altra oportunitat per reequilibrar els sectors productius en favor de l'agricultura i de la indústria. Els Verds insisteixen que s'ha de reduir a poc a poc l'oferta obsoleta i a la vegada incentivar la diversificació de l'economia. Segons Balanzat, el Partit Popular ha renunciat una vegada més a aquest repte i es resigna a deixar les coses tal com són ara.

Ai, el camp

Per a **Margalida Thomàs**, d'Esquerra Unida, la manca de limitacions al creixement hotelier rural tindrà conseqüències més dramàtiques a les illes menors, com Menorca: "A Menorca hi ha peticions excessives per fer hotels a velles possessions. Aquestes peticions són una de les conseqüències de l'aparició del decret. I els representants del Govern sembla que oblidem que

aquests establiments consumeixen les mateixes infraestructures i recursos: aigua, energia, fems, espai, carreteres, etc., que qualsevol altre establiment turístic. El creixement de l'hoteleria al món rural ens causarà conseqüències nefastes. Les poques possessions que ens queden acabaran convertides en hotels. I no s'ha valorat encara que el model de turisme rural que s'està implantant a les Balears és ben diferent a la filosofia original de l'agroturisme, que pretenia fomentar el man-

perillós. També el turisme de qualitat necessita una ordenació molt precisa i molt clara."

La polèmica ecologista

El decret sobre creixement hotelier preocupa més enllà de les seves conseqüències econòmiques a curt i a mitjan termini. El debat sobre el creixement urbanístic manté viva la polèmica sobre el medi ambient i l'equilibri ecològic. Els Verds

tats urbanístics. Matas no està legitimat per donar lliçons a ningú. L'esquerra transformadora es planteja que qualsevol proposta en favor d'un món més just i més solidari ha de pensar en el medi ambient. No és possible que el nord s'enriqueixi gràcies a l'explotació del sud, ni que el sud copii el model devastador de desenvolupament que ha fet el nord, que condemna els països pobres a no sortir de la pobresa. Com a representant de la dreta conservadora, Matas no pot donar lliçons a l'es-

Francesc Triay: "Si qualche cosa tothom accepta a Mallorca, ès la necessitat de limitar el creixement".

teniment de les explotacions agràries fent una oferta molt popular, una oferta que permetés que la gent jove i amb recursos econòmics modestos pogués viatjar i conèixer altres pobles, altres paisatges i altres cultures d'una forma viva i barata, imbricant-se en les formes de vida tradicional dels pobles que visiten. Així ocorre amb el turisme rural que es practica al País Basc, a França, a Irlanda... Aquí, en canvi, les possessions es transformen en hotels de moltes estrelles i l'agricultura es margina del procés i no rep cap benefici. El nostre és un model de turisme sense platja que transforma el safareig en piscina. És un model

i els representants d'Esquerra Unida tornen la pilota al president del Govern Jaume Matas en un joc d'ironies sobre el sentiment ecologista. Després que Matas acusàs a Eivissa a l'esquerra de no ser ecologista i als ecologistes de ser uns "tristos", **Margalida Thomàs** d'Esquerra Unida diu que "ja fa gràcia que Jaume Matas vagi a parlar d'ecologisme a Eivissa, l'illa més maltractada per l'especulació, protagonitzada o afavorida pel Partit Popular. Els eivissencs tenen una postura crítica molt arrelada. L'únic representant d'Els Verds al Parlament és eivissenc. I a Eivissa creixen les coordinadores ciutadanes per combatre els atemp-

quera ni als ecologistes. Basta veure què ha fet el seu partit durant catorze anys a les Balears. A Eivissa, Matas també va demostrar que no sap acceptar la discrepància ciutadana. No sap donar la talla davant una pitada, que és una forma legítima d'expressió." Amb la mateixa duresa **Josep Ramon Balanzat**, d'Els Verds opina que "el Partit Popular té molta por del moviment ecologista perquè cada vegada és més fort i més organitzat. Sectors socials cada vegada més amplis i més plurals formen plataformes i coordinadores per defensar aspectes concrets del medi ambient. El PP té una clara fragilitat electoral. Quan Matas

A Balears, ha nascut un servei únic.

"SA NOSTRA" ha creat per a vostè un servei que no té preu. Un servei gratuït d'informació i assessorament que vol donar-li a conèixer la cara i la creu de la moneda única, així com proporcionar a **empreses, comerços, particulars i professionals de Balears** tota la informació necessària per fer front als importants canvis que suposa la implantació de l'EURO. Un servei que forma part de l'ampli programa EURO "SA NOSTRA", el qual ja hem començat a desenvolupar, en benefici

de totes les persones que integren la nostra comunitat.

Volem informar-lo des de Balears perquè tregui profit d'Europa.

*Per a més informació sobre l'Euro, pot adreçar-se a qualsevol oficina de "SA NOSTRA", al servei **fon** "SA NOSTRA", tel: 901 18 00 18 o al Gabinet per a la Moneda Única, tel: 17 19 38, fax: 17 17 89, e-mail: euro@sanotra.es*

**"SA
NOS
TRA"**

CAIXA DE BALEARS

Josep Ramon Balanzat: "El nombre de places és excessiu, i el Govern el vol mantenir".

intenta criminalitzar els ecologistes és perquè actua a la desesperada. La seva actitud repressiva només és símptoma de la seva debilitat. A Eivissa fins i tot alguns electors del PP pensen que Matas ha perdut els papers."

El futur

En qualsevol cas, tothom opina que el decret s'ha fet des de la perspectiva del sector turístic, pensant en la necessitat de racionalització de l'oferta hotelera. Però l'oposició considera, a més, que el tema s'ha d'imbricar plenament i clara en un debat general sobre el futur de les Balears, en el

qual participi tota la societat. **Francesc Triay**, del PSOE, diu que el decret no té més valor que el d'un document xerec i transitori, i que "la incògnita és què passarà amb la llei d'ordenació turística", una incògnita que ja es perfila tenebrosa -segons el PSIB- a la vista del fracàs del POOT i dels actuals moviments de pressió d'alguns sectors del Partit Popular i de propietaris rurals, als quals les Directrius d'Ordenació del Territori els semblen excessivament contràries als seus interessos. Per a **Josep de Lluís**, d'Unió Mallorquina, decrets i lleis no serviran de res si no es persegueix amb eficàcia l'oferta turística il·legal, que fins i tot ja es comercialitza directament als països als quals es

destina. **Margalida Thomàs**, d'Esquerra Unida, reclama un debat profund en el qual s'impliqui tota la societat. Per a aquest partit el debat sobre la futura llei d'ordenació turística ha d'anar lligat a les Directrius d'Ordenació del Territori i al model de desenvolupament per a les Balears. El Pla de desestacionalització del Govern, la regulació dels apartaments turístics, el decret sobre habitatges vacacionals, són altres focadures que no es poden oblidar. El PSM i Els Verds volen exigir que els recursos comunicatius del Govern s'emprin també per propiciar un vertader debat ciutadà sobre el futur que volem per a aquestes illes.

Taula rodona entre **Manuel del Castillo** (director gerent de l'Hospital de Manacor),
Lluís Coll (gerent de SERBASA), **Miquel Dalmau** (president del Consell d'Administració de Policlínica Miramar)
i **Manuel García Beneyto** (secretari de Sanitat de CC.OO)

Salut delicada

Per Magdalena F. Mulet

El tema de la salut és molt delicat, els que parlen de gestió i de rendibilitats quan es refereixen a vides humanes, dosifiquen les paraules. El negoci metge, la mateixa paraula fereix més d'una sensibilitat, no és defensat ni pels mateixos metges, això no obstant la medicina, tant la pública com la privada, necessita d'unes redibilitats, precisament per garantir la seva continuïtat i qualitat. Argumentacions i raons que a altres sectors del mercat semblen totalment legítimes... aquí escarrufen la població, alarmen i sovint són susceptibles de demagògies que en res no beneficien la salut de la nostra societat.

ONA: *Balears, segons les estadístiques, és la comunitat autònoma on hi ha més assegurances privades i de cada vegada la gent s'hi apunta més. Per què?, aquesta situació reflecteix una disfunció entre els dos models de sanitat que vostès representen, i, en tot cas, podem dir que aquests són compatibles i complementaris o ans al contrari hi ha una contradicció entre ells?*

Coll: La competència en planificació sanitària correspon a la Conselleria de Sanitat, que és l'entitat que té potestat, i en aquest moment la situació que té la Comunitat Autònoma de les Illes Balears parteix d'un dèficit estructural de llits públics hospitalaris, la qual cosa ha permès que la complementació que ha donat la privada hagi estat d'una banda molt profitosa per a la població i per l'altra jo diria que també un estalvi quant a despeses de recursos públics. Jo crec que aquesta situació s'equilibrarà amb la construcció i posada en marxa de Son Llatzer, una vegada posat en marxa l'Hospital de Manacor. I en aquest moment la ratio de llits públics en proporció a la nostra població de dret estarà equilibrada. No obstant això hi ha una possibilitat encara de dur a terme una complementació dels serveis, i que la població mallorquina pugui continuar triant uns serveis i una assistència privada. A aquests moments des del punt de vista dels serveis, de qualitat i d'assistència, la sanitat pública té uns nivells excepcionals, tant de professionals com d'indicadors de ratios de personal/llit, etc.. I el que tal vegada fins ara ha pogut oferir la sanitat privada que no té la pública ha estat la part d'hostaleria, en la qual la sanitat pública encara té determinades deficiències, des d'aquest punt de vista crec precisament que la construcció de Son Llatzer també equilibrarà el panorama. Els hospitals de Son Dureta, i els establiments del complex hospitalari de la Comunitat Autònoma podran en breu també arribar a millorar aquest aspecte.

MODELS SANITARIS

Castillo: Jo vull reprendre la pregunta de si hi ha dos models sanitaris i si es poden complementar, i d'entrada vull dir que no hi ha dos models, el model de sanitat ha d'esser únic, el que hi pot haver són dos formes de donar el mateix servei, amb unes eines diferents i amb una financiació diferent. El model ha d'esser fer-ho bé i que el malalt estigui content, la resta es diferencia per qui paga: o l'Estat o les asseguradores privades. Si reflexionem sobre com està muntat l'Hospital de Manacor, com a proveïdor sanitari amb un funcionament diferent del que hi ha hagut fins ara veurem que s'atenen malats que paguen l'assegurador públic i un percentatge, petit però no despreciable, que paguen les asseguradores o mútues privades, com són els funcionaris de Muface i també alguns malalts privats que vénen directament a l'hospital... i l'assistència és la mateixa! En un futur serà una xarxa de proveïdors que treballen per a qui asseguri el malalt.

García: Immediatament he de discrepar del que ha exposat el doctor Castillo, perquè efectivament sí que hi ha dos models. N'hi ha un que legítimament, perquè és legítim, cerca el lucre, perquè som a un mercat com un altre, i n'hi ha un altre la rendibilitat del qual hauria d'esser social... tota la inversió que es faci en el sistema públic ha de transformar-se després en rendibilitat social i en més inversió social, no s'han de perdre pel camí

Lluís Coll

quotes patronals, ni quotes dels treballadors a nivell de poder tenir rendibilitat econòmica. El tema de la sanitat aquí és molt complex i hem de tenir un agraïment al que és la sanitat privada. Però també d'altra banda hem de recordar que si la implantació de la sanitat privada no fóra estat tan forta probablement la inversió en llits públics hagués estat més grossa, perquè hem de saber d'on ve aquesta manca de llits i per què hi ha avui la necessitat de fer fortes inversions... i és perquè l'espai estava perfectament cobert per la sanitat privada i hi havia concerts, als quals ara es pretén tornar a anar, i per això no s'ha invertit en la sanitat pública.

Aquesta tendència es va canviar d'uns anys a aquesta part amb dificultats, i ara en sortim i ens trobam que hi ha un Pla estratègic, quant a qualitat hostalera, possibilitat de negociar amb empreses privades des d'un sector públic, etc... hem d'anar alerta perquè tal volta pugui caure's en competència deslleial... i tot això s'ha de veure amb molta cura. Darrerament veiem què és l'Hospital de Manacor, i el model de fundació

que vol esser la bandera de la reforma de la sanitat pública. Des d'aquí vull dir que no ens agrada, des de Comissions Obreres, perquè desvirtua el pacte polític de l'assegurança única, i potencia coses com per exemple que els funcionaris en lloc d'entrar en el règim de la Seguretat Social continuïn amb pactes tipus Muface... etc.

El tema de la sanitat requereix un ampli debat, no només pel que hi ha, que tothom ho sap, sinó perquè avui es plantegen canvis molt importants que són estructurals i amb els quals el que es coneix com a "sanitat pública" d'aquí a uns anys pot esser totalment diferent.

LA MEDICINA, UN SERVEI

Dalmau: El meu plantejament és una mica diferent del que he sentit fins ara, quant que per a mi el més important és la imatge, i més encara el servei que pugui donar la nostra comunitat de cara als ciutadans que viuen aquí i també de cara als que vénen de fora. No hem d'oblidar que la solidesa econòmica i financera de la nostra comunitat se sustenta sobretot en els serveis que donam, i la sanitat n'és un més, de la utilització del qual els d'aquí i els que vénen se n'han de sentir satisfets.

Jo crec que a l'any 98 la sanitat global, la pública i la privada, i de cada una d'elles n'hi ha d'un parell de tipus, ha fet uns esforços molt importants i els usuaris tenen unes garanties sanitàries que no tenien fa vint anys. Tots els indicadors, tant els oficials, com els altres, i també la satisfacció dels ciutadans, demostren que els nivells sanitaris de Mallorca són excel·lents, tant pel que fa als professionals, com a les inversions tant del sector públic com privat.

En un futur tots els debats que vulguin produir disfuncions entre diferents models són una equivocació, perquè si els hospitals, i més aquí, que és una illa, no ens ajudàssim uns amb els altres, i això s'ha fet palès aquests darrers mesos, seria un caos. Per exemple, davant d'un incendi d'una clínica, hi ha hagut demostracions de solidaritat que fan veure que tothom té dret a triar i a fer parts del pastís, i aquest és un terme que s'empra en economia, per fer front a la demanda dels ciutadans. Si els ciutadans demanen més un tipus d'assegurança o un altre... en teoria tots tenen dret a tenir una assistència gratuïta, però si no fos per totes les institucions no públiques que donen un servei... què passaria a la nostra terra?, aquesta és la meua pregunta: si no hi hagués totes aquestes clíniques, què passaria davant el sector terciari de

l'economia? Si no hi fos per la medicina privada, què passaria amb la demanda dels que vénen a prendre el sol i tenen un accident o una desgràcia?... em puc imaginar els diaris sensacionalistes d'Alemanya, o d'Anglaterra i les conseqüències que això tendria per a l'economia balear, i amb la part modesta que jo pugui haver aportat a la sanitat en aquest esforç col·lectiu, vull dir que em sent satisfet.

El doctor Castillo diu que l'hospital públic de Manacor dona serveis a tota la comunitat i que ha fet concerts amb empreses privades, jo crec que això és positiu. Com va passar quan varen fer el concert amb la Policlínica per a la cirurgia cardíaca. Ara tot ciutadà que té una dolència cardíaca, tant si té una assegurança pública com privada, d'Imeco o d'Asisa, etc., és tractat de la mateixa manera i els que vulguin enfrontar dos tipus de sanitat, i la sanitat és única, el que fan és confondre. La Conselleria té una enorme responsabilitat i l'única cosa que no hauria de permetre és que la sanitat la facin els que no estan preparats per fer-la, ha de vetllar perquè les tecnologies siguin adequadament contrastades, perquè els que fan malifetes no tinguin permisos per fer feina, perquè els que abusen siguin apartats de la sanitat, etc... La Conselleria com a administració ha de vetllar per tot això, i la meua experiència de vint anys de bregues, de querelles i fins i tot demandes, em diu que el punt en el qual estam és per estar-ne satisfets.

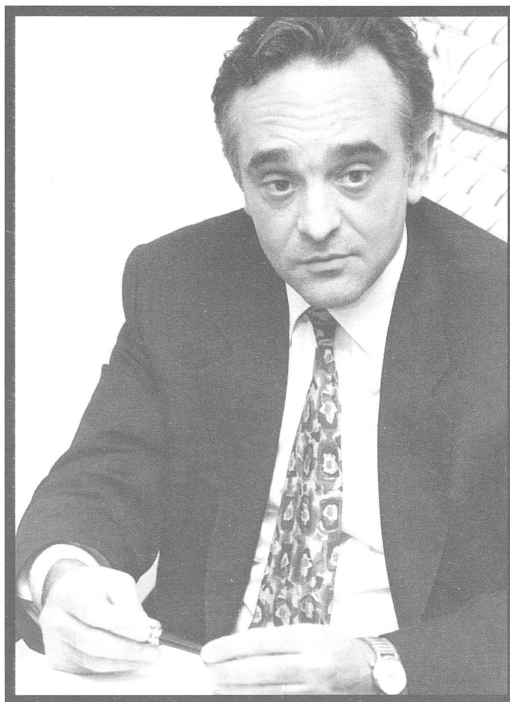
NIVELLS DE QUALITAT SATISFACTORIS

Castillo. Estic totalment d'acord que quant a professionals i instal·lacions som comparables a qualsevol país d'Europa. Sí que és veritat que tenim una mancança de llits públics, i per això es fa un altre hospital, perquè ara a determinades èpoques de l'any saturam tots els llits, públics i privats, però a part d'això, que serà pal·liat aviat, és veritat que tots quan viatjam ens demanam si on anam hi haurà un sistema sanitari competent, i aquesta pregunta, que també es fan tots els visitants a Mallorca, és resposta molt satisfactoriament.

Cap turista no dubta que els nivells de qualitat de la sanitat són plenament satisfactoris.

García: Estic d'acord, és un fet irrefutable que avui la sanitat pública, i en conseqüència la privada, perquè es nodreix principalment dels professionals que s'han format a la pública, i molts d'ells encara hi són perquè no tenen exclusivitats, té uns nivells sanitaris importantíssims.

D'altra banda discrep amb el doctor Dalmau quan diu "tots els ciutadans tenen dret". Sí, tots tenen dret, però no tots possibilitats i aquesta és la diferència que hi ha entre aconseguir una sanitat pública que doni el dret sanitari a tothom, pugui o no pugui, o una sanitat que doni el dret als que pugin. I aquest no és un atac a la privada, perquè és un dret legítim tant dels que poden com dels que no poden. Avui per avui el que fa la Policlínica, per exemple, és una cosa molt important, ningú no ho discuteix, però les línies estratègiques que ara ens presenten segons la projecció que es faci des del Partit Popular, i aprofit per dir que aquest debat està descompensat, perquè som tres a un, poden fer que la inversió pública es dispersi de tal manera que al final qui pugui mantenir-la, no podrà gaudir d'allò que la nostra constitució li reconeix com un dret. La Constitució Espanyola ens dona molts de drets, però poques possibilitats d'exercir-los.

Manuel del Castillo

El doctor Dalmau ha fet una intervenció vertaderament perfecta, no es pot desaproveitar, el "pastís", aquí radica tot! Evidentment a aquests països queden, en el món dels negocis, dos "pastissos" importants, les assegurances de pensions i la sanitat, perquè és el que més interessa a la població i la gent està disposada a deixar de fer qualsevol altra cosa per poder tenir aquestes dues coses garantides. Però la sanitat és un dret constitucional que ha d'estar garantit per a tothom. Per part de l'Administració pública, per tant aquesta és una crítica no tant a la privada, que dona uns serveis i els cobra, amb tota legitimitat, sinó a l'Administració.

D'altra banda ens trobam amb els nous models de gestió que no sabem molt bé cap on ens duran. I des de Comissions ens interessa saber cap on anam i hem de dir clarament que tenim dues visions diferents a aquest país: el model de Fundació de Manacor no ens agrada, i en canvi a Alcorcón hi ha una fundació que presenta una cara més amable.

I sembla mentida que des de la patronal s'alabi

l'Hospital de Manacor quan en realitat està en una situació de favor per penetrar en un mercat d'una manera totalment protegida i això no pot agradar a la patronal.

Dalmau: Jo no som la patronal, de la qual estic a aquests moments desvinculat, jo sé què pensa la patronal, però jo discrep en algunes coses. Perquè a mi m'agrada la brega i la competència... i dins la privada, el model d'explotadora de metges sobre els quals l'empresari guanya, tampoc no m'agrada. Jo defens el metge que arrisca, que es fa el seu propi despatx i que té els seus clients, i coneix les famílies que atén i amb el qual aquestes confien... Jo defens la tradició del metge mallorquí de tota la vida. La medicina privada no tota és igual. A mi m'agrada el professional liberal que amb el seu esforç atén el malalt... i no de vuit a tres.

La privada no es pot posar tota al mateix sac perquè entre les diferents clíniques de Palma tampoc no tots tenim les mateixes idees. I això jo crec que és bo perquè amplia l'oferta i la diversifica. I la discrepància en lloc d'enterbolir les mentalitats el que fa és obrir nous camins i fer fer exercicis neurològics per trobar noves formes.

EL PAPER DE LA COMUNITAT AUTÒNOMA

Coll: Sembla que hem de clarificar les postures, jo no som un polític, som el gestor de la comunitat en matèria de sanitat. I dit això vull donar la meua opinió referent als models de gestió, com a mínim els que gestionam els hospitals públics, tenim l'obligació de fer que l'assistència als ciutadans sigui no només pròxima, sinó de la major qualitat possible quant a tots els indicadors de qualitat. És a dir, llistes d'espera, ambulatori, etc.. I per aconseguir aquestes coses hem de gestionar bé, no hem d'oblidar que els hospitals públics normalment són unes de les empreses més importants d'on estan situats, i de fet Son Dureta maneja un pressupost molt gros... i nosaltres manejam 6.000 milions de pessetes, la qual cosa significa un 10% del de la Comunitat Autònoma, i això vol dir que ens hem de plantejar amb molta seriositat com gestionam aquests doblers, que endemés són públics, i hem d'estudiar com amb tants de doblers podem millorar els resultats dels hospitals en un doble sentit, d'una banda perquè parlem de la salut de la població i de l'altra, ara ho deia, perquè parlem dels doblers públics.

I això vol dir que bàsicament s'han de dur a terme una sèrie d'actuacions que a qualsevol empresa privada des del segle passat són elementals: saber els resultats d'explotació de l'entitat... i resulta que ara un hospital públic no té compte d'explotació, no se sap què guanya i què perd, i no ho pot saber fins que no tengui personalitat jurídica pròpia, perquè només té un pressupost que esgota i que endemés té efectes perversos perquè si no l'esgota a l'any que ve se li redueix i, per contra, com més es passa del pressupost al següent exercici més en té. I això no pot ésser així, en aquest sentit es parla ara de privatitzar la sanitat. I no només això, perquè els metges i enfermeria, quant a medicaments els primers i quant a material fungible els segons, gestionen per servei, tranquil·lament, entre 80 milions i 100 milions i no només no en tenen informació, sinó que tampoc no tenen cap tipus de responsabilitat ni participació en el que gestionen. I amb això vull dir que el que es pretén és que d'una manera senzilla cada entitat tengui una assignació pressupostària, uns objectius econòmics que donin participació als seus professionals de manera que tengui vida pròpia a través d'uns sistemes que tinguin una sèrie de directrius establertes i que, com a Manacor amb un patronat o com en el meu cas amb un Consell d'Administració, doncs hi hagi una sèrie de persones que decideixin sobre les actuacions de les entitats. I no haver d'anar a Madrid a demanar qualsevol cosa.

Amb això entenem que s'han d'introduir a la sanitat uns elements bàsics a qualsevol empresa sigui pública o privada: gestionar els doblers amb eficàcia i donar participació als professionals a la vegada que es millora, òbviament, la qualitat dels serveis per fer-los competitiu, endemés d'atracar els serveis als ciutadans a través d'una participació social. I aquest argument no és demagògic, és de pura lògica.

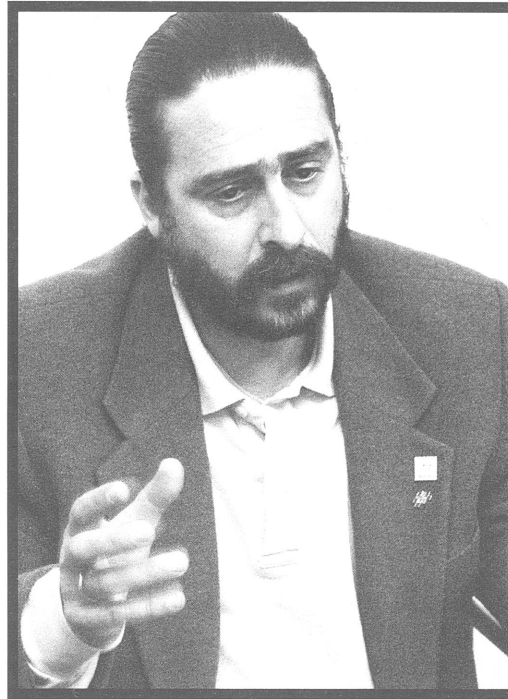
PRIVATITZACIÓ DE LA GESTIÓ

ONA: *S'han contraposat aquí les formes de gestió de la Fundació de Manacor i la d'Alcorcón podrien explicar quines són les diferències?*

Castillo: Sí, endemés jo aprofitaré per desmentir algunes de les afirmacions que surten en premsa i en altres cercles sobre què és la Fundació de Manacor. En primer lloc s'ha dit que "privatitza el sistema" i jo vull dir clarament que no és així, el que es pretén és que els hospitals que fins ara han estat regits pel dret administratiu, com a Administració que són, passin a regir-se pel dret privat. El que es pretén és sortir del dret administratiu que garanteix la seguretat jurídica, però no l'eficàcia del sistema, per passar a dret privat, empresarial, i en aquest sentit es pot parlar de la privatització, perquè al dret privat prevaleix l'eficàcia i els nostres hospitals necessiten eficàcia de gestió. Per tant es tracta de serveis públics, que no perden els objectius públics, gestionats de forma empresarial, en un entorn laboral empresarial, i això en garantirà l'eficàcia.

Per a un interventor d'un hospital el més important no ha d'ésser complir la norma sinó els resultats de la feina i per això aquest canvi a uns serveis que han d'ésser molt més dinàmics per donar resposta a les necessitats de la població, en aquest cas dels malalts.

ONA: *I quina és la diferència entre les dues fundacions que s'han esmentat?*

Manuel García Beneyto

García: Castillo, com a bon gerent que és, ha de saber que un dels hospitals punters d'Espanya per tots els índexs és Son Dureta, dels millors, amb una de les atencions primàries més bones de tot l'Estat a Mallorca, en part gràcies a ell mateix. Les coses que no van bé s'estan canviant, i anam bé..., per què, doncs ara es vol canviar el sistema? El que hem de fer és millorar allò que no va bé del tot però, per què canviar el sistema?

D'altra banda vull puntualitzar que tal dia com avui la Conselleria no té cap tipus de capacitat d'actuació dins el que és l'Insalud transferit i quan els arribi el moment voldríem, i aquest és un bon marc per dir-ho, parlar.

Quant a Alcorcón: a Madrid la mar no ofega els crits, no tenen un professional de fa molts d'anys que és una espasa de la política sanitària, però hi ha una participació total de les organitzacions ciutadanes, aquí no n'hi ha, ni la Comunitat Autònoma ni a l'Insalud, on hi ha una sèrie de comissions previstes per la llei que no funcionen.

I no es parteix dels mateixos drets, Insalud munta fundacions i a cada una d'elles en funció de la pressió laboral i social actua d'una manera o l'altra.

Quant a l'eficàcia, la pos en dubte. A Manacor per obrir vint llits que feien falta han trigat vint-i-cinc dies, que no parlin d'eficàcia perquè la privada quan vol obrir un llit l'obre amb un dia si vol... que no parli d'eficàcia. Les urgències estan col·lapsades perquè arriben a acords amb atenció primària i diuen: les urgències les enviau cap aquí i les cobrarem, i clar, s'està reeducant la població i tot el que és urgència que podria ésser atès a atenció primària va a l'hospital i es tanca el PAC de Manacor i després resulta que es col·lapsa un servei d'urgències d'un hospital nou. No m'ho invent, ho hem llegit als diaris!

Castillo: Alcorcón és com Manacor perquè té el mateix patronat que nosaltres, el mateixos estatuts, i la mateixa taula retributiva, els mateixos processos de selecció.

García: Però no el mateix gerent.

SON LLATZER

ONA: *Quin és el model que es desitja per a Palma II quan s'inauguri el 99?*

Coll: Aquesta és una pregunta important. Crec que la previsió que té Insalud, perquè aquest és territori Insalud, és d'obrir l'any 2000. Serà difícil que es pugui obrir feta la transferència i per tant s'obrirà en període de pretransferència i per tant serà l'Insalud que decidirà el seu model de gestió, i serà probablement per tant aquest nou model de gestió que l'any passat el Govern habilità per gestionar els establiments sanitaris. Perquè s'ha de dir que no han inventat res, aquest model fa més de quinze anys que funciona a altres comunitats autònomes com Catalunya o Galícia, i ara com al Govern hi ha molt del sector gallec doncs han copiat el model. Jo entenc que la manera de gestionar anirà per aquesta línia, i no serà una novetat. El que sí hauria de passar és que la seva obertura signifiqui tota una reestructuració, que jo crec important, per a la sanitat a les Illes i per a tota la població.

ONA: Una vegada obert aquest hospital serà necessari un altre hospital, el que reivindica un sector de la població per a la comarca d'Inca, per exemple? Quina és l'opinió de la medicina privada?

Dalmau: Dins la medicina privada hi ha bastant de preocupació sobretot a alguns sectors sobre què passarà amb la sanitat privada. A mi no em preocupa gens, ans al contrari, perquè el ciutadà pot contrastar les qualitats assistencials. El mallorquí té un caràcter molt calladet, no diu res, però va al que més li interessa, i el mallorquí cercarà la millor assistència possible. El fet que s'obre un hospital nou amb noves tecnologies, noves gestions..., no fa sinó estimular la competència, i a mi m'agrada la competència... Intentam donar els millors serveis possibles, i la competència obliga a pensar què s'ha de fer per donar el millor, no només a nivell d'hoteleria sinó també i sobretot saber quins són els serveis bàsics que la població demanda per donar-li resposta. Els mallorquins han de tenir el mateix que s'ofereix a Madrid o a Londres,

Les formes de fer feina de cada vegada són més dinàmiques i l'avantatge del sector privat sobre el sector públic és que les nostres preses de decisions són per ventura instantànies, i el sector públic no té aquesta capacitat de reacció, entre que es pensa una cosa i la fa passen mesos, si no anys. En matèria de tecnologia, per exemple, a la privada quan hem de muntar un servei o fitxar un professional, doncs no hem de donar comptes a ningú, i això fa que en algunes tecnologies sempre estiguem per davant, no és tant el mèrit nostre com el demèrit d'una certa forma de fer les coses que ells mateixos posen que fa que sigui més difícil muntar serveis i tecnologies. A la Policlínica ara hi ha quatre resonàncies magnètiques, per muntar-ne una al sector públic, han passat vuit anys. I entre la compra i la posada en marxa, en pot passar un altre. Són models i formes que d'alguna manera condicionen la implantació de les tecnologies de punta, i això ens afavoreix.

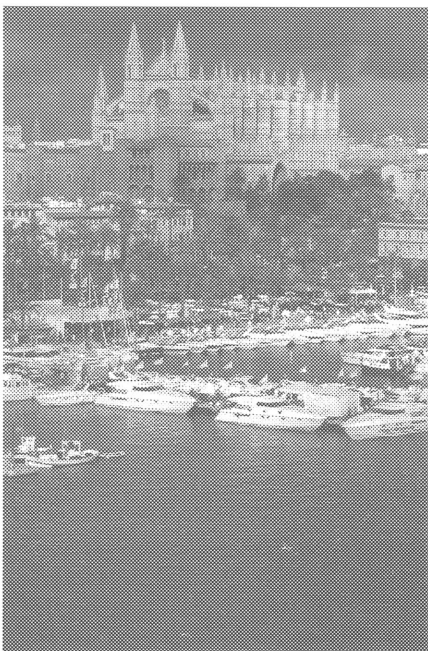
Ara bé, d'això al fet que de vegades es vol plantejar com si el sector públic gastàs doblers a la privada que podria gastar a les seves instal·lacions, hi ha un bon tros i jo he de dir aquí que afortunadament ara mateix nosatres podríem continuar endavant sense el sector públic. L'avantatge és que fa uns anys la sanitat pública era fonamental per a la supervivència de les empreses, i ara no és així, perquè cada vegada hi ha més gent que té assegurances privades i no depenem d'un sol client i es diversifica. I per tant davant la pregunta concreta, doncs jo estic ben content que s'obre un nou hospital, i tants com en facin falta Encara que no entenc que Son Dureta hagi d'esser l'hospital principal i el nou de Son Llatzer un hospital de segon nivell, no ho puc entendre perquè jo si fos gestor públic intentaria que l'hospital nou fos el capdavanter precisament perquè té totes les instal·lacions i tot nou i això seria el més raonable, però com que allò raonable no entra dins el meu concepte de com s'estructura la sanitat pública... i jo no tenc una mentalitat de gestor públic..., i ara no sé si don idees que podran anar en contra nostre.

ONA: Durant un cert temps s'acusà la medicina privada de pressionar perquè la construcció de l'hospital de Manacor es retardàs, la qual cosa hagués dut un benefici a la privada, què hi havia de veritat en aquestes acusacions?

Dalmau: Jo crec que al sector públic no fa falta que ningú l'ajudi a retardar-se, l'Administració és lenta i no necessita de ningú per anar com va.

Quan sent parlar de la privatització de la sanitat pública, em deman qui serà que la comprarà. Son Dureta, per exemple, encara que es volgués vendre, qualcú ha de voler comprar-la. Això passa quan l'Estat ha de privatitzar empreses, primer les ha de sanejar, injectar-los milers de

Del 24 d'abril al 3 de maig

- 4.500 m² d'exposició a terra
- 20.000 m² d'exposició en instal·lacions flotants
- 350 expositors
- 2.000 marques representades

MOLL VELL
Palma de Mallorca

Horari: de les 10 a les 20h

Informació a Internet:
<http://www.absoluteyachting.com/balnau/98>

Vine a la Fira,
hi tens molt
a veure

GOVERN BALEAR

milions, de tots els ciutadans, i després vendre-les a bocins..., però primer invertir milers de milions perquè la privatització d'una cosa que té pèrdues és inviable.

Privatitzar a aquest país la sanitat pública és impossible, perquè ningú no la vol, la resta és parlar per parlar, i ja està bé així.

García: A Comissions Obreres no ens fa por la privada, que està integrada per bons professionals, als quals és obvi i just reconèixer que han donat un servei a aquesta illa. La nostra crítica va sobretot dirigida a l'Administració pública i el que ens preocupa és la invasió de nous empresaris al sector, perquè es pot desregularitzar. No ens preocupa el que hi ha, sinó el que pot venir quan es comenci a desvertebrar el sistema.

Dalmau: Per a això hi haurà la Conselleria, per evitar qualsevol tipus d'irregularitat.

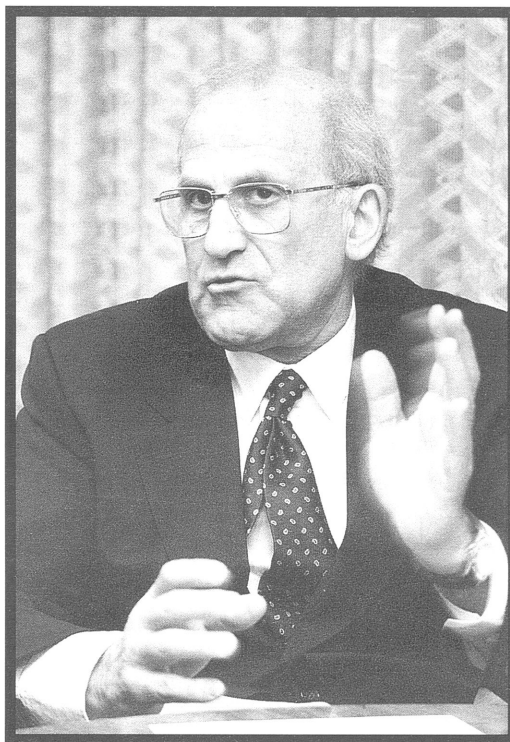
CENS SOCIO SANITARI DE LES ILLES

García: Quant a la privatització, evidentment no es vol privatitzar Son Dureta, sinó la cartera de clients, i dirigir-los a la privada.

Quant a Son Llatzer, el que hauria de suposar és un punt d'inflexió, la Conselleria hauria de tenir un cens de les necessitats sociosanitàries per saber com està realment la població, un cens d'infraestructures, per saber quines continuaran i quines no, i a partir de l'obertura del nou hospital, provocar un reordenament de la sanitat a Mallorca, perquè el seu panorama serà substancialment diferent.

S'haurà de planificar l'atenció dels malalts totalment dependents, l'hospital de crònics, etc.. Veure quin paper jugarà l'hospital de la Creu Roja i el Joan March o el de Sant Joan de Déu. Però em tem que aquestes línies no estan clares i que l'actual Govern pretén que de cada vegada més les famílies se'n facin càrrec d'aquests malalts. I des d'aquí vull demanar que es faci un cens de les necessitats sociosanitàries de les Illes, un cens clar de les infraestructures que tenim i arribar així a tenir un Pla integral de salut, que potencii l'atenció primària com a prevenció, una atenció especialitzada i eficaç i un sistema sociosanitari que abarati els costos als hospitals, que sovint són col·lapses per un tipus de malalts que si hi hagués aquesta infraestructura social i sanitària no haurien d'acudir-hi... i llavors podrem parlar de qualitat a la sanitat.

Coll: Jo per al·lusions, vull dir en relació a aquesta demanda de censos que fa García que dos d'ells actualment els fa la Conselleria: un pla de salut, per part de la Direcció General de Sanitat en col·laboració amb SERBASA, que el conseller presentarà el mes de setembre per dur-lo al Parlament i la Comunitat també elabora un Pla de salut mental que finalitzarà el mes de juny, i endemés el Servei Balear de la Salut ha adjudicat a un consultor amb molta d'experiència nacional i internacional el disseny i estudi de la pretransferència i posttransferència, tot pensant en les competències que SERBASA haurà d'assumir, que també tenim pensat lliurar el proper setembre i que inclourà tota la part sociosanitària i fins i tot part dels serveis socials. I també vull dir que acabem actualment un document de reforma de tota la part sociosanitària referida a l'àrea psiquiàtrica, un document que es posarà en marxa aviat i que potencia totes les estructures intermèdies que entenem que són una mancança

Miquel Dalmau

important des del punt de vista de les patologies psiquiàtriques i que suposarà una reestructuració de l'hospital psiquiàtric pròpiament dit, que no oblidem que té 85 llits per a aguts i una unitat de llarga estada de més de 200, aquí he de dir que la Comunitat Autònoma atén a aquests moments més del 80 % de la població amb problemes psiquiàtrics de les Balears.

GRAU DE SATISFACCIÓ

Dalmau: Tot i la despesa pública en sanitat, els ciutadans trien tenir una assegurança privada, i això és molt trist: que el 35% dels ciutadans posin de la seva butxaca per un dret que tenen però que no veuen satisfet és una injustícia i ho dic com a ciutadà i com a metge. El ciutadà que es paga una assegurança privada no és criticable, ans al contrari, perquè paguen amb els seus doblers allò que no troben a la sanitat pública i endemés són penalitzats amb el 4% d'IVA, i ara el 6%, i a més se'ls lleva la possibilitat de deducció per IRPF. L'assegurament privat, s'ha de dir, és el gran perjudicat del sistema de sanitat pública. Perquè té dret a la sanitat pública gratuïta i l'obligació de pagar-se-la,

però després ha d'utilitzar la privada perquè no troba allò que demana a la pública, la qual endemés és gratificada per la seva inaptitud perquè totes les prestacions que dona la privada no les ha de pagar la pública. Clar que ho fan perquè poden, la gent que pot és el primer que fa... i això es va veure quan hi hagué una crisi... el 93 i 94 no baixaren les assegurances, la gent se n'aflluixa d'altres coses però si pot, per poc que pugui, vol tenir una bona assistència sanitària.

García: Jo discrep, perquè resulta que segons les enquestes que són totalment rigoreses, el que té una assegurança privada i mai no ha utilitzat la pública s'estima més una assegurança privada, en canvi el que utilitza la pública en surt encantat i satisfet.

I d'altra banda, la gent per tenir aquest aspecte cobert és capaç de suprimir altres despeses tot i que l'Administració té l'obligació de donar-li aquest servei.

Dalmau: Com a sanitat privada el meu concepte és que sempre continuarà existint la sanitat privada, però el ciutadà, mentre pugui triarà, és com l'ensenyament... El metge sempre és el mateix, i haurà de tractar els pacients segons els codis deontològics que li han ensenyat, i si la Conselleria compleix la seva missió, no hi haurà intrusisme i cadascú ocuparà el seu lloc.

García: Però el que passa és que qualsevol empresa forta, de qualsevol sector, no presta els seus recursos tècnics al seu competidor, la qual cosa passa avui en medicina, i això és la primera cosa que s'hauria d'arreglar, i que la sanitat pública amb unes incompatibilitats com toca, amb ampliació de jornades per poder tenir oberts els quiròfans els horabaixes, per fer competitiu els hospitals públics i consultes els horabaixes, etc..., fes front a les seves obligacions.

Dalmau: I ben pagats!

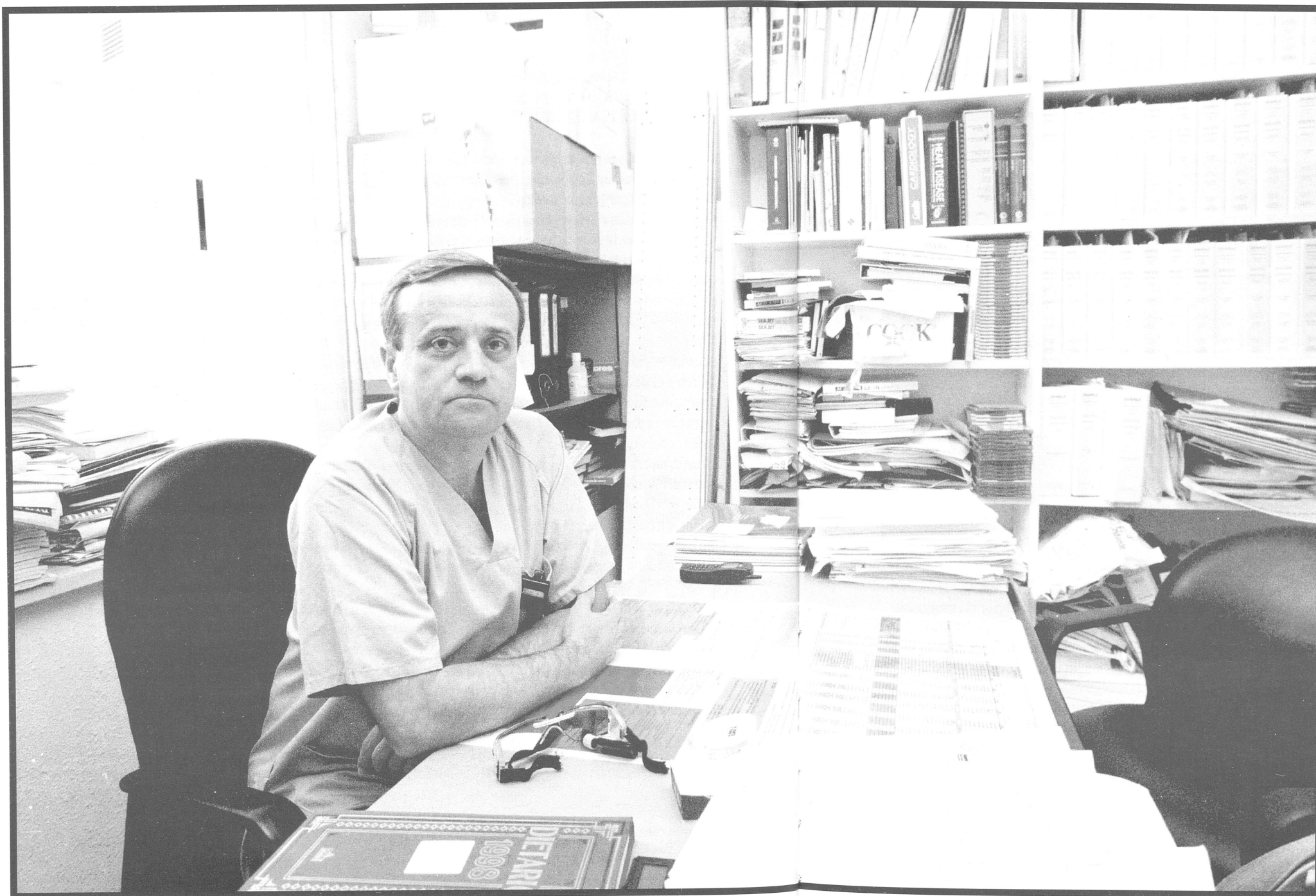
García: A Manacor, maltractats i mal pagats!

El cor, perill de mort

Entrevista a Armando Bethencourt

per Antoni Oliver

Armando Bethencourt, cap del Servei de Cardiologia de l'Hospital de Son Dureta, creu que el més important per prevenir les malalties cardiovasculars és fer una vida sana i cuidar-se. Aquest metge entra dins la categoria dels professionals absolutament vocacionals i apassionats per la seva feina. No para. Una conversa prevista per a poc més o menys una hora va durar prop de dues hores i mitja, mentre explicava el seu treball, les investigacions clíniques de l'hospital, les noves tècniques. Està preocupat pel futur de la medicina pública i creu que els metges haurien de tenir una major participació en la gestió dels complexos hospitalaris. Balears continua al capdavant en malalties cardiovasculars, i encara no s'ha esbrinat ben bé per què. Això ho estudien els investigadors. Bethencourt creu que hi pot haver factors hereditaris, però que no s'ha de ser alarmista, les xifres encara són per davall de les dels països del nord d'Europa.

-Quina és la incidència de malalties vasculars i cardíaques a Balears?

-El registre més recent és de l'any 1993 i es va publicar a una revista d'epidemiologia. Aquest estudi es va publicar fa molt poc i per part de la premsa va ser objecte d'alguns articles un poc alarmistes on s'indicava que érem al capdavant de la mortalitat per malalties cardiovasculars a Espanya. Això, probablement, és cert. En aquest estudi es feia al·lusió a algunes condicions que podien afavorir, tal vegada, aquest fet, no només la insularitat, sinó també les condicions geogràfiques d'accessibilitat de distints centres sanitaris i la disponibilitat de mitjans per a estudi i diagnòstic, o terapèutics. Ara per ara, Las Palmas de Gran Canària té la mortalitat més alta amb 176 morts per cada cent mil habitants i a Balears estam en els 155, Conca està en 79 i Madrid en 100. És a dir, realment estam en xifres molt altes. Les causes no es coneixen. Hi ha una sèrie d'estudis: aparentment, l'àrea del sud i les Illes Balears i Canàries tenen més mortalitat que l'àrea del nord. Hi ha dades que criden l'atenció. Per

exemple la província d'Orense, on sí que hi ha dificultats d'accessibilitat als centres sanitaris, té la mortalitat més baixa de l'Estat espanyol. Hi ha estudis epidemiològics importants, Balears participa en un dels més importants estudis sobre mortalitat a l'infart, però fins d'aquí a deu anys no en sabrem el resultat. Probablement hi hagi factors de consanguinitat, factors hereditaris, i la dieta, que ja no és mediterrània i ha passat a ser cada vegada més americana i això influeix. També hi ha, probablement, factors genètics que no coneixem, això és indubtable. Si bé, tampoc no hi ha dubte, la incidència secundària de factors de risc és molt alta, però això es pot generalitzar a tota la població. El fet de ser fumadors, obesos, tenir el colesterol alt, o ser diabètic, hipertens. El risc és especialment alt a les dones perquè cada vegada fumen més, i els homes sembla que fumen menys. La dona fumadora, amb història familiar de cardiopatia, que ha tingut la darrera menstruació i ja no està protegida pels estrògens, a la progressió de la malaltia, és un grup de gran risc. Endemés en aquests casos la malaltia debuta a una edat que té moltes conseqüències.

-Quines altres malalties vasculars tenen més incidència?

-De fet si separem la mortalitat per accident cerebral vascular de la cardiopatia isquèmica, és més alta la mortalitat per accident cerebral vascular, és a dir, trombosis, embòlies, hemorràgies, que per infart. A Balears la mortalitat per accident cerebral vascular és del 81,4 i per infart del 75,8. A Espanya per cardiopatia isquèmica és del 62,1 i per accident cerebral vascular 77,1. Ara bé, l'estudi que ara feim dirà, clarament, quina part d'aquesta mortalitat és real. De totes maneres no s'ha d'alarmar la població, perquè estam a les xifres més baixes de mortalitat d'Europa. La mortalitat per cardiopatia isquèmica a Europa augmenta i a l'Estat Units és en regressió, però nosaltres estam a la cua, si ho comparam a països del nord d'Europa la mortalitat nostra és molt més baixa.

UNA DIETA SANA

-Quin són els factors de la dieta que més influeixen en el risc de cardiopaties?

-Els factors de risc lligats a la mortalitat per malalties vasculars i arterioscleròtiques està lligat a la ingesta de greixos saturats a la dieta. Llavors, una dieta rica en greix saturat contribueix que el colesterol perjudicial per a l'organisme, que és el de baixa densitat, s'acumuli a les parets arterials i faci que la malaltia progressi més ràpidament. S'ha de tenir en compte que, fins i tot des de l'adolescència, tots tenim algun tipus de placa greixosa dins la paret del vas, de les artèries, però si hi afegim una dieta molt rica en greix saturat això influeix. Per una banda està la dieta rica en greixos saturats i colesterol i, d'altra banda el sucre. Els malalts diabètics, que pateixen un augment de glucosa a la sang per déficits d'insulina, tenen una arteriopatia diabètica i, a llarg termini, és un factor de risc. Avui en dia quan prenem decisions sobre si operar un malalt o donar-li tractament mèdic, el que sigui diabètic o no condiciona

Armando Bethencourt González (Las Palmas, 1951). Llicenciat en medicina i cirurgia per la Universitat de la Laguna (1974), especialista en cardiologia a l'Hospital Universitari de Bellvitge de la Universitat de Barcelona. Cardiòleg a l'Hospital de Nuestra Señora del Pino a Las Palmas (1978-1990). Cap de cardiologia per oposició de l'Hospital Universitari de Son Dureta. Membre de les societats de cardiologia, de Balears, Espanya i Europa. Ha publicat treballs sobre l'àrea de la cardiologia intervencionista i sobre l'infart de miocardi.

molt el tipus de tractament que hem de fer, perquè sabem que aquest és un grup de molt alt risc. En el tema de la dieta hem de tenir en compte algunes coses que recentment començam a saber. Per exemple, que la ingesta moderada de vi negre pot ser favorable, perquè augmenta el colesterol HDL i afavoreix l'oxigenació dels greixos i d'aquesta forma es pot aconseguir un cert benefici. El que passa és que això xoca amb els extrems. Tot, en una dosi moderada, pot ser favorable, però si una persona, per baixar el colesterol pren tres tassons de vi al dia acabarà per perjudicar el fetge i tindrà altres problemes. Beure amb moderació vi negre, i, probablement també vi blanc, encara que només s'ha demostrat, de moment, amb el vi negre, té un efecte favorable. També s'ha de tenir en compte que el peix, sobretot el peix blau, exerceix un efecte positiu sobre la reducció de colesterol total, i això és important. És a dir, que a la dieta s'ha de tenir el major nombre de greix polisaturat o de peix blau i evitar el "menjar ràpid". La hipertensió i el tabac són altres factors de risc. El percentatge de fumadors continua essent molt alt. No hem d'oblidar que és excepcional veure un pacient amb una malaltia coronària molt avançada que no sigui diabètic ni hipertens, ni tengui el colesterol alt i que tampoc no fumi. Se'n veu algun, però menys. Això és com comprar bitllets de loteria, si en comences a comprar tens més possibilitat que et toqui, en aquest cas, que et toqui la malaltia. L'anècdota tots la coneixem i és la d'aquella persona que mai no ha fumad o no és hipertens, però, generalment, aquest tipus de malalt té una història familiar, és a dir, hi ha algun factor genètic. La medicina del futur va per aquí, per la biologia molecular i algun dia ho sabrem, però avui per avui la dieta i els hàbits, és a dir, fer una vida sana, saludable, no fumar, no engreixar massa i controlar la sal, és fonamental. Això darrer és important, perquè la sal afavoreix la hipertensió i l'obesitat. La retenció de líquid que produeix la ingesta de sal fa que se sigui hipertens. Hi ha un altre factor a la dieta, a Balears, que és la duresa de l'aigua. A Canàries també passa això. Tal vegada és un factor que contribueix a aquest tipus de malaltia. Per part de la Universitat de les Illes hi ha un projecte d'estudi de tots aquests factors. Fins i tot hi ha un estudi sobre la sobrassada, i es pensa que tal vegada la sobrassada sigui un factor no desfavorable, sinó beneficiós, com també s'especula ara del pernil. Encara que sigui porc és un tipus de greix sotmès a un procés de curació i està lliure de greix saturat i el polisaturat que té pot ser favorable. Hi ha molts de factors. Però s'ha de fer una dieta rica en greix polisaturat, amb poca sal i sense cap excés de sucre.

-Hi ha un decàleg per prevenir aquest tipus de malalties?

-La Societat Americana de Cardiologia, l'Europea i l'Espanyola donen uns consells, hi ha aquest decàleg. Jo crec que tothom que tengui més de quaranta anys hauria de procurar fer una dieta el més saludable possible. Tenir cura de la tensió arterial, almenys un cop a l'any, una vegada cada

dos anys s'ha de fer una anàlisi de colesterol i, especialment, els subgrups d'alt risc, que són els que tenen una història familiar d'aquest tipus de malalties, cardiopatia isquèmica, diabetes, hipertensió, o bé els malalts que són molt fumadors, s'han de controlar més. Quant a la dona, quan arriba a la menopausa, sempre que sigui possible ha de fer una teràpia substitutòria hormonal, per evitar la progressió i acceleració de l'arteriosclerosi, endemés de l'osteoporosi. Això d'utilitzar estrògens per a la dona és un factor que, avui en dia, és molt debatut. És veritat que, d'altra banda, augmenta el risc de càncer de mama i de coll d'úter i, abans de prendre la decisió es necessita el consell del ginecòleg. Si la dona no té cap risc, bé, no és necessària una teràpia substitutòria. Però si és fumadora, diabètica, hipertensa, amb colesterol alt o amb una història familiar d'aquestes malalties, sempre que sigui possible hauria de fer teràpia substitutòria, quan té la darrera menstruació, per evitar la progressió de l'arteriosclerosi.

EL RISC ÉS ACUMULATIU

-Tot és una qüestió de tenir els bitllets o no, és a dir, que s'ha d'evitar l'acumulació de causes?

-Una acumulació de causes o de factors multiplica el risc i la progressió no és aritmètica, sinó que és exponencial, és una progressió geomètrica, que acumula el risc, això és clar. Després hi ha altres coses interessants. Per exemple, en els malalts que han tengut un infart i són fumadors, normalment, la malaltia coronària que nosaltres veiem quan feim una ecoradiografia dona la impressió que és menys severa que en els no fumadors. Això, en principi semblava una paradoxa. El fumador hauria de tenir una malaltia més severa. No obstant això, la interpretació que avui en dia es fa d'aquest fet, és que les plaques d'ateroma que es compliquen són microscòpiques i no es veuen a l'ecoradiografia i quan es fa una injecció a les coronàries no es detecta perquè la malaltia és a nivell microscòpic, a nivell de petits vasos que no es veuen i això indica que la malaltia progressa més ràpidament. A la mateixa edat un no fumador té més lesions coronàries que un fumador, si ja ha tengut un infart, però això l'únic que indica és que la progressió de la malaltia va

d'una altra manera. Realment, controlar els factors de risc és molt important i si no en tens cap, doncs molt millor. Una persona sana, que fa una vida activa, que fa esport, i no té una història familiar de cardiopatia isquèmica i no fuma, es fa un control de salut cada quatre o cinc anys, ja és suficient. Però si s'està en una població de risc és millor fer uns controls més exhaustius.

-Aquest dies s'han divulgat a la premsa una sèrie de tècniques quirúrgiques poc invasives per tractar malalties coronàries, de cor, etc?

-Es tracta de la cardiologia intervencionista. Això és una expressió que s'empra des de fa deu anys i la premsa en diu cirurgia sense bisturí. És el tractament alternatiu a la cirurgia cardíaca, especialment aplicada als malalts coronaris que necessiten una intervenció de "by pass" coronari. L'any 1997 un cardiòleg suís va fer la primera angioplàstia coronària, és a dir, la primera dilatació amb un baló d'una artèria coronària. L'any 1980 molts d'hospitals europeus i algun espanyol, com el de Sant Pau a Barcelona o el Gregorio Marañón a Madrid, començaren a aplicar aquestes tècniques que, ràpidament, s'estegueren per tota Espanya. El creixement de l'aplicació d'aquesta tècnica va ser exponencial. Començà essent una tècnica anecdòtica i la millora dels catèters i dels materials, així com del coneixement cada vegada major de com actua aquesta tècnica ha fet que fa dos anys s'hagi doblat en nombre d'intervencions. L'any 1995 es varen fer dues vegades més intervencions d'angioplàstia coronària que de cirurgia coronària. Encara som molt per davall de la mitjana europea. A Alemanya es fan de l'ordre de noranta mil angioplàsties a l'any i a Itàlia trenta o quaranta mil. A Espanya, l'any passat no arribàrem a les vint mil. Ara bé, sí que és cert que el nombre d'intervencions d'aquest tipus que es fa al nostre país ha anat creixent i cada vegada les indicacions són majors i els centres que realitzen la intervenció, que són a la pràctica totalitat del territori d'Espanya, obtenen uns resultats tan bons com a qualsevol altre centre d'Europa. L'accessibilitat dels malalts a aquesta tècnica és molt generalitzada i els resultats són bons i s'aconsegueixen èxits en més del 90% dels casos. Això indica una alternativa molt bona a la cirurgia. Això no ha llevat malalts als cirurgians, perquè, dissortadament les malalties coronàries són aquí i continuen creixent. Hi ha malalts per a tots, el que passa és que si es té un malalt coronari de quaranta o cinquanta anys que es pot resoldre amb una angioplàstia en una fase o dues, és preferible fer-ho així i deixar la cirurgia per a quan sigui major. Els malalts coronaris, al cap de quinze anys vénen amb lesions, no només a la seva circulació activa, sinó als empelts que ha posat el cirurgià i aquests malalts tenen una solució molt més difícil. En realitat la cirurgia coronària compta amb un competidor que és l'angioplàstia, però són tècniques complementàries que van molt lligades l'una a l'altra i, afortunadament, a Espanya tenen un creixement molt alt i hi ha un bon nivell i els resultats són bons. Es fan setze mil intervencions d'aquest tipus i si es compara amb els vuit mil malalts coronaris que s'intervenien a l'any, això dóna una idea de com estan les coses.

NOVES TÈCNiques QUIRÚRGiques

-Amb aquest tipus de tècniques també es pot posar un "by pass"?

-Ara ha començat un altre tipus de tècnica que és la cirurgia mínimament invasiva. Ja teníem la cardiologia intervencionista o la cirurgia sense bisturí, que vol dir que un malalt se'n pot anar a casa vint-i-quatre hores o quaranta-vuit hores després de la intervenció, sense anestèsia general, sense ferida, amb menys complicacions i més barat, s'ha començat a practicar la cirurgia mínimament invasiva. Consisteix a fer una incisió al tòrax molt més petita, no requereix un ingrés hospitalari prolongat, i s'utilitza per fer un pont entre l'artèria mamària esquerra i la descendent anterior. S'estén cada vegada més i és una tècnica molt

nova. Té l'avantatge que hi ha menys complicacions, l'estància hospitalària és més curta i té un menor cost. Té l'inconvenient que és una tècnica nova i requereix un temps perquè els cirurgians ho facin cada vegada millor i només es pot utilitzar en un determinat tipus de malalt. També s'ha fet la substitució valvular, aòrtica i mitral, per cirurgia mínimament invasiva. Avui en dia el que té un major interès, sobretot a llarg termini, són els procediments combinats. Al Washington Medical Center es fa una combinació de cirurgia mínimament invasiva i angioplàstia coronària. Ingressen avui, demà se'ls fa una cirurgia mínimament invasiva per posar un "by pass" de mamària a descendent anterior i passat demà se'ls intervé per cardiologia invasiva, i a les quaranta-vuit hores són a casa seva. La cirurgia mínimament invasiva l'estan desenvolupant els cirurgians espanyols, a Madrid, a Barcelona i Còrdova, cada vegada hi ha un major interès, juntament amb una altra tècnica que també es desenvolupa que és el làsser transmiocardi. En cardiologia s'utilitza el làsser, a través d'una sonda endocoronària per dilatar oclusions totals. No obstant això, els resultats no han estat molt encoratjadors, perquè a les oclusions cròniques el làsser té una utilitat limitada, només s'aconsegueix un 50% d'èxits o un 60%, i les possibilitats que es tornin a tancar les artèries són molt altes. El làsser, en les distintes variants, destaca un poc en el terreny de la investigació. Però avui en dia es comença a utilitzar el làsser no per obrir les coronàries, sinó per fer uns canals dins el múscul cardíac, el que es diu làsser transmiocardi, són indicacions per a malalts que tenen una fase tan avançada de la seva malaltia que no tenen solució mitjançant cirurgia o bé que s'han operat o dilatats més d'una vegada i ja no queden artèries del calibre suficient per fer un pont o una angioplàstia, i el malalt continua amb moltes angines. La idea és molt antiga, però avui en dia amb el làsser s'ha recuperat i que s'obrin una sèrie de canals dins el múscul cardíac i que sigui la mateixa sang de dins el cor la que entri pel múscul, irriga tot el múscul i d'aquesta forma millora la circulació cap a territoris on es produeix una angina o isquèmia. Es fan dos tipus d'aplicació: una per part de cirurgians que fan una cirurgia estracorpòria, utilitzen una sonda de làsser i obrin una sèrie de canals des de fora del cor cap a dins i aconsegueixen fer uns forats i els pacients milloren. La novetat és que aquesta tècnica es fa per via percutània, igualment, sense operar el pacient, es fica per l'engonal un tub que és una sonda que du una font emissora de làsser i es fan aquesta sèrie de forats. A Espanya no hi ha cap centre que ho faci amb regularitat, però a Washington sí i quan veus com es realitza aquesta tècnica tens la impressió d'esser a la NASA, perquè veus un monitor on surt el cor tridimensional, de diferents colors, que indiquen les zones més fredes o calentes, és a dir, el miocardi ben o mal irrigat i es detecten una sèrie de zones. Amb orientació visual d'escòpia es dirigeix la punta de la sonda de làsser a la zona i es fan una sèrie de petits forats. Són tècniques que encara estan en investigació. Són molt cares, perquè la font emissora és molt cara. D'altra banda beneficien una població molt limitada de pacients que són aquells que continuen amb moltes angines i que fins ara quan s'esgotava el tractament mèdic l'únic que es podia fer, si no era un trasplantament, era col·locar-los una espècie de marcapassos amb un cable i un catèter a la columna espinal perquè el malalt no percebé el dolor i almenys no tengués angina.

-S'implanten marcapassos a Son Dureta?

-L'hospital realitza tots els implants al sistema sanitari públic de Balears. Se'n posen de cent setanta a dos-cents cada any. La major part dels marcapassos són per tractar bradiarítmies, malalties en les quals el ritme del cor és molt lent. Cada vegada més s'implanten uns marcapassos desfibril·ladors per al tractament de les taquiarítmies. Són uns sistemes automàtics que reconeixen l'arítmia del malalt i donen petites descàrregues elèctriques per controlar-la. Aquests marcapassos són molt nous i serveixen per tractar una sèrie de pacients en els quals el tractament mèdic era molt limitat, fins i tot alguns medicaments que usàvem

augmentaven la mortalitat i no els hauríem d'haver usat. Avui en dia hi ha molts d'hospitals que han desenvolupat unitats específiques d'arítmies, no només per tractar les bradicàrdies amb marcapassos convencionals, sinó les taquiarítmies amb marcapassos desfibril·ladors. El problema que tenen és el preu, són molt cars. Un bon marcapassos convencional costa devers sis-cents mil pessetes i un desfibril·lador tres milions. Hi ha una població de malalts que se'n pot beneficiar. Cada any hem d'evacuar a hospitals de la Península de l'ordre de seixanta malalts per al tractament d'arítmies ventriculars i aquest hospital no disposa d'aquesta tècnica, perquè requereix una inversió econòmica i de personal. Hi ha també una tècnica que és l'ablació per radiofreqüència. En aquest cas no es posa marcapassos, sinó que es talla la via per la qual van els impulsos elèctrics amb una font de radiofreqüència. Son Dureta ha fet un programa per implantar aquesta nova tècnica i s'ha sol·licitat a Madrid la possibilitat de desenvolupar una unitat d'arítmies i electrofisiologia cardíaca que, avui per avui aquest hospital no té.

POSSIBILITAT DE TRASPLANTAMENT A SON DURETA

-En un futur hi pot haver una unitat de trasplantaments?

-En un futur, probablement haurà d'existir una unitat de trasplantament cardíac a Son Dureta. Avui els pacients candidats a trasplantament no arriben a vuit o deu pacients a l'any. La inversió per posar en marxa una unitat de trasplantaments és possible que en aquests moments no estigui justificada.

-Ha millorat la supervivència dels trasplantats?

-Ha millorat molt i el primer any és de més del 70% i al cap de quatre o cinc anys s'apropa al 50%. Aquesta és una bona supervivència. S'ha de tenir en compte que quan es fa un trasplantament és perquè la supervivència a sis mesos vista és mínima. Tot el que es doni en aquesta persona ja és molt. No només allargues la vida d'aquesta persona, sinó que millora, notablement, la seva qualitat de vida. Que un trasplantat visqui quatre o cinc anys, sembla poc, però és moltíssim per al malalt que abans del trasplantament no pot fer res sense ajuda, s'ofega i no pot moure's del llit. Per a aquest malalt és menys important els anys que viurà que la qualitat de vida que tindrà.

Ara l'edat ja no és un factor d'exclusió per als trasplantaments com abans, encara que continuen existint condicions que els dificulten molt. La contraindicació principal per al trasplantament és que no hi ha suficients donants. La població s'ha de conscienciar que d'una donació d'òrgans no se'n beneficia només una persona, sinó quatre o cinc. Hi ha aquestes limitacions i s'han d'establir unes preferències en funció del millor resultat. Espanya està en una bona posició quant a trasplantaments perquè som un país amb un nombre de donants alt i el nombre de trasplantats també és alt, encara que no s'ha arribat al sòtil.

De totes maneres es treballa en tractaments alternatius i en ocasions hi ha malalts que milloren amb un tractament mèdic o amb un altre tipus d'intervenció. Els medicaments nous, els tractaments combinats de tècniques percutànies i cirurgia no invasiva, han contribuït a retardar el moment del trasplantament.

NOUS FÀRMACS

-S'investiguen nous fàrmacs?

-Hi ha diferents línies d'investigació en aquest sentit i concretament al tractament de l'infart de miocardi. Hi ha fàrmacs fibrinolítics o trombolítics que són els que destrueixen el trombe de la coronària i que no han assolit el sòtil d'efectivitat a les investigacions. Gràcies a aquests fàrmacs s'ha reduït molt la mortalitat. A la dècada dels anys 60 la

mortalitat per infart agut era del 30%, amb les unitats coronàries i la possibilitat de desfibril·lar un pacient que tenia una arítmia la mortalitat va passar al 15%, i quan l'any 85 es comença a parlar de la reperfusió coronària, és a dir, la destrucció del trombe el més aviat possible i millorar el flux de sang en el cor, la mortalitat és de prop del 8%. Som a un temps favorable perquè el pacient i el metge han après que com més aviat s'obre l'artèria millor. Els metges americans diuen que "el temps és múscul". A molts d'hospitals americans hi ha el lema que no poden passar més de seixanta minuts des que s'arriba amb dolor i es tracta el pacient. Com més aviat es fa el tractament amb trombolítics o per una angioplastia coronària més disminueix la mortalitat. A Son Dureta tenim un programa d'angioplastia coronària primària, com a alternativa al tractament amb trombolítics des de fa anys, es realitzen 300 procediments d'angioplastia cada any i un 10 o un 12% en processos d'infarts aguts, com a tractament alternatiu.

-Son Dureta participa en algunes de les línies d'investigació?

-S'investiguen nous trombolítics, i Son Dureta participa en aquestes investigacions que ampliarien les indicacions del tractament de l'infart. Hi ha altres tractaments en investigació com els d'inhibidors de la glicoproteïna 2 b 3 a, que és a la membrana de les plaquetes i és la responsable de la formació del trombe blanc i té més relació amb processos crònics o inestables que no amb l'infart agut que sol ser produït pel trombe vermell. Aquests tractaments són complementaris a l'aspirina o l'heparina que actua sobre el trombe vermell. Avui en dia les investigacions van per les heparines de baix pes molecular, més selectives que la trombina, de més fàcil administració per via subcutània, que no necessiten una medicació de nivell d'anticoagulació sanguínia tan rigorós per adaptar la dosi al pacient amb major comoditat, i que tenen menys efectes secundaris. També s'investiguen els antiagregants plaquetaris i hi ha altres antiagregants, complementaris de l'aspirina que estan ara en procés d'investigació. Nosaltres participam en l'estudi d'un d'ells. Un altre fàrmac serà experimentat a partir del mes de maig a nivell mundial per dotze mil pacients i nosaltres hi participarem. N'hi ha d'altres. L'aspirina la utilitzam rutinàriament i té un efecte ben demostrat sobre la reducció de la mortalitat a l'angina inestable i l'infart. Després d'un dolor d'infart una aspirina per via oral de 300 mil·ligrams condueix a una reducció de mortalitat significativa. És molt important el paper de l'aspirina, el que passa és que hi ha altres antiagregants més potents que, probablement, tinguin un efecte superior, i ara s'investiga si ofereixen algun avantatge addicional. L'aspirina és per a tractament curatiu i preventiu amb circumstància.

ELS MIRACLES DE L'ASPIRINA

-Com es va descobrir aquest efecte beneficiós de l'aspirina?

-En principi els descobriments són fets casuals. Després es treballa sobre petits estudis després en estudis més extensos i aleatoris. Aquests estudis duen a conclusions d'eficàcia de determinats productes. Fa més de deu anys ja es va fer un estudi que demostrà que donar aspirina rossegada a un infart agut era tan eficaç com donar estrotoquina, que és un trombolític molt potent. Si s'administraven les dues coses s'aconseguia un efecte millor, de major reducció de mortalitat. Això és una evidència que és clara, tant en cardiopatia isquèmica com en malalties cerebrals vasculars, especialment en l'home. Hi ha encara moltes línies d'investigació amb l'aspirina. Fa uns anys hi va haver dos estudis sobre l'aspirina com a preventiu i els resultats varen ser contradictoris. A un d'ells va donar la impressió que l'aspirina prevenia el risc de malaltia cardiovascular i a l'altre no. Després revisant les dades va resultar que l'estudi que donava uns resultats menys favorables incloïa malalts de menor risc, de menor edat, on per haver demostrat un benefici de

l'aspirina s'haurien d'haver inclòs molts més pacients. Aquests errors de mètode a vegades expliquen les conclusions diferents. Si s'estudia l'efecte de l'aspirina a un nen de quinze anys, s'haurien d'estudiar cent mil nens per tenir una conclusió vàlida. Tot depèn de la incidència de la població. Si s'estudia en persones de més de seixanta anys, fumadores, diabètiques i hipertenses amb tres-cents pacients en tens a bastament per demostrar l'efecte beneficiós.

-Quines altres utilitats té l'aspirina?

-És un antiinflamatori, ha demostrat ser eficaç en malalties neurodegeneratives com Alzheimer, també ha demostrat una utilitat, i continuarà essent a l'arsenal terapèutic tot aquest mil·lenni, perquè el seu paper no l'ha perdut. Ara parlem d'antiagregants complementaris de l'aspirina.

-Quins altres fàrmacs hi ha?

-Els fàrmacs, passant a altres investigacions, que han demostrat una utilitat i milloren a llarg termini el pacient són els inhibidors i nous metabloquejants, vasodilatadors. Aquests fàrmacs tenen l'avantatge de produir a llarg termini una millora perquè preserven la funció ventricular i disminueixen les complicacions. Ja es coneixen molts d'estudis que han demostrat l'eficàcia de fàrmacs de primera generació i se'n comencen a investigar d'altres. Nosaltres participam en un dels estudis mundials que es diu Capricornio per estudiar un medicament vasodilatador i betabloquejant a la vegada.

INVESTIGAR A ESPANYA

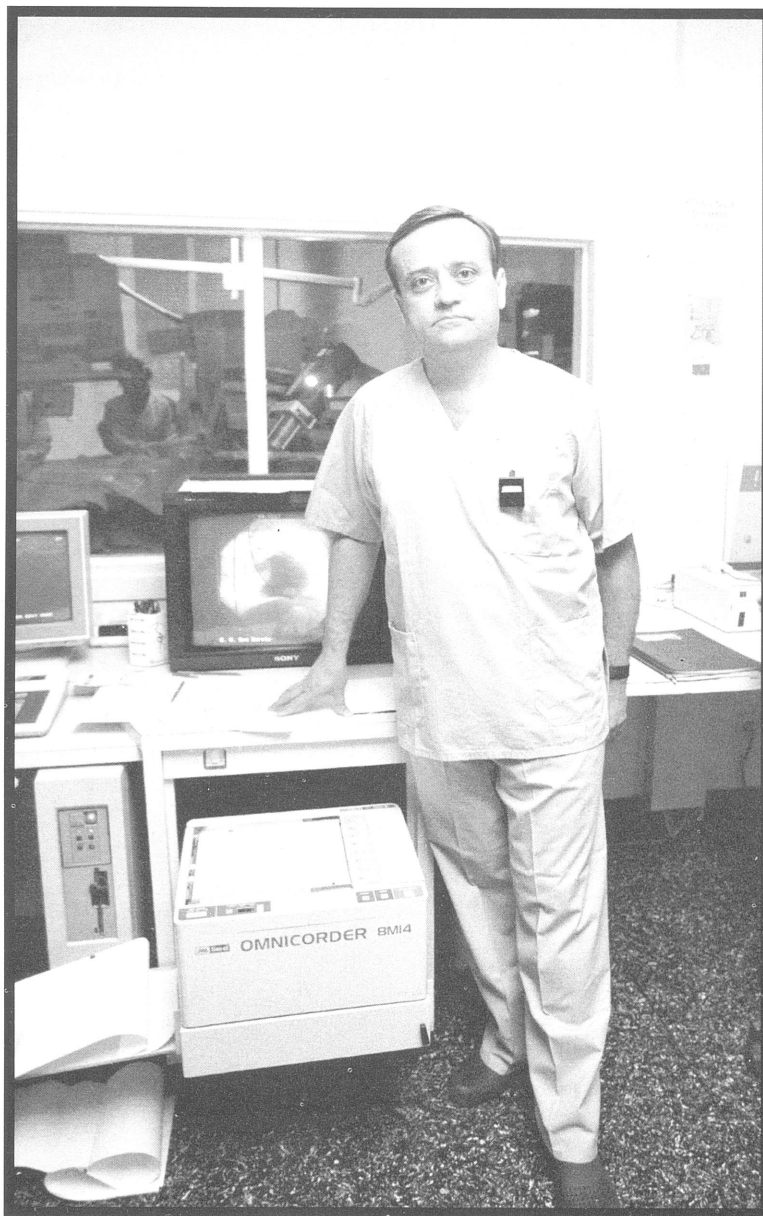
-A quin nivell es troba la investigació espanyola?

-A un nivell alt i, afortunadament la majoria dels hospitals espanyols participen en estudis internacionals, a llarg termini, de prevenció o de tractament i les línies són molt amples. Hi ha investigacions en tractament per al colesterol i la investigació clínica és bona, en canvi en la investigació bàsica anam bastant endarrerits, no perquè no hi hagi bons investigadors, sinó per manca de mitjans econòmics suficients per desenvolupar aquests estudis. En investigació clínica cardiovascular Espanya es troba en una posició molt bona.

-Què es fa o es farà en col·laboració amb la Universitat de les Illes Balears?

-En col·laboració amb la UIB, respecte al Servei de Cardiologia, col·laboram amb la càtedra de biologia molecular en projectes, cursos de postgrau, i s'organitzaren cursos de doctorat en cardiologia als quals assistiren professors de diverses universitats espanyoles, orientats cap a metges que preparen el doctorat o estan interessats en la investigació cardiovascular. Estam en altres projectes d'investigació com per exemple en la línia que investiga aquesta càtedra, és a dir, investigant les proteïnes que tenen a veure amb l'obesitat. S'estudiarà el risc de l'obesitat en malalts cardiovasculars. La col·laboració és molt alta. Hi ha altres projectes de telemedicina. La possibilitat d'utilitzar xarxes electròniques, Internet i altres per transmetre informació faciliten molt l'intercanvi d'informació. A la medicina i a la cardiologia la transmissió d'imatges és cada vegada més important. No només s'utilitza molt la imatge en diagnòstics, ara la qualitat de la imatge cada vegada és millor i la possibilitat d'emetre aquesta informació també és millor. Avui en dia a través de la UIB i de la càtedra de Francisco del Pozo, de la càtedra d'enginyeria de telecomunicacions de Madrid, es participarà en un projecte conjunt de telemedicina. Un dels coordinadors és Miquel Cabrer, de la UIB. La nostra intenció és fer un programa que permeti

facilitar les nostres relacions amb els altres hospitals de l'illa i de Menorca i Eivissa. Seria molt interessant utilitzar les xarxes d'informació que ja té la UIB per poder posar en contacte els professionals i transmetre la informació de pacient. D'altra banda hi ha hospitals europeus, tant a Alemanya com a França, interessats a tenir relacions en telemedicina que permetin transmetre la imatge. Aquí hi ha molts de turistes i poder tenir informació sobre aquests pacients o transmetre'n és d'un interès indubtable. Aquest projecte és costós, però jo crec que en col·laboració amb la UIB es podrà posar en marxa.

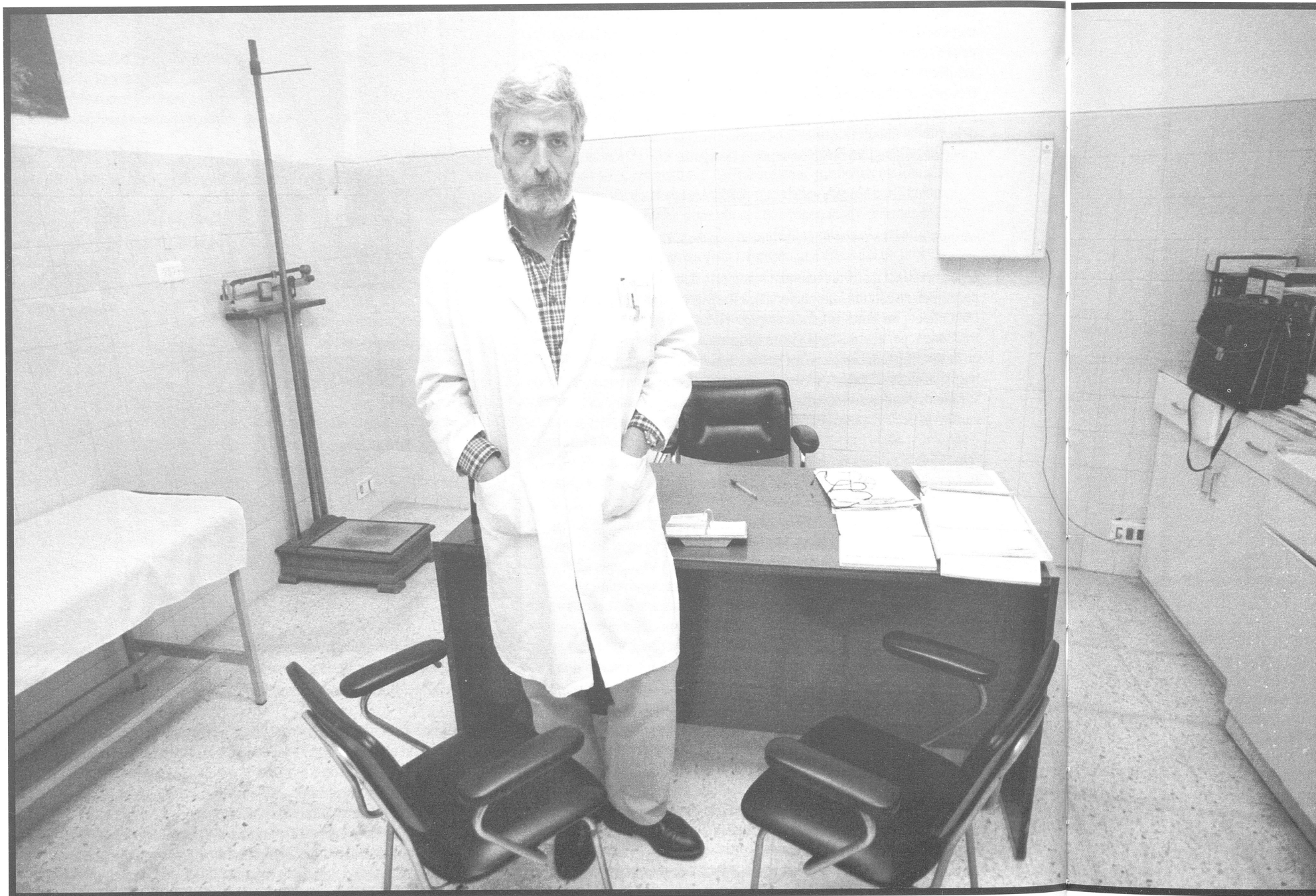
-Quina valoració fa del sistema nacional de salut espanyol?

-Jo crec que és dels millors, perquè és universal i disposa de molts de recursos, el problema depèn del que vulguin fer els polítics amb aquests recursos sanitaris. Jo crec que s'ha de donar suport a la medicina pública i potenciar-la. S'ha de gestionar millor i els mateixos professionals hauríem de tenir una participació més directa en la gestió dels nostres recursos. D'aquesta manera crec que la despesa seria menor. De vegades estam un poc desencoratjats perquè no rebem suport suficient per treballar d'una manera eficient, és a dir, que s'ha de gestionar millor, i jo crec que els qui generam la despesa hem de participar més en la gestió.

Un metge amb bona lletra

Entrevista a Gustau Català

per Joana Maria Roque

No sé si Gustau Català és un metge que escriu o un escriptor que fa medicina. Sé que intenta entendre l'home (la persona) i que, segurament, amb els anys, ha perdut certes ingenuïtats i utopies, però ha guanyat perspectives i ha consolidat sentiments o conviccions. Observa. Li agrada el realisme literari. I com a metge sap que ha d'afrontar les realitats més cruels sense pors i amb actituds positives.

Més que determinista, és atzarós. L'atzar té a veure amb el càncer, però també i de manera molt important, la prevenció, el diagnòstic fet a temps i els mitjans materials i humans dels països. Troba necessari i urgent ajudar el Tercer Món, i desafortunats els missatges tèrbols que van en contra de la prevenció per mor de certes morralles. Matisa molt el tema de l'eutanàsia. Per sobre de tot, la llibertat conscient de les persones.

-A part de dedicar-se a la medicina, també escriu. Bastants de metges, encara que no exactament la majoria, tenen un vessant humanístic.

-Sí. Hi ha molts d'antecedents. Baroja... I, en concret a Mallorca, Llorenç Villalonga. És freqüent un vessant artístic o creatiu entre els metges, la qual cosa no crec que signifiqui "escapisme", sinó unes certes ganes d'expressar-se d'una altra manera. Hi ha poetes, pintors, escriptors...

-La medicina es pot deslligar o separar de la condició humana?

-Clar que no. La medicina, entre d'altres coses, et posa en contacte amb l'home "fora pantalles", l'home despulat. I això suposa una font d'experiències fonamental. Crec que per a un escriptor, que cerca transcriure experiències, la professió de metge, és una de les millors.

Gustau Català va néixer el 1945 a Ordizia (Guipúzcoa). Per circumstàncies familiars va viure a molts de llocs. Va estudiar la carrera de metge a Barcelona. Es va formar a l'Hospital de Sant Pau de la Ciutat Comtal. Va passar uns anys a Sudamèrica i, per circumstàncies personals- el seu casament amb una mallorquina- va decidir, instal·lar-se a Mallorca l'any 1977.

S'ha dedicat sempre a l'oncologia. Va ser subdirector del Centre Regional d'Oncologia a Mallorca i ha portat el Servei d'Oncologia de l'Hospital General. Ha publicat més de setanta articles sobre oncologia a revistes nacionals i internacionals i és autor o coautor de més de deu llibres sobre càncer, entre els quals destaca El càncer en Mallorca: conocimientos, creencias, actitudes y comportamientos (1996). Un segon vessant és el literari. També ha publicat llibres de narració com De una cierta desmesura (1993), El destete de Mari Cruz (1997) i Mi Giovanna por tres horas (1997). Continúa escrivint i té algunes novel·les com Colmado de ausencias en tràmits de publicació.

-Avui en dia, els metges també tenen una altra imatge, més de "pantalla d'ordinador" que fa diagnòstics i receptes.

-La medicina moderna cada vegada es basa més en la tecnologia. I, de fet, les noves tecnologies ajuden molt la medicina. El que passa és que alguns, per ventura es basen massa en la tecnologia i perden el contacte directe amb els malalts. No crec que ningú ho vulgui fer directament, però, sovint, els metges ens trobam mancats de temps i anem a les coses més concretes i clares.

Avui en dia és molt diferent a aquella època en la qual el metge anava a les cases dels malalts, coneixia les seves famílies i parlava amb tots. Hi ha menys temps, més subespecialitats... Ja no existeix aquella figura del metge integral de fa devers cent anys.

-De totes maneres, hi ha una especialitat de "metges de família".

-Sí. I jo crec que aquests metges són el més semblant al metge de fa trenta o quaranta anys, en el sentit que coneixen el mitjà en el qual es desenvolupa el malalt. Nosaltres ens hem convertit en metges hospitalaris als quals s'exigeix un diagnòstic molt precís i un tractament molt sofisticat.

CÀNCER I PAÏSOS DESENVOLUPATS

-A vegades s'entén o interpreta el càncer com una conseqüència de la civilització o dels països més desenvolupats.

-La primera cosa que s'ha de tenir clara és que el càncer ha existit sempre. Fins i tot s'ha pogut trobar als ossos dels dinosaures i també se n'ha trobat a dones egípcies. Segurament és tan antic com l'home. El que passa és que determinades condicions de vida, determinats hàbits fan que hi hagi més càncer d'un tipus determinat. La major part de càncers més que ser genètics estan lligats a hàbits i condicions de vida. Per exemple: la meitat dels càncers del baró o l'home són causats pel tabac. L'exercici, el tipus de dieta i l'exposició a una sèrie d'agents físics o químics, poden produir o evitar l'aparició de certs càncers. Això és cert i segurament es podrien disminuir els riscos de determinats tipus de càncer molt freqüents si es canviava el tipus de vida. Posaré un exemple molt clar. En el segle passat, es va descobrir que els netejadors de xemeneies, els escura-xemeneies, tenien un tipus de càncer causat per la sutge, ja que és una substància amb quitrà. També hi ha molts de tipus de càncer com pulmó o laringe relacionats amb el tabac, i és evident que si deixàssim de fumar, disminuiria el risc de tenir-los. Per altra part, en els anys 70 es va descobrir que les filles de dones que havien pres un tipus d'estrogen associat als anticonceptius tenien un tipus de càncer molt poc freqüent. O sigui, és evident que hi ha uns càncers que estan relacionats amb maneres de vida o amb exposició a determinats factors de risc.

-A vegades, la gent, quan sospita que podria tenir un càncer, té por d'anar al metge.

-Al marge de les revisions, hi ha una prevenció inicial que és intentar que la gent no s'exposi als agents de demostrats efectes cancerígens. La prevenció primària ha de ser aconsellar a la gent quines coses pot fer per no tenir càncer: "no fumi, no begui massa, respiri aire pur, faci exercici, no tenguí sobrepès..." això és prevenció primària. I la prevenció secundària seria dir: "jo no sé si vostè ha fet això o això altre, però

actuem". Hi ha uns grups de població que si ja tenen càncer i el descobrim a temps, el podem curar. En concret per a la dona és fonamental la prevenció del càncer de mama i de coll de matriu.

-Per al càncer de mama, també s'aconseixa l'autoexploració...

-Sí, sobretot després de la regla que és quan les mames estan més blanques. I de fet, moltes dones van al metge per mor que elles mateixes quan s'han fet una autoexploració han trobat una anomalia. Crec que s'ha d'ensenyar tothom i, de manera especial, als països subdesenvolupats, en els quals és més difícil que les dones vagin al metge, que elles mateixes s'explorin. En aquests països, en els quals hi ha pocs mitjans, és fonamental fer campanyes de prevenció primària i ensenyar les tècniques o hàbits de vida elemental per disminuir el risc de tenir càncer.

ESPECIALITATS MÈDIQUES

-Hi ha prou relacions entre especialistes o especialitats mèdiques?

-No. N'hi ha moltes menys de les que hi hauria d'haver. Per una part, els metges de família no solen tenir accés als hospitals i, per altra, els metges hospitalaris tenen molta feina i, sovint no poden o no pensen a remetre informes als metges de família.

Vull dir, avui en dia, en els hospitals, es dona una situació bastant impermeable. Hi ha una certa desconexió entre els metges de família i els hospitalaris que, ara per ara, crec que és bastant difícil de vèncer.

-Un oncòleg, sol, serveix per tractar tots els problemes que tinguin a veure amb el càncer o ha de menester l'ajut d'altres especialistes com puguin ser psiquiatres o psicòlegs?

-En principi, un oncòleg és un especialista que creu que pot abastar bona part de l'evolució dels malalts de càncer: des del diagnòstic fins al tractament. I també el del malalt terminal, quan no es cura, la qual cosa no vol dir que a un equip oncològic d'un hospital, no sigui necessari comptar amb altres especialistes. Vull dir: un oncòleg és un metge bastant comprensiu. Es preocupa de moltes facetes de la malaltia oncològica. No solament la física, no solament la tecnologia o la quimioteràpia, sinó que també té en compte els vessants psicològics de la malaltia, l'impacte emocional, les repercussions familiars... Però, sovint hem de recórrer a altres especialistes. Per exemple, cirurgia, és imprescindible. També hem de menester uròlegs, ginecòlegs, la "clínica del dolor"... i hem d'enviar segons quins malalts al psicòleg.

CÀNCER I DOLOR

-Parlava de "la clínica del dolor", una qüestió encara poc coneguda. Fins a quin punt és lícit utilitzar cert tipus de drogues per treure el dolor als malalts?

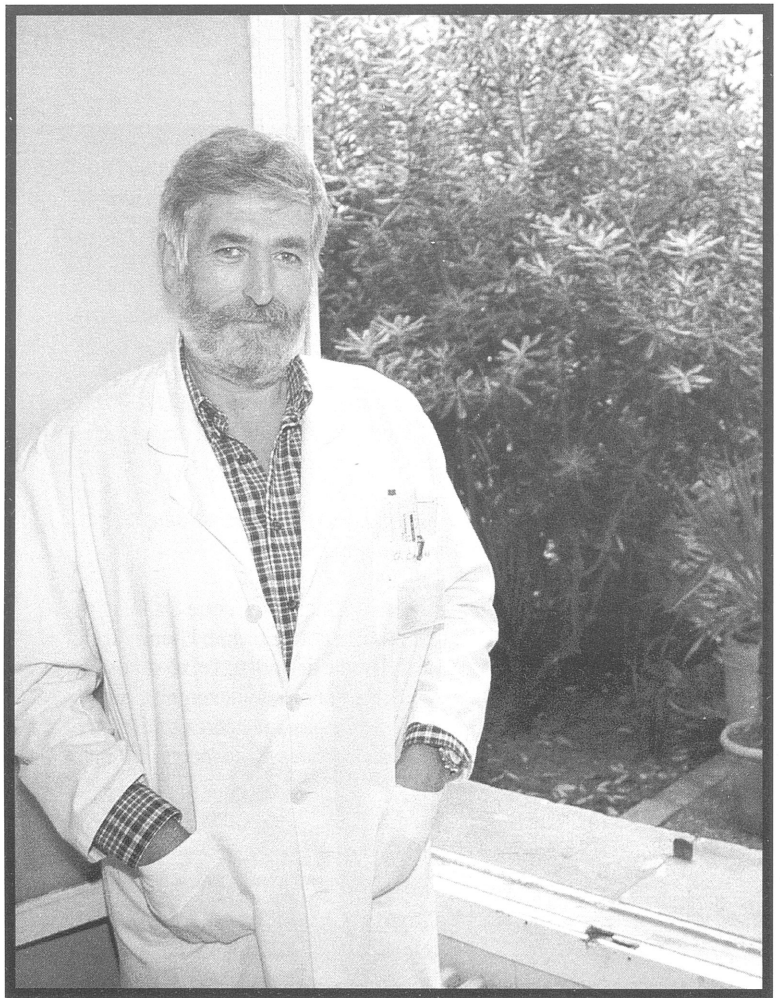
-Absolutament lícit. Allò que em sembla il·lícit i insòlit és que, amb les tècniques actuals, es deixi que un malalt tingui dolor. Avui en dia, si no els podem curar, almenys podem evitar el patiment físic del 99% dels malalts. En aquests moments tenim una droga meravellosa que és la morfina i és curiós que Espanya, segons l'OMS sigui un dels països que menys i pitjor l'empra, quan, en la meua opinió, és inadmissible que els malalts hagin de patir mal si ho podem evitar.

-Un malalt terminal de càncer, té dret a decidir que ja no vol viure més? Parl d'eutanàsia. Quina seria la seva posició com a metge?

-Jo crec que aquesta opció no es planteja exclusivament en el tema del càncer. Es planteja en medicina o en la societat en general. Però, a vegades l'eutanàsia s'associa al càncer pensant que aquests malalts tenen

més idees suïcides que els altres quan no és cert. Tenen les mateixes. En general, la gent no es vol morir si està ben tractada. Jo pens que una persona té dret a decidir quan vol deixar aquesta vida, que l'eutanàsia és un dret i hauria de ser respectat, amb totes les puntualitzacions que es vulgui, per exemple, un comitè que valori si la persona té lucidesa suficient com per decidir per ella mateixa o si es troba obnubilada per l'efecte de les drogues o la mateixa malaltia Però si una persona intel·ligent, lúcida i ben informada decideix que vol deixar de sofrir o de viure, crec que els metges l'haurien d'ajudar i facilitar aquest trànsit. El que no sé és la diferència que hi ha entre eutanàsia activa i eutanàsia passiva. Crec que és igual no prolongar inútilment la vida que facilitar el trànsit. És a dir, jo en principi pens que l'eutanàsia hauria de ser realitat.

EL TERCER MÓN

-Fins ara hem parlat de la nostra realitat més propera, o sigui, del que s'anomena Primer Món. En els països menys desenvolupats, els problemes són encara més importants.

-És clar que ho són. Tenen menys mitjans i, per això, al marge dels ajuts de col·laboració o aportacions materials, cal dur endavant campanyes d'educació sanitària i de prevenció primària. Per exemple, a Cuba no hi ha mitjans per fer mamografies continuades, per la qual cosa, cal ensenyar a les dones a fer les seves pròpies exploracions.

-Parlem de Cuba. Segons tenc entès, recentment hi va anar per a una campanya de col·laboració o cooperació solidària.

-Hi vàrem anar dos oncòlegs de l'Hospital General, vinculats a una

associació que es diu Voluntaris de Mallorca que reuneix medicaments i els envia. Nosaltres feim d'assessors de la medicació oncològica. I hem tornat tan impressionats que hem decidit fer el possible perquè, en el futur, això funcioni millor. O sigui, intentarem muntar uns mecanismes per fer arribar medicaments directament a l'aeroport i, el que per ventura encara és més important: que a l'aeroport no es perdin, que arribin a l'Hospital de l'Havana a través de l'Institut Cubà d'Amistat amb els Pobles.

Nosaltres podem aconseguir medicaments gratis. I hem d'intentar tenir un sistema de transport també gratuït. La situació de l'Hospital de l'Havana és realment dramàtica. Molts de nins moren per manca de medicaments... I jo no vull entrar en qüestions polítiques, ni opinar sobre les motivacions del bloqueig dels americans, però sé ben segur que no hi ha cap tipus de bloqueig que pugui justificar que els nins morin per manca de medecines. Podria entendre un bloqueig que significàs manca d'armament o d'avions, però no puc entendre que es neguin o que s'impedeixi l'entrada d'aliments i de medecines. Es pot pensar que això sols és una gota d'aigua a la mar, però si no feim res, encara serà pitjor.

-I això no és només Cuba: Iran, Iraq, Burundi...

-El Tercer Món en general. I és una gent amable que no mereix el que li passa. Quan veus que no tenen gairebé res: ni medicaments, ni sabates, ni aliments, i a tu se t'acumula pràcticament tot, penses que alguna cosa s'ha de fer: aconseguir medicaments, doblers, escriure un article en els diaris, però no es pot mantenir una actitud tan sols passiva.

-Hi ha malalties -i determinat tipus de càncer- que s'atribueixen a qüestions nuclears. Ha sortit en els mitjans de comunicació.

-Bé. Això s'hauria de matisar. Crec que els periodistes sou un factor fonamental en l'educació sanitària, però també en la distorsió. Ben duts, ben formats i ben conscienciats en sanitat serieu un factor fonamental, però, a vegades, els missatges que es transmeten, no responen a la realitat i es crea més alarma i més por que altra cosa. Segurament és més important com a prevenció de risc deixar de fumar que no anar a viure prop d'una central nuclear. Una radiació continuada produeix càncer, però la gent no s'exposa d'una manera continuada a radiacions nuclears. És clar que els al·lots que tengueren irradiacions al coll de petits, tenen més càncer de tiroides. Fa cinquanta anys, irradiaven les amígdals, la qual cosa és una barbaritat, però així i tot la incidència del càncer de tiroides a persones abans irradiades és molt menor que el càncer de pulmó entre la gent que fuma. També es diu que l'exposició al sol pot produir càncer de pell, però depèn de si es pren molt, si es fa sense filtres...

CAMPANYES CONTRA EL CÀNCER

-Les campanyes contra el càncer, solen tenir resultats positius?

-Els haurien de tenir. Vull dir que quan parles d'un tema que pot preocupar molt a la gent i que li fa molt por i que té estereotips, convé no augmentar la por, si no s'està molt segur del que es diu. Un missatge general i poc elaborat pot produir un terror poblacional que impedeixi que la gent vagi al metge. Per exemple, s'ha demostrat que la gent que té por de tenir càncer, tarda tres vegades més a anar al metge que la gent que no té por. S'ha d'anar molt alerta de no difondre missatges massa generals i espectaculars dels tipus "alerta que cada vegada hi ha més càncer" per no retreure la gent.

Aquest és el tema que tracta precisament aquest llibre: *El càncer en Mallorca*, és un estudi sociològic sobre les actituds de la població respecte del càncer i s'hi veu que els missatges han de ser orientats segons els grups als quals es dirigeixen. No es pot parlar igual a una dona analfabeta de Son Gotleu que a un intel·lectual, escriptor, fumador, de París, perquè no és el mateix tipus de missatge. No es poden fer

missatges homogenis per a tothom perquè hi ha gent que els agafa bé, gent que els agafa malament i també grups de població que són impermeables a tot el que els diguin. Per això, els missatges de divulgació sobre càncer els haurien de fer professionals o estar orientats per professionals i tenint molt clar a quins receptors s'envien.

-També hi ha un altre grup de població, potser reduït, però existent, que són els hipocondríacs del càncer.

-Això és ben cert. Un dels efectes de les campanyes mal fetes, és que ens omplen les consultes d'hipocondríacs, la qual cosa fa que es destini una gran quantitat de recursos i temps mèdic a gent que no ho hauria de menester: els hipocondríacs del càncer, mentre que sovint, la gent que té més risc, es torba més a anar al metge. L'educació sanitària és un tema molt complex. S'han de saber fer les campanyes. No ha de semblar que el càncer és irreversible ni tampoc no s'han de crear temors injustificats a la població.

-Fins fa relativament poc temps, a Mallorca s'empraven eufemismes com "un mal dolent" o "una malaltia dolenta" per parlar de càncer i, fins i tot s'associava el càncer a una certa "culpa" del malalt.

-Sí. Això són estereotips que hauríem d'intentar evitar. Costarà temps convèncer la gent que això no és així, però s'ha d'intentar. Ja hem dit abans que s'ha de procurar que la gent tenguí hàbits sans de vida (no fumar, no beure, dietes equilibrades, exercici...), però el que no es pot fer és presentar el càncer com una culpa que s'ha d'expiar.

-Pel que he entès, es podrien transmetre molts més missatges positius i menys "catastrofistes" sobre el càncer.

-No sols és que es pugui, és que s'hauria de fer. S'ha de llevar la por als tractaments. És clar que són forts i agressius, però, en general, els efectes són reversibles. Es pot vomitar, però després es deixa de vomitar, pot caure el cabell, però després torna a créixer. Globalment, més del 50% dels càncers es curen. I si es pren a temps, més del 70%. També n'hi ha d'altres que no es curen mai, però el que no es pot fer és passar un any pensant si es té o no càncer.

RECORREGUTS INNECESSARIS

-També hi ha qui diu que per tenir la seguretat que el càncer es tracta bé convé anar a Estats Units o no sé a quins llocs i gastar-hi molts doblers.

-Avui en dia això no és cert. La gran majoria dels càncers -per no dir percentatges- es tracten exactament igual a qualsevol lloc: a Mallorca, a Espanya o Houston. Si vas a Amèrica, segurament, et gastaràs vint vegades més doblers, però et faran exactament el mateix o per ventura també coses supèrflues que no serviran per a res. De fet hi ha un pelegrinatge que és absurd: de Menorca van a Barcelona, de Barcelona a Montpeller, d'Itàlia a França, de França a Estats Units o no sé on. De fet, es fa el mateix a tot arreu i quan s'ha de menester alguna cosa d'un altre lloc- circumstància que avui en dia gairebé no es dona- el mateix metge ho diu.

En general aquest pelegrinatge no té cap sentit, més que la por, que és normal en certa manera. Van on han sentit a dir que és millor i es tranquil·litzen la consciència. Crec que és un mecanisme de compensació psicològica, més que objectiu. El que passa és que això s'ha de respectar. Si una família creu que s'ha de gastar dos milions de pessetes per anar a intentar curar el malalt, és respectable.

-Pel que diu -que no cal gastar molt doblers cercant solucions privades- es pot deduir que la medicina pública, més o menys, funciona.

-Home, podria funcionar millor.

-Després hi ha totes aquestes coses de recollida de doblers, guardioles a les farmàcies, sopars contra el càncer que no sé fins a quin punt són útils.

-Jo crec que està bé. Hi podria haver altres maneres d'organitzar-ho, però en la nostra circumstància actual, pens que és útil. L'Associació contra el Càncer patrocina activitats que es troben fora de l'àmbit dels hospitals públics, per exemple, ja que aquests darrers no fan difusió ni educació sanitària, i això són coses que poden fer associacions de voluntaris. Un hospital públic, per ventura no pot dedicar recursos a muntar un gabinet d'assessoria a la dona mastectomitzada. Vull dir que associacions de voluntaris n'hi ha a tots els països i compleixen una funció.

Ara, una altra cosa és si em demana per què la sanitat pública no fa tot això? I a mi també m'agradaria saber-ho, però, de fet no ho fa, i les associacions de voluntaris tendran sentit fins que la sanitat pública o el Govern no es plantegi un enfocament integral que, de moment no s'ha plantejat.

CÀNCER I SIDA

-Una altra malaltia sobre la que existeixen certs estereotips, culpabilitzacions i pors és la SIDA. Ja sé que no és un càncer, però parlem-ne.

-No ho és. És un transtorn immunològic de causa viral que, com que disminueix les defenses, afavoreix l'aparició de determinats tipus de càncer. El que passa és que baixa les defenses i, llavors ets "presa" de qualsevol malaltia oportunista i, entre d'altres, del càncer. Però es pot morir de SIDA sense tenir càncer.

-I m'imagín que, per a un metge com vostè, un malalt de SIDA mereix un respecte: hagi tengut relacions homosexuals o hagi estat un drogoaddicte.

-Clar, pel simple fet de ser un malalt, el metge té obligació d'esser al seu costat i donar-li suport, d'orientar-lo o curar-lo. Ens hem fet metges per a això. A mi no m'interessa per quins motius un malalt de la SIDA la té, a no ser per raons estadístiques, no tenc cap curiositat morbosa per saber quins eren els seus comportaments. Aquí a Mallorca, les causes més freqüents són la drogoaddicció, les relacions homosexuals i en darrer lloc les relacions heterosexuals. També hi ha fills de mares que tenen la SIDA, que neixen amb la malaltia.

Ara bé, les estadístiques ens poden dur a fer campanyes adequades de prevenció. I és una pena que no es prenguin les mesures que s'haurien de prendre malgrat les campanyes sobre la necessitat d'emprar preservatius o no intercanviar xeringues. També és molt lamentable que hi hagi organitzacions que postulen que els preservatius van contra la llei de Déu o no sé quina història.

-Organitzacions que són l'Església Catòlica...

-Voldria acabar el que deia abans. Això és un missatge "assassi". O sigui, anar al Zaire o a Uganda- amb gairebé el 60% de la població infectada- i dir que no es posin preservatius, és un missatge horrorós. Jo crec que aquesta gent anirà a l'infern. Dir a un país d'alt risc que no es posin preservatius és condemnar milions de persones a morir de la SIDA. Però vaja, jo no em vull ficar amb l'Església.

"MEDICAMENTÀS"

-El "medicamentàs", té a veure amb els malalts oncològics? i com l'interpreta?

-Sí i no. I jo crec que això del "medicamentàs" és un error, per diverses raons. En primer lloc crec que això no disminuirà el cost sanitari, ja que els

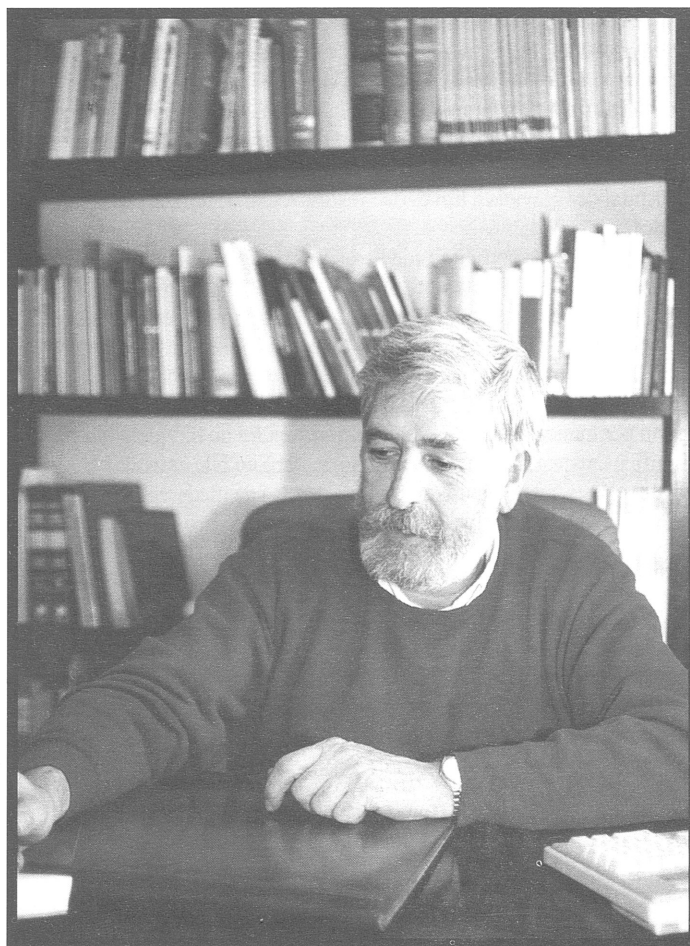

Foto: Joana M. Roque.

metges haurem de cercar alternatives fins i tot més cares, la qual cosa es planteja com a motivació o motiu. En segon lloc, perquè crea angonya a la població. I també perquè a la llista de medicaments n'hi ha que són importants. No és cert que els 800 i busques que s'han retirat siguin de baixa eficàcia. Per exemple, els laxants. Quan nosaltres donam morfina, també hem de donar laxants. A més a més, hi ha altres medicaments, com certs xarops que no curen, però que fan que la gent se senti millor. No crec que sigui un criteri acceptable suspendre medicaments perquè no curen. N'hi ha molts d'altres que tampoc no ho fan, però que alleugereixen. Vull dir que si no disminueix el cost, si crea angonya i si no considera la qualitat de vida de les persones, el "medicamentàs" no pot resultar acceptable. A més a més, no ho han consensuat ni amb els metges ni amb la població. Ha estat una ordre emanada de dalt. I per fer una cosa d'aquestes s'hauria de parlar amb metges, usuaris, sindicats. Confii que, al final, no sortirà així. Es modificarà.

-No hem parlat encara de les seves afeccions literàries.

-M'agrada Octavio Paz, Borges, Cortázar, García Márquez, les primeres novel·les de Vargas Llosa i no tant les darreres. També hi ha autors francesos i d'altres americans que m'agraden, con Norman Mailer. Una dona que m'agrada molt és Marguerite Yourcenar. No sé què més li puc dir: Baroja, algunes coses de Camilo José Cela, Faulkner i entre els clàssics, per exemple, San Juan de la Cruz. No sé, és molt difícil improvisar una llista. I a més a més, hi ha autors dels quals m'han agradat algunes coses i d'altres no tant.

-O sigui, la literatura per a vostè no és una activitat secundària o marginal. Forma part de la seva vida.

-De cada vegada més. Des de Mallorca és difícil -no vull dir el reconeixement, sinó el coneixement o divulgació del que es fa- però ho intentaré, procuraré trobar camins.

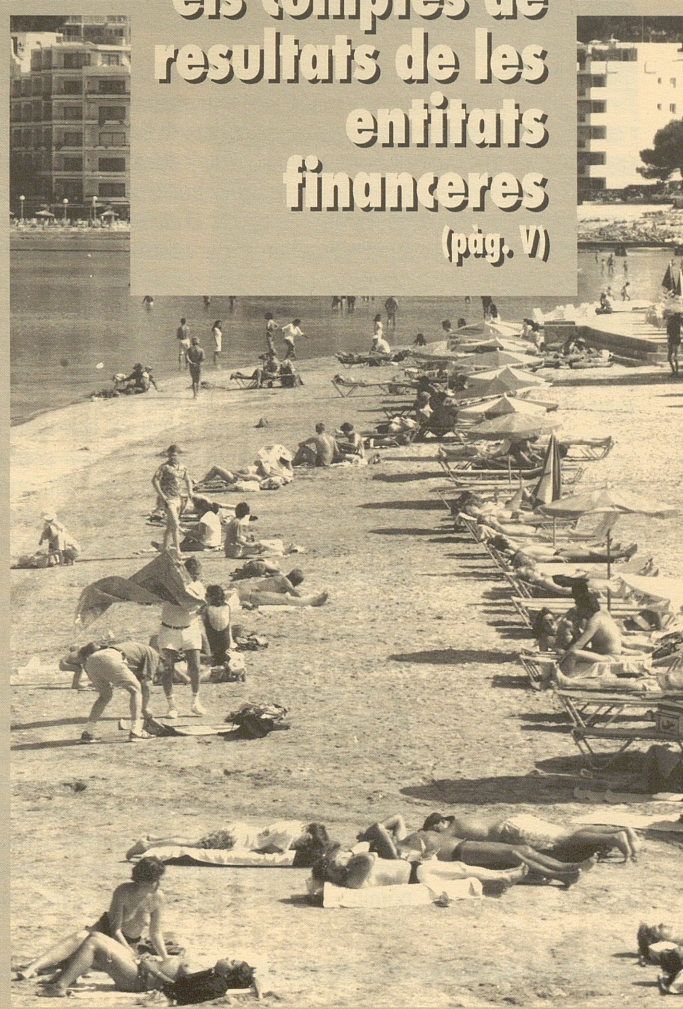
La Clau d'ONA

PER ENTENDRE EL PRESENT, PER OBRIR EL FUTUR

Objectiu: defensar la fora vila (pàg. II)

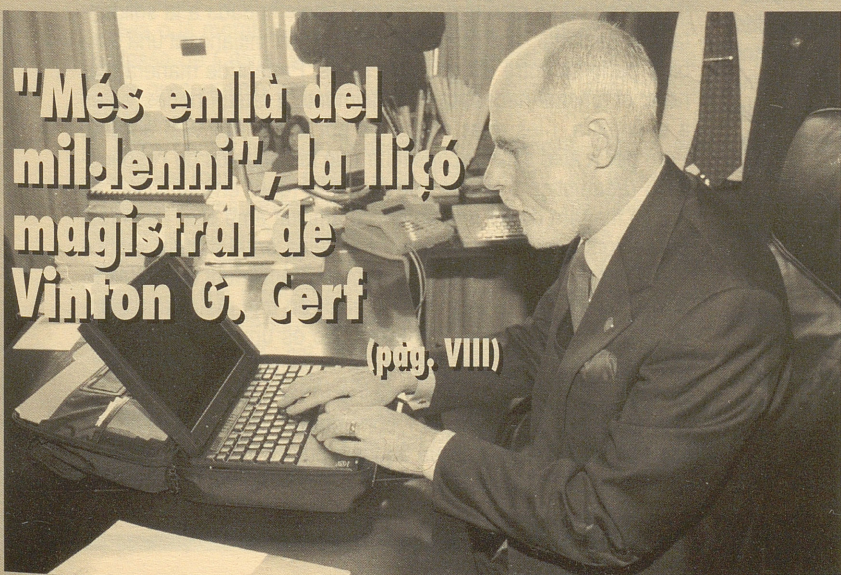

La bonança econòmica es reflecteix en els comptes de resultats de les entitats financeres (pàg. V)

"Més enllà del mil·lenni", la lliçó magistral de Vinton G. Cerf

(pàg. VIII)

Objectiu: defensar la fora vila

La defensa de la fora vila torna a ser el centre de l'atenció. Fa uns mesos ja vàrem assistir a un enfrontament entre institucions a causa de la Llei de sòl rústic i ara, després d'haver finalitzat el període d'al·legacions a les Directrius Territorials, ha sortit a la llum pública un debat intern en el Partit Popular. Una associació anomenada "Amics de la fora vila" creu que aquestes són excessivament proteccionistes.

S.V.

Segons la junta regional del Partit Popular, pot ser que les Directrius Territorials que ha redactat el Govern siguin excessivament proteccionistes del sòl rústic i, per això, s'ha demanat que s'analitzin les al·legacions presentades. Una d'elles, signada per més de tres mil persones, considera que s'atemp-

La fora vila, patrimoni de tots.

ta contra la propietat privada en voler limitar l'ús residencial de la fora vila. Precisament, entorn d'aquest grup, es va constituir a Montuïri una associació anomenada "Amics de la fora vila" que actua com a lobby davant l'executiu i el Partit Popular del qual alguns, com el batle de Porreres, Josep Roig - en són destacats membres. D'altra banda, a la CAEB, la Federació Agrícola i Ramadera va organitzar un debat que atregué un nombrós públic. S'hi va defensar la potenciació de l'activitat agrària, en contra d'aquells que creuen que l'única sortida possible per a fora vila és convertir els pagesos en jardiniers i les cases en residències de "ciudadans".

No obstant això, un bon grapat dels assistents a aquesta taula rodona eren els mateixos que participaren a la constitució dels "Amics de la fora vila", que s'oposen a l'Avanç de les Directrius Territorials del Govern. En aparença som davant una situació contradictòria. El mateix conseller de Medi Ambient, Miquel Ramis, va reconèixer que molts dels signants de l'al·legació havien estat mal informats. En qualsevol cas, però, dues coses criden l'atenció: la primera, la proliferació d'associacions civils, més o menys espontànies i de caràcter conjuntural (als moviments tipus "Amics de la fora vila" cal contraposar-ne d'altres com "l'Associació per la Defensa de Mallorca") que demostrin la dificultat de les organitzacions preestablertes, incloses les patronals, els sindicats, els partits polítics i, fins i tot, els grups ecologistes, per encarrilar el debat sobre la qüestió territorial. I la segona: la crisi interna de la dreta mallorquina, incapaç - també - d'articular una resposta comuna a les exigències de baratar o modificar el model econòmic.

POSICIONS ENFRONTADES

La coincidència d'assistents, i igualment de convocants, a les trobades de la CAEB i de Montuïri fa pensar: a la CAEB, els empresaris agraris semblaven apostar per una reactivació de les activitats agrícoles i ramaderes en contraposició a la negativa a ser només jardiniers d'un espai que en aquests moments és al servei exclusiu del turisme. En canvi, a Montuïri, la resposta que donaren a les Directrius era radicalment contrària: deixaren de banda la qüestió foravilera pròpiament dita, a pesar de batiar-se amb el nom d'amics de fora vila, per defensar drets estrictament urbanístics. Això és almenys el que s'ha d'interpretar quan es diu que l'activitat agrícola no es pot imposar a la propietat. En què quedam?, tractam l'espai rural de manera globalitzada definint les àrees que s'han d'aprofitar per reactivar l'agricultura, les que s'han de protegir paisatgísticament o les que poden tenir un tractament més o menys residencial, és a dir, racionalitzam la seva utilització, o ens plegam de mans i deixam que s'activi l'especulació immobiliària? A la taula rodona de la CAEB ens va semblar sentir que els empresaris agrícoles i els pagesos apostaven conjuntament per la recuperació de l'activitat agrària. Per contra: allò que s'ha explicat de Montuïri ens fa pensar que els propietaris forans han tirat la tovallola i que del camp ja només esperen la continuïtat dels negocis que durant anys s'han fet a vorera de la mar.

Vet aquí, doncs, un dilema que des de l'altre costat no és tal: els moviments en "defensa de Mallorca", el mateix sindicat pagès i els ecologistes no dubten a afirmar que l'Avanç de les Directrius Territorials no protegeix la fora vila. Creuen que una massiva utilització residencial de l'espai rural n'anul·larà la sobrevivència o que, si més no, capgirarà la seva raó de ser dins d'una societat que desitgen més equilibrada i més harmònica amb l'entorn. Volen, per tant, que el Govern sigui més combatiu en la reactivació d'un sector que qualifiquen d'estratègic però pel qual, diuen, fa ben poca cosa. Això diuen, i ara, per tant, és el Govern qui ha de respondre, qui, en definitiva, ha de moure peça. Ha de donar una resposta a les demandes que se li fan des de la dreta i des de l'esquerra del ventall polític, i cercar aquest equilibri del qual parla el conseller de Medi Ambient i Ordenació del Territori, un equilibri que no s'ha de poder confondre, un cop més, amb la política de l'estruç, que amaga el cap davall terra per no veure el que passa al voltant.

ACORD INTERSECTORIAL

Hi ha iniciatives positives per promocionar els productes illencs en el mercat exterior i també per fer que el mercat interior - en especial l'hoteleria i la resta del sector turístic - respongui a les demandes locals, és a dir, per fer que l'activitat agrària recuperi el seu paper social. Però aquesta no és una qüestió que es pugui plantejar amb una simple cridada a la solidaritat intersectorial, sinó que s'ha d'aconseguir mitjançant una simbiosi perfecta entre els uns i els altres. Parlant de manera planera: el turisme necessita bons aliments a taula i bones vistes a la finestra, i les dues coses les pot donar l'activitat agrària. Però per a això s'ha d'aconseguir que les bubotes de l'especulació urbanística s'allunyin de fora vila (que, en definitiva, és l'única manera de fer una autèntica amistat amb ella) i que tots els sectors econòmics es posin a la feina en el mateix sentit.

Això és el que pretén el recent reelegit president de la CAEB, Josep Oliver, que té intenció de reunir en una mateixa assemblea, empresaris agraris i hotelers. No és una mala idea, tot i que podria ser ampliada i convocar un seminari, un congrés..., es digui com es digui, amb participació de tota la societat, perquè totes les associacions - conjunturals o no - exposin els seus punts de vista i perquè aquests puguin ser rebatuts públi-

cament per tal de contraposar idees i, al cap i a la fi, facilitar la comprensió del problema i les possibles solucions. Fins i tot el Govern podria ser l'amfitrió d'aquest encontre, d'un congrés insular en defensa de la fora vila, que donàs llum cara al seu futur. No importa qui el convoqui, sinó garantir la participació de tothom. Pot ser alguns pensin que aquesta és, precisament, la tasca que té el Parlament, on tota la societat ja hi és representada, i tenen raó. Però també convendria que el Parlament balear s'orejàs de tant en tant.

UN SECTOR ESTRATÈGIC

Sigui com sigui, aquesta és la qüestió: hi ha en joc més de la meitat de la superfície de les Illes Balears, les més de dues-centes vint mil hectàrees que actualment es destinen a l'agricultura o ramaderia. És a dir, que som davant un problema que sobretot és territorial, però la solució del qual passa per reactivar un sector que només representa el 2% del producte interior brut. Mentre la renda agrària era l'any passat de poc més de vint-i-cinc mil milions de pessetes, els ingressos per turisme sobrepassaven els vuit-cents mil. De fet, el gran valor social de la fora vila és el paisatge, però limitar l'activitat agrària a la seva conservació seria, en opinió dels mateixos pagesos, un suïcidi.

Hi ha alternatives, com són els plans de millora de l'ametlle-

rar o dels garrovers, que compten amb ajudes de la Unió Europea, o la potenciació de la indústria agroalimentària que desperta noves expectatives. En els darrers anys la iniciativa privada ha invertit més de vuit mil milions de pessetes per potenciar aquesta indústria, un exponent de la qual és la producció vinícola emparada en la Denominació d'Origen Binissalem i dues denominacions geogràfiques (Pla i Llevant, i Vins de la Terra d'Eivissa). Igualment cal fer esment de la producció de formatges i d'embotits, que enguany han comptat amb el suport del Govern per a la seva exportació a Alemanya i a altres mercats. En definitiva, avui les Illes compten amb devers mil dues-centes indústries agroalimentàries que ocupen devers cinc mil persones, el 20% aproximat de la població que treballa a la indústria.

En conjunt, per tant, parlem d'un sector estratègicament important per a un desenvolupament de les Illes més equilibrat que, endemés, és important en xifres encara que només fos pel volum de treballadors, devers quinze mil entre pagesos i mà d'obra industrial. És, però, un sector extremadament fràgil, que pot caure fàcilment en el perill de l'absentisme que tant de mal ha fet a la fora vila. En aquest sentit, pot ser que les Directrius Territorials siguin, en aquests moments, l'única esperança per continuar aspirant a fer que la terra produeixi per, endemés, oferir el principal producte que dona a la societat: el seu paisatge.

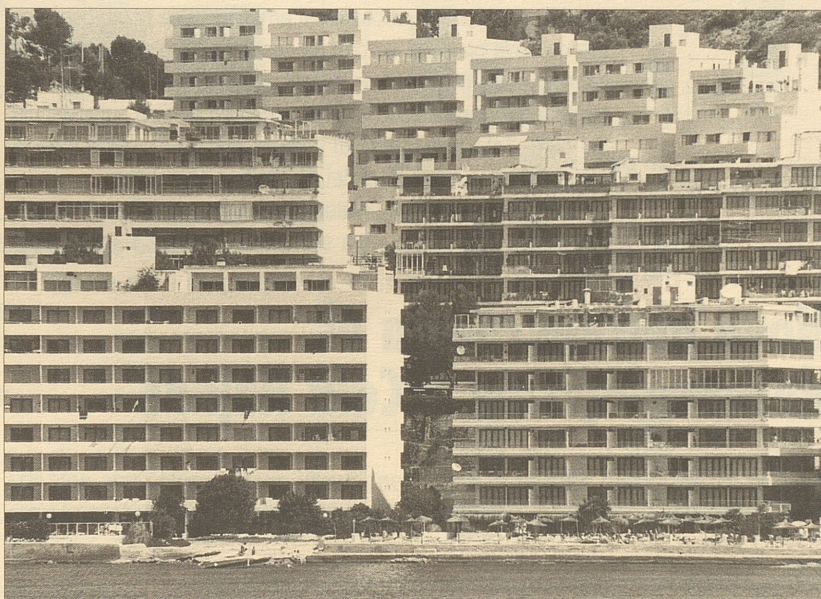
Calvià: l'hora decisiva

Per a Calvià, com per a la resta de Mallorca, ha arribat el moment de posar punt al desenvolupisme. No obstant això, la revisió del planejament urbanístic no ha frenat l'allau constructora que l'any passat superà els vint mil milions de pessetes.

ONA

Fins i tot Europa contempla amb curiositat el canvi de rumb emprès pel municipi de Calvià, però això no lleva que hagi de suportar una forta pressió constructora que coincideix, precisament, amb la revisió d'un planejament urbanístic que es vol fer amb criteris de sostenibilitat. L'any passat es varen atorgar un 10% més de llicències que el 1996, la qual cosa demostra que l'actual període de bonança econòmica que travessa Mallorca afecta directament el territori, i justifica les mesures preventives, com la requalificació de zones urbanitzables de Calvià o la moratòria hotelera del Govern. En aquest sentit, la batlessa de Calvià, Margarita Nájera, manifestà no fa molt la seva preocupació per una situació que obliga a anar contra rellotge.

L'any passat es varen concedir 1.127 llicències d'obres, de les quals més de la meitat eren d'obra major. Els projectes suposaven una teòrica inversió superior als vint mil milions de pessetes que, en la realitat, pot superar aquesta xifra. Això va significar un ingrés per la caixa municipal de 867 milions, una quantitat gens menyspreable i que contrasta amb els només 459 de l'any anterior. És a dir, que mentre el nombre d'obres augmenta un 10%, cal parlar d'un increment del 90% pel que fa al volum. Això vol dir que el nombre de places residencials continua creixent i que s'acosta, abans de ser implantats, als límits que ha previst la revisió del PGOU, que els situa en un màxim de 240.000 habitants.

Calvià.

33.000 HABITANTS

Segons els càlculs fets pel mateix ajuntament, l'estiu passat la població que suportà Calvià va ser de dues-centes mil persones, amb tot allò que aquesta xifra significa per a un ajuntament que ha de subministrar aigua dolça i ha de recollir els fons, a més de tots els altres problemes infraestructurals. Una qüestió demogràfica d'indubtable importància que, endemés, provoca un increment de la població resident tot l'any. El terme municipal registrà durant només 1997 un augment de cinc mil persones, passant de les 28.700 de finals de l'any anterior a les 33.300 actuals. Un 16% més.

Entre aquestes dades poblacionals destaca que una cinquèna part dels nous "calvianers" són residents estrangers (1.500), poc més d'una quarta part del total (5.005) que, alhora, constitueixen el 15 % dels habitants de Calvià.

El parc natural de s'Albufera ha complit deu anys

Més de cinc-cents mil visitants ha rebut s'Albufera des que el 1988 fou convertida en Parc Natural. Una dècada en la qual la més important zona humida de Mallorca ha vist com es recuperaven espècies gairebé desaparegudes i com es refeien els vells canals. No hi falten les denúncies dels ecologistes, però el balanç és positiu.

S'Albufera

ONA

El passat 13 de febrer el Parc Natural de s'Albufera va complir deu anys. Des de llavors més de cinc-cents mil visitants han recorregut la principal zona humida de Mallorca que, ara fa una dècada, era amenaçada de mort per la continua pressió urbanitzadora. Una pressió que, dissortadament, encara conti-

nua, tot i que fora dels límits del parc. La presència de la central tèrmica des Murterar, recentment ampliada, i de nombrosos hotels de nova planta a la zona de costa, fan que els ecologistes continuïn una intensa labor vigilant que, moltes vegades, els ha dut a denunciar excessos que posaven en perill la subsistència del parc. Tot i això, però, tal com assegura el president de la junta rectora, Esteve Bardolet, "el balanç és positiu".

Va ser el primer Parc Natural de les Balears. Durant els primers anys el pressupost va ser esquitit i obligà els responsa-

bles a aplicar el seu enginy per rendibilitzar els escassos doblers que, a poc a poc, s'han anat incrementant. En els deu anys de vigència del parc, el Govern balear hi ha destinat prop de cinc-cents milions de pessetes, noranta dels quals durant 1997. El conseller de Medi Ambient, Miquel Ramis -que a més de ser nascut a Muro és batle d'Alcúdia- va dir, durant la celebració del desè aniversari, que se sentia molt orgullós per la feina feta, la qual cosa el va dur a afirmar que cercaria recursos per poder continuar els treballs de millora infraestructural i científics que s'hi fan actualment.

1.700 HECTÀREES

Són 1.700 hectàrees, de les quals 1.400 són de titularitat pública, la major part de la Comunitat Autònoma, però també del Govern central i de l'Ajuntament de Muro. Tota la zona està encruada de canals, que s'han dragat, i de prop de cinquanta quilòmetres de camins, a través dels quals s'han fet itineraris per poder ser visitats a peu o en bicicleta. El nombre de visitants augmenta any rere any. L'any passat varen ser 85.000 amb una nota curiosa: el 35% són de nacionalitat alemanya, dos punts per sobre del 33% de residents a Mallorca.

MILLORA BIOLÒGICA

Quant a la situació de l'avifauna, els informes presentats per Joan Mayol, que durant els deu anys n'ha estat el director, mostren un parc en ple dinamisme: la densitat d'aus per hectàrea ha passat del 0'86 de 1988 a les 7'82 registrades l'any passat. Endemés s'ha aconseguit enriquir el parc amb una desena d'espècies més, algunes de les quals havien pràcticament desaparegut i d'altres han estat reintroduïdes amb èxit. I, igualment, s'han introduït herbívors, com les vaques d'aigua, que són de gran eficàcia per controlar la vegetació i evitar, així, la proliferació d'incendis.

Nova alarma contra el desenvolupisme a Cala Rajada

El Club nàutic pretén ampliar el moll i construir-hi quatre-cents nous amarraments. El GOB ha iniciat la contraofensiva per aturar aquest macroprojecte.

ONA

El Club nàutic de Cala Rajada projecta ampliar el moll amb quatre-cents nous amarraments, la qual cosa implicaria triplicar l'oferta actual que és de 127. Els dirigents del club justifiquen els seus plans amb la demanda de noves places que, en aquests moments, se situa entorn de les 150. Segons els tècnics que han redactat el projecte, una ampliació ajustada a la demanda seria complicada per falta de superfície dins dels actuals límits del port i; per això, se n'ha de fer un de nou de major capacitat.

El pressupost de les obres és de 2.300 milions de pessetes. S'hauria de rebaixar l'escullera actual i fer-ne una de nova. El resultat, segons els promotors, seria una infraestructura que revita-

litzaria el port de Cala Rajada a causa de la seva proximitat a Menorca.

El GOB, així com diverses entitats ciutadanes, s'hi han oposat tot d'una: creuen que una ampliació d'aquestes dimensions sobrepassa en molt les necessitats reals i que, al darrere, hi ha una operació especulativa. Segons els ecologistes, el projecte és la conseqüència lògica d'un nou període de desenvolupisme que difícilment serà aturat a causa dels enormes interessos econòmics que hi ha en joc.

Platja de Son Moll (Cala Rajada)

Lliurament del premi de narrativa infantil i juvenil Guillem Cifre de Colonya

El Premi de Narrativa Infantil i Juvenil Guillem Cifre de Colonya arribà enguany a la seva dissetena edició. L'acte de lliurament se celebrà el passat 30 de gener al Casal Solleric de Palma. L'obra "Tiny de llum de lluna" d'Antoni García Llorca, fou considerada la

- CONJUNTURA -

La bonança econòmica es reflecteix en els comptes de resultats de les entitats financeres

Els principals bancs i caixes d'estalvi que operen a les Balears han presentat uns resultats excel·lents, fruit del bon moment que travessa l'economia. "Sa Nostra", per exemple, ha vist com els beneficis del grup s'han incrementat durant 1997 fins a un 40%.

ONA

Els bancs i les caixes d'estalvis recordaran 1997 com un dels millors anys de la seva història. Així ho fan pensar els comptes de resultats que han fer conèixer i que responen, sens dubte, al bon moment que travessa l'economia. Aquest i altres factors, com la recuperació de la confiança, que ha incentivat el consum, i la rebaixa dels tipus d'interès, que ha animat el mercat de les hipoteques, situen l'activitat de les entitats financeres per sobre d'un 15% més respecte a l'any anterior.

Cas paradigmàtic és el de "Sa Nostra" que amb els resultats de 1997 consolida el seu indiscutible lideratge a les Illes Balears, on ja gestiona prop de mig bilió de pessetes, una mítica xifra que, segons va anunciar el director general, Pere Batle, ben segur se superarà enguany. "Sa Nostra" ha incrementat els recursos gestionats en un 14'3%, mentre que els beneficis del grup creixien per sobre del 40%.

millor entre les desset que es presentaren, procedents de diferents regions dels països de parla catalana.

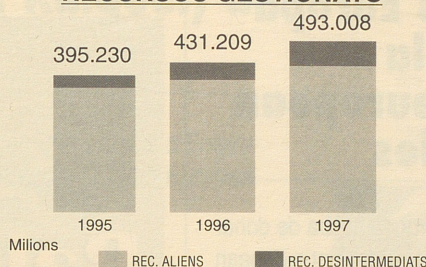
El Premi sorgí l'any 1981, com a iniciativa de la secció de Cultura del Club Pollença. La creació de l'esmentat premi de literatura destinada als joves i en català s'orientava a potenciar un tipus de literatura poc arrelada a la nostra societat, sobretot en català, per aconseguir la seva normalització. Aquest projecte de certamen literari es presentà a la Caixa d'Estalvis de Pollença que acollí aquesta iniciativa tot fent-la seva.

Des d'aleshores el seu coordinador ha estat Martí March Cerdà, catedràtic de la UIB en sociologia de l'educació i de pedagogia social, membre de la Fundació Guillem Cifre de Colònia.

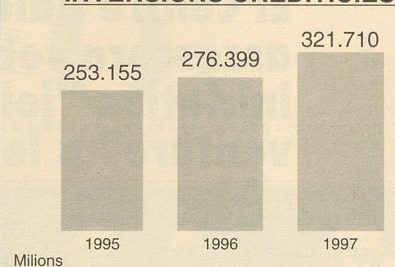
És l'únic certamen d'aquestes característiques que es realitza a les Illes Balears i ha contribuït amb el seu impuls al desenvolupament d'aquest tipus de literatura a la nostra comunitat autònoma.

L'obra guardonada, adreçada a joves d'entre 8 i 12 anys, està dotada amb un milió de pessetes i és publicada per l'editorial La Galera. Així, enguany s'ha fet amb *Lúnia*, de Marta Barceló, guanyadora de l'any passat.

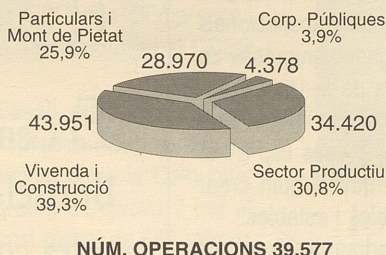
RECURSOS GESTIONATS

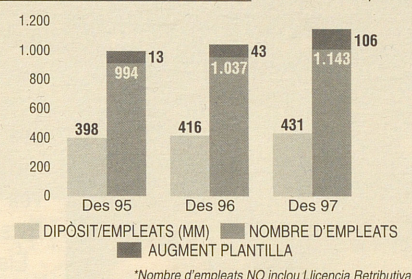
INVERSIONS CREDITÍCIES

NOU FINANÇAMENT 111.718 milions

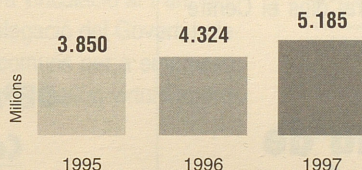

RECURSOS HUMANS *Nombre d'empleats

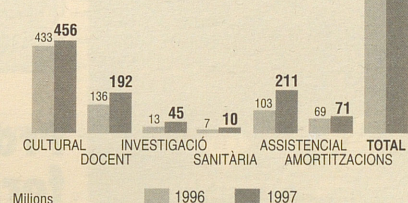
RESULTATS

(Abans d'imposts)

OBRA SOCIAL

Comparació interanual

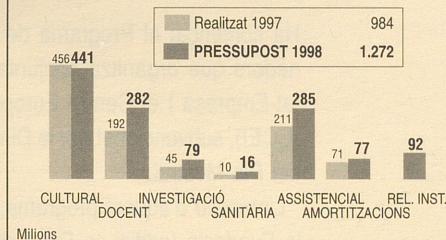

RESULTATS GRUP

	Desem. 97	Desem. 96
"SA NOSTRA"	5.185	4.324
Ajust consolidat	265	-505
Grup	1.289	1.339
TOTAL GRUP	6.739	5.158
Minoritaris	5	1
Resultats Grup (a.i.)	6.744 (31%)	5.159
Resultats Grup (d.i.)	5.261 (40%)	3.745

OBRA SOCIAL

Pressupost per a 1998

No és un cas aïllat: la petita caixa de Pollença també va registrar creixements importants, de quasi un 20% en la seva activitat, i el mateix cal dir sobre Banca March, també amb creixements de l'activitat per damunt del 20% i del Banc de Crèdit Balear, tot i que les dades d'aquest -per completar el ventall de les entitats pròpies de les Illes- no era encara conegut a l'hora de tancar aquest número d'ONA.

COLONYA EN XIFRES (1997)

Recursos generats . 19.040 milions + 3.117 m (+19'5 %)

Recursos aliens 17.262 milions + 2.788 m (+19'2 %)

Crèdits concedits 12.210 milions + 2.283 m (+23'0 %)

El Centre Balears Europa assessora sobre la iniciativa "joint european venture" a les Illes

II PREMI "SA NOSTRA" D'INVESTIGACIÓ

**Repercussions
de la Unió Monetària
Europea (UME)
sobre l'economia
de les Illes Balears**

"SA
NOSTRA"

Obra Social
i Cultural

Universitat de les
Illes Balears

La comissió europea acaba de donar a conèixer la iniciativa "joint european venture" (JEV), dotada en cinc milions d'ecus el primer any, per donar suport i fomentar el desenvolupament d'empreses conjuntes transnacionals entre petites i mitjanes empreses de dos o més països de la Unió Europea. I, al mateix temps, intenta estimular aquestes empreses cap a noves activitats perquè puguin crear llocs de feina viables i estables.

Els projectes podran ser finançats fins a cent mil ecus (16'5 milions de pessetes) per iniciativa. A les Balears, els interessats poden adreçar-se al Centre Europeu de Formació Empresarial, integrat dins el Centre Balears Europa.

Programa de formació i tutela d'emprenedors

Ha començat el Programa de Formació i Tutela d'Emprenedors que organitza conjuntament la Fundació Universitat-Empresa i el Centre Europeu d'Empreses Innovadores (CEEI), subvencionat per la Direcció General de Treball dins del Pla Mestral.

L'objectiu d'aquest programa, que s'imparteix a la seu de la Fundació (edifici sa Riera de la Universitat) és donar la formació necessària sobre creació d'empreses. Cada alumne desenvoluparà un pla de negoci que, quan acabi el curs, podrà posar en marxa.

Convocat el II Premi "Sa Nostra" d'investigació sobre l'euro

"Sa Nostra" i la Universitat de les Illes Balears han convocat un premi d'investigació sobre les repercussions que tindrà l'euro en l'economia de les Illes. La dotació econòmica és de cinc milions de pessetes.

El projecte d'investigació podrà tenir una durada d'un any i, excepcionalment, es podrà concedir una pròrroga d'un altre any per al lliurament del treball que sigui premiat.

Balears al cor de Brussel·les

El Centre Balear Europa consolidat a Brussel·les defensa els interessos de la nostra comunitat i, a la vegada, facilita a tots els interessats qualsevol informació relativa a la Unió Europea.

DEPARTAMENTS I SERVEIS DEL CBE:

Centre de Documentació Europea

Centre Europeu d'Informació Empresarial

**Centre Tecnològic de suport a les pimes
(pròxima obertura)**

Departament de Relacions Exteriors

**Departament de d'Estratègia Regional i
Coordinació IMEDOC**

INFORMAU-VOS AL CENTRE BALEARS EUROPA

C. Palau Reial, 17

Conselleria d'Economia i Hisenda

07001-Palma de Mallorca, Illes Balears

Tel. 17 62 28 - Fax 17 62 16.

Internet: cbe@bitel.es - X 400: S=CBE; O=Centre Balears Europa;
P=CAIB; A=Mensatex; C=ES

DELEGACIÓ A BRUSSEL·LES

Avenue des Arts, 3, 4 et 5, 7ème étage - 1210-Brussel·les

Tel. 32 2 223 14 10 - Fax 32 2 223 25 24.

Internet: centre.balears.europe@skynet.be

COMISSIÓ EUROPEA

GOVERN BALEAR

Universitat de les
Illes Balears

Cámara Oficial de Comercio,
Industria y Navegación de
Mallorca e Ibiza-Formentera

CAIXA DE BALEARS

CENTRE BALEARS EUROPA

El Centre Tecnològic del Raiguer, a punt de ser inaugurat

El president del Govern, Jaume Matas, va visitar el futur Centre d'Empreses i Innovació del Raiguer, cofinançat entre el Govern i la Unió Europea. Serà la seu del CEEI i del CDER.

ONA

El president del Govern balear, Jaume Matas, va visitar a mitjans de febrer les obres del Centre Tecnològic del Raiguer, que es troben molt avançades i que, possiblement, podran ser inaugurades abans de Pasqua. El Centre d'Empreses i Innovació acollirà el CEEI (Centre Europeu d'Empreses Innovadores) i el CDER (Centre per al Desenvolupament del Raiguer).

Aquestes instal·lacions, obra de l'arquitecte Campo Baeza, estan dissenyades com a edifici multidisciplinar per afavorir les noves empreses i augmentar els nivells de competitivitat de les ja existents. S'ha cofinançat entre la Comunitat Autònoma i la Unió Europea, dins dels eixos del programa d'Objectiu 2 per al desenvolupament de la comarca del Raiguer, amb un cost global de 550 milions de pessetes.

L'edifici triangular, anomenat per l'arquitecte "jardí secret" consta de planta baixa i semisoterrani, i està envoltat de murs de pedra de marès, que creen així un recinte dotat de privacitat i silenci.

El Centre, conegut també com a centre BIT, per la seva vinculació al Parc BIT, tindrà sis àrees funcionals, una de les quals serà una delegació del Govern balear per al Raiguer. Les altres són: una zona de serveis comuns per a empreses, un viver d'empreses, mòduls de treball interactiu i formació, realitat virtual aplicada i, finalment, cafeteria-restaurant i sala d'actes.

El mes d'abril el Parlament Europeu debatrà les ajudes insulars

L'informe Viola sobre la insularitat dins de la Unió Europea serà debatut el mes d'abril. Entre d'altres coses vol evitar que algunes de les 450 illes deixin de rebre fons estructurals.

ONA

El Parlament Europeu debatrà el pròxim mes d'abril l'informe elaborat per l'eurodiputat italià Vincenzo Viola, en el qual demana que després de la reforma dels fons estructurals, es tinguin en compte altres criteris, a més del producte interior brut, per concedir ajuts en concepte d'Objectiu 1. Viola voldria que, almenys, aquestes regions rebessin un altre tipus d'ajut de caràcter específic, que compensi els perjudicis de la seva insularitat. L'informe es discuteix pel març a la Comissió parlamentària de política regional.

L'informe també proposa que la Comissió de la Unió Europea estableixi una unitat especial en la seva Direcció General de Política Regional (la XVI) que supervisi i promogui la planificació de programes financers que tinguin implicacions directes per a les Illes. Un altre punt en el qual Viola creu que es pot millorar és en l'energètic: incrementar els esforços en els recursos solars, eòlics i geotèrmics permetria a les Illes -se-

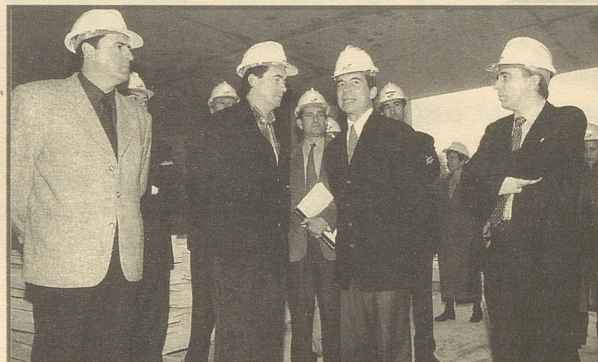
gons l'eurodiputat- minvar la dependència de les fons energètiques exteriors.

Els principals líders europeus es varen comprometre a Amsterdam que estendrien els ajuts per a les regions comunitàries menys afavorides també a les 450 illes que existeixen a la Unió Europea i que són poblades per catorze milions d'habitants. A hores d'ara, la Comissió de política regional del Parlament Europeu examina diferents propostes per tal d'avançar en aquest compromís i d'evitar que resti només en paper banyat. A més, a les propostes que prepara la Comissió Europea, les àrees elegibles com a Objectiu 1 serien revisades segons l'augment del seu PIB per capita, la qual cosa significaria que alguns dels actuals beneficiaris -com Sardenya i Còrsega, socis de les Balears a IMEDOC- deixarien de rebre fons estructurals per aquest concepte i sí, en canvi, els podrien continuar rebent per mor de la insularitat.

O₂

INFORMATIU DEL RAIGUER OBJECTIU 2

MARÇ 1998

El Centre d'Empreses acostarà l'administració al cor des Raiguer

Jaume Matas visità les obres de l'edifici que allotjarà el CDER

Miss Tokyo promou el calçat balear

La visita d'aquesta bellesa japonesa promou la nostra sabata entre el públic japonès.

pàg. 2

La indústria alimentària es recupera

Una empresa de matances "personalitzades" recupera el porc negre i la tradició de la matança.

pàg. 4

El període d'ajudes continua obert

En 6 mesos més de 200 empreses del Raiguer han rebut ajudes que es podran tornar a sol·licitar a partir d'abril.

pàg. 6

La revista del CDER informa de la visita del president Matas a la futura seu.

W.W.W.
BIT

"Més enllà del mil·lenni", la lliçó magistral de Vinton G. Cerf

Vinton G. Cerf, conegut com "pare de la Internet" va ser investit Doctor Honoris Causa per la Universitat de les Illes Balears. Va parlar de la xarxa com d'una oportunitat per a tota la humanitat per intercanviar coneixements i per interrelacionar-se. "La nostra tasca és - va dir- abraçar la riquesa de la revolució de les comunicacions i dirigir-la en direccions positives i productives per al benefici de tothom".

S.V.

Al mateix temps que les pàgines dels diaris s'omplien de les habituals picabaralles entre polítics i es debatia sobre la qualificació urbanística que s'ha de donar a les zones rústiques i, sobretot, sobre els intents de part d'un sector del PP de rebaixar els aspectes proteccionistes de les Directrius, el passat mes de març tenguérem ocasió de poder fer un cop d'ull al futur: Vinton G. Cerf, considerat el pare de la Internet, va ser

Vinton G. Cerf amb el rector de la UIB.

investit Doctor Honoris Causa per la Universitat de les Illes Balears mentre un hacker intentava col·lapsar el sistema informàtic de la Comunitat Autònoma i quinze països europeus es reunien a l'Escola d'Hoteleria per donar el sus definitiu al projecte europeu Intourisme que lidera el Govern balear. No hi ha dubte que aquest és el camí del futur: l'avanç a través de les tecnologies de la informació per superar la insularitat i diversificar l'economia.

La iniciativa de la Universitat d'investir un dels gurus del segle XXI, Vinton Cerf, ha estat molt oportuna. Com se sap, Cerf ha obert les portes al futur amb el disseny del protocol que permet la comunicació entre ordinadors, és a dir, la navegació per la xarxa, la qual cosa, en opinió del seu padrí d'investidura, el doctor Valverde, ens ha de permetre rompre les barreres de la insularitat. Per a Internet no hi ha barreres. Les Balears, per tant, tenen una oportunitat històrica de conjugar el desen-

volupament dels serveis, que ha caracteritzat la seva economia en els darrers trenta anys, amb el sector punter del segle XXI. La revolució industrial necessitava la proximitat de la matèria primera per poder desenvolupar-se. En aquest sentit el turisme també va seguir la mateixa pauta i va imposar el consum massiu de la seva matèria primera, el paisatge, posant en perill els recursos naturals. En canvi, les telecomunicacions faciliten la dispersió, perquè el seu fonament és el coneixement i aquest es desplaça lliurement sense fronteres.

OPORTUNITAT PER A LES ILLES

Les Illes ho tenim tot per poder impulsar el sector quaternari. En el mercat turístic, des de l'Institut BIT al recentment creat Centre Tecnològic Turístic, el Govern fa un esforç per situar la comunitat autònoma a l'avantguarda de les telecomunicacions. Un dels seus projectes, Mintour, ha estat distingit com un dels vint millors entre els que financia la Unió Europea i, tal com hem esmentat, ara mateix l'Escola d'Hoteleria ha estat lloc d'encontre perquè quinze països europeus i quaranta regions coordinin la comercialització de productes turístics per Internet a través d'un programa dissenyat a les Balears, la qual cosa situa el nostre sector turístic en una posició d'avantatge respecte a altres competidors. Intourisme és, en aquest sentit, una operació estratègica molt important.

Segons el nou doctor honoris causa de la Universitat, Vinton Cerf, el futur no ha fet més que començar. A Palma ha dit que Internet serà ben aviat més gran que tots els altres sistemes de comunicació, més gran que la telefonia, que la ràdio i que la televisió, i que els englobarà tots. També ha dit que és un sistema democràtic i que pot servir de gran ajuda a economies com la nostra, de territori i recursos limitats. Internet és sinònim d'universalització, de mercats oberts i d'enorme competència, però en qualsevol cas d'una competència en la qual no s'exclou ningú. Per exemple, a la lliçó que pronuncià per la investidura, Cerf parlà de les "petites empreses que poden arribar a tenir la visibilitat global que abans només era possible per a les enormes multinacionals, de manera que economies en vies de desenvolupament poden actuar de forma més efectiva amb altres de més establertes i competir per la provisió de serveis..."

UN FUTUR SENSE LÍMITS

Segons Cerf, Internet és una xarxa plenament democràtica, ja que dona oportunitat a tothom i no té límits. De la seva lliçó magistral en destaca, per exemple, aquest paràgraf: "Les nostres oportunitats, com a ciutadans del tercer mil·lenni, només estan limitades per la nostra imaginació. El que col·lectivament feim amb Internet avui, determinarà de moltes maneres fins a quin punt podran els nostres fills i els fills dels nostres fills arribar a treure partit dels fonaments que ja hem construït. La nostra tasca és abraçar la riquesa de la revolució de les comunicacions i dirigir-la en direccions positives i productives per al benefici de tothom que habiti al planeta Terra.

No hi ha dubte que el futur, al qual es refereix Cerf, ofereix a les Balears una gran oportunitat. La Universitat i el Govern han apostat per la telemàtica, per oferir una alternativa a l'economia tradicional o, si més no, per fer que els excedents d'un model que ja no pot créixer més siguin aprofitats per a un desenvolupament més equilibrat.

HISTÒRIA D'INTERNET

- 1960 - El Pentàgon dels Estats Units decideix crear una xarxa informàtica que permeti que els comandaments polític i militar dels Estats Units es mantinguin connectats després d'un hipotètic atac nuclear.
- 1963 - Els pioners de la informàtica, Licklider i Larry Roberts formulen per primer cop un sistema que permet l'ús públic i individual d'una xarxa d'ordinadors.
- 1969 - Es crea el Network Control Protocol per a la transferència de dades i comunicacions entre usuaris dins del mateix canal. L'Arpanet permet els investigadors treballar conjuntament a distància a través de superordinadors. Quatre universitats es connecten per primera vegada: Stanford, Los Angeles, Santa Bàrbara i Utah.
- 1971 - Arpa agrupa ja 23 xarxes que connecten entre si universitats i centres d'investigació governamentals.
- 1972 - Ray Tomlison, de BBN, crea el primer programa e-mail. Vinton Cerf és elegit president de la INWG, International Network Group, que governa la xarxa d'Internet.
- 1973 - La xarxa esdevé ja mundial. Arpanet s'internacionalitza. Robert Khan i Vinton Cerf col·laboren en un projecte que permet canals de comunicació a través d'Internet. La llegenda diu que Cerf dissenyà l'estructura de la futura Internet en una sola nit, al hall d'un hotel de Califòrnia.
- 1976 - Neix Unet, una xarxa mundial de comunicació a través de telefonia. Neix Satnet, un canal per satèl·lit que uneix Europa i els Estats Units.
- 1977 - Es facilita e-mail a cent investigadors informàtics.
- 1978 - El futur vicepresident nordamericà, Al Gore, parla per primer cop d'autopistes de la informació.
- 1979 - Neix CompuServe, el primer servei d'informació on-line, amb 1.200 subscriptors. Avui compta amb dos milions i mig d'abonats.
- 1980 - El servei de Defensa dels Estats Units decideix que els protocols TPC/IP no siguin secret militar, sinó que romanguin oberts al públic, de franc.
- 1982 - Neix Eunet, el primer servidor europeu.
- 1983 - Arpanet es divideix en Milnet (d'ús militar) i Arpanet, que progressivament es va coneixent com Internet.
- 1984 - William Gibson parla per primera vegada de "ciberespai". El número de pàgines personals d'Internet sobrepassa el mil·lí·lar.
- 1985 - Neix America Online, el major servidor d'Internet del món amb nou milions de subscriptors.
- 1987 - Ja hi ha 28.000 pàgines. Un estudiant universitari, Robert Morris, provoca l'aparició del primer virus.
- 1989 - El nombre de pàgines és de 150.000. Tim Berners-Lee, un expert britànic que treballa a Ginebra, comença a desenvolupar el World Wide Web (WWW), que enllistí un any després.
- 1990 - Les pàgines passen de les 300.000. Peter Deutsch, de Montreal crea l'archie, un sistema d'arxiu que permet revisar els FTP d'una sola passada. Arpanet i Nsfnet es fusionen. El nou sistema serà la columna vertebral d'Internet fins a 1996.
- 1991 - Un equip dirigit per Mark McCahill, de la Universitat de Minnesota, crea el primer navegador d'Internet, Gopher. L'ús d'Internet creix a un ritme mensual del 10%.
- 1992 - Les pàgines ja són un milió. Es crea la Internet Society, organització no governamental per a la cooperació i coordinació mundial. Vinton Cerf n'és el president.
- 1993 - Marc Andreessen, de vint-i-dos anys, desenvolupa una "rata" que permet veure text, imatges, vídeo i audio a la WWW. Només en un any ja n'hi ha un milió de còpies. Tant la Casa Blanca com l'ONU entren on-line.
- 1994 - 25 anys després de la creació d'Arpanet, el nombre de pàgines personals supera els tres milions. Mac Andreessen i Jim Clark creen el Netscape Navigator. El negoci de compra-venda per Internet ja factura els mil milions de dòlars. Neix el Yahoo, el cercador més popular. Els seus creadors són Jerry Yang i David Filo, de la Universitat d'Stanford.
- 1995 - NSFNET torna a ser ocupada pels investigadors que deixen Internet com a xarxa comercial. Bill Gates crea el Microsoft Internet Explorer per al seu Window 95. Sun Microsystems llança Java, un nou llenguatge per a Internet.
- 1996 - El nombre d'usuaris és de 80 milions per més de 150 països. Les pàgines sobrepassen els deu milions.
- 1997 - El nombre de pàgines és de vint milions. Bill Clinton proposa la creació d'una zona de lliure comerç per a Internet. Comencen les investigacions per a la Interactive TV, que combinarà televisió i Internet.

Adreces a la XARXA

Internet ofereix als usuaris la possibilitat de fer viatges virtuals per tot el món i, el que és més important, poder preparar itineraris i visites gens virtuals a través de les guies.

A les Balears n'han aprofitat un bon grapat, quasi totes elles dirigides a donar informació als turistes però que també són d'utilitat per als residents.

Aquesta n'és una petita selecció:

UN POC DE TOT
(illes.balears.net)

Una adreça recomanable és aquesta: <http://illes.balears.net>. Incorpora una informació molt variada i d'utilitat tant per als visitants com per als il·lencs, i que endemés es presenta, com a primera llengua, en català. També en castellà, anglès i alemany, llengües aquestes més habituals a les guies.

Els interessats poden trobar informa-

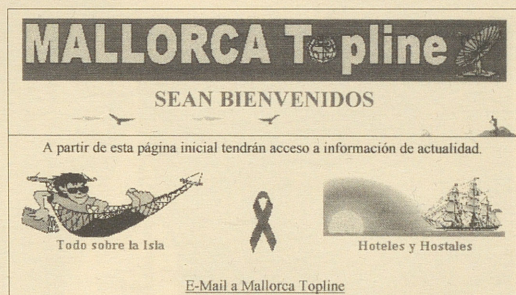

ció sobre el món empresarial de les Illes, sobre com ocupar el temps lliure i, en general, sobre tot el que afecta el sector turístic i els serveis immobiliaris. Però afegeix dades complementàries sobre cultura, les institucions i, fins i tot, sobre les principals ONGs.

INFORMACIÓ TURÍSTICA, SOBRETOT

(www.mallorca-topline.com)

Una altra guia interessant és Mallorca Topline, presentada en castellà, anglès i alemany, que ofereix informació turística sobre l'illa i els seus hotels. Pretén aconsellar els usuaris

sobre com s'ho poden passar bé i, per això, els ofereix un ample ventall d'adreces i suggeriments.

Interessant, però hauria d'incorporar el català. És, si més no, un servei afegit que compleix amb allò que hauria de ser obligació moral de totes les guies i

serveis que es donen des de les Balears.

BENVINGUT A MALLORCA CONNECTION

(web.ocea.es/mmmarti)

Una altra pàgina recomanable és la que hom pot trobar dins el servidor ocea. Inclou un repàs de la història de Palma i enllaços a altres pàgines relacionades amb Mallorca i les altres Illes, així com informació sobre excursions, hotels, restaurants... etcètera. Les seves imatges permeten que els visitants indecisos acabin triant les Balears com a destí de les seves vacances.

Llàstima, però, que només inclogui el castellà i l'anglès, deixant de banda dues de les llengües de Mallorca, el català i ...l'alemany.

Propostes per **PASSATEMPS**

Mallorca: Sineu, més que un mercat

Plaça de Sant Marc.

Sens dubte, de Sineu el que més destaquen les guies turístiques és el seu mercat, que se celebra cada dimecres i que, per suposat, és tot un esdeveniment, sobretot pel maig -que excepcionalment és el primer diumenge del mes- i que és quan la festa és grossa. Però Sineu és molt més que una fira: és la capital del Pla, una capitalitat no reconeguda oficialment, però que li ve d'avior, marcada per la història i perquè gaudeix d'una comunicació directa amb Ciutat, com les altres grans poblacions de l'illa. Així, es diu: la carretera de Manacor, l'autopista d'Inca... la carretera de Sineu.

Sineu conserva un patrimoni arquitectònic d'enorme valor. L'església de Santa Maria, per exemple, o el Palau, l'interès del qual se centra en la seva història: fou un alcàsser musulmà que el rei Jaume II de Mallorca convertí en la seva residència. Sineu és, per tant, una vila reial.

Compta, a més a més, amb un conjunt monumental, el de la plaça de Sant Marc, on hi ha el Lleó que ha esdevingut tot un símbol per a la població. També amb centre de recerca històricomusical de Mallorca, nombroses creus de terme, molins de vent i, per descomptat la plaça des Fossat, amb la quartera del Pes de ses Figues i s'Abeurador. Escenaris, tots aquests, d'una gran activitat tant els dimecres com qualsevol altre dia de la setmana. Sineu és un centre comercial i, també, recreatiu: disposa d'un hotelet rural i d'una immillorable oferta de cellers. Una barreja d'activitats econòmiques diferents que configuren el que és, i sobretot, el que ha de ser el Pla de Mallorca.

Sineu, vila reial.

Fora Mallorca: Mèxic, més que una postal

És fàcil aconseguir postals de Mèxic, imatges festives, on els colors forts fan pensar en una explosió de vida que la realitat diària s'encarrega d'amagar. Els hotelers mallorquins han elegit aquestes terres com a

una de les plataformes per expandir-se i rendibilitzar els exceden de Mallorca. Però Mèxic, com totes les terres del Carib, és quelcom més que postals: la realitat social d'uns pobles que, com s'ha dit tantes vegades, són tan lluny del cel com prop dels Estats Units, és a dir, massa acostats al sistema de vida nord-americà, que no deixa alenar la vida pròpia.

El cas de Xiapas és, per exemple, paradigmàtic, perquè Xiapas és el fruit de les contradiccions que regnen a aquest immens país d'herències molt anti-

gües, inclosa la barreja hispana, i que exploten quan la pressió colonitzadora es fa massa intensa. Aquest és, justament, el perill dels nous arribats, dels hotelers, que tenen el deure de fer allà tot allò que no han fet aquí: harmonitzar el desenvolupament turístic amb el territori i, sobretot, amb la realitat social que l'envolta.

Mèxic, com deim, és immens i variat, multicultural i multiètnic. Però per damunt de tota aquesta realitat sorgeix la història, una història que es pot palpar amb les visites arqueològiques, com és el cas de Txitxen Itzà, al Yucatan, o als recorreguts més tradicionals, com la visita a l'increïble món dels jardins flotants de Xoximilco, molt a prop de la ciutat de Mèxic.

Txitxen Itzà.

Jardins de Xoximilco.

MAJORICA[®]

Joyas y Perlas
Jewellery & Pearls

Visite Factoría y Exposición en
Manacor (Mallorca)

RECORDA: TOTES LES EMERGÈNCIES EN UN MATEIX TELÈFON.

112
UUDOS
TELÈFON D'EMERGÈNCIA

ACCIDENT DE TRÀNSIT,
INCENDI FORESTAL,
COR, INGRÉS URGENT
L'HOSPITAL, ROBA,
ATRACAMENT, VIOLACIÓ,
ACCIDENT DOMÈSTIC,
INCENDI, NAUFRAGI,
PREMATUR, ESCÀNDOL PÚBLIC,
DE DOMICILI, ASSESSINAT,
TORRENTADA, INFLAMMACIÓ,
EXPLOSIÓ DE GAS,
LABORAL, TEMPESTA,
LLAMPS, ROBATORI, RISC D'INCENDI,
MUNTANYENC, ACCIDENT DE TRÀNSIT,
MORTIU, RESCAT MARÍTIM,
ACCIDENT AERI, AGRESSIÓ,
INCENDI, BREGA,
DESAPAREGUTS,
PAGADA

ACCIDENT DE TRÀNSIT,
INCENDI FORESTAL, ATAC DE
COR, INGRÉS URGENT A
L'HOSPITAL, ROBATORI,
ATRACAMENT, VIOLACIÓ,
ACCIDENT DOMÈSTIC, SUÏCIDI,
INCENDI, NAUFRAGI, PART
PREMATUR, ESCÀNDOL PÚBLIC,
DE DOMICILI, ASSESSINAT,
TORRENTADA, INFLAMMACIÓ,
EXPLOSIÓ DE GAS,
LABORAL, TEMPESTA,
LLAMPS, ROBATORI, RISC D'INCENDI,
MUNTANYENC, ACCIDENT DE TRÀNSIT,
MORTIU, RESCAT MARÍTIM,
ACCIDENT AERI, AGRESSIÓ,
INCENDI, BREGA,
DESAPAREGUTS,
PAGADA

112
UUDOS
TELÈFON D'EMERGÈNCIA

**LES 24 HORES DEL DIA
GRATUÏT I MULTILINGÜE**

GOVERN BALEAR

Conselleria de la Funció Pública i Interior